2009
NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

TEK BACAKLI YOLCU



HERTA MÜLLER

Çeviren: Çağlar Tanyeri

SİREN

Herta Müller

1953 yılında, Romanya'nın Banat yöresinde yer alan Nitzkydorf köyünde dünyaya geldi. Romanya'nın Alman azınlığına mensup olan Herta Müller, savaş sonrasının kanayan yaraları eşliğinde büyüdü. Müller, İkinci Dünya Savaşı sırasında Alman saflarında yer almış olan babasının Nazi sempatizanlığını şiddetle eleştirdiği gibi, annesini -o doğmadan evvel- beş yıl boyunca Sovyet gulaglarında tutan ve tüm Romanya'nın üzerinde tahakküm kuran faşist devlet düzenine de karşı çıkmıştır.

Çavuşesku diktatörlüğüne başkaldıran yazar ve şairlerin arasında yer alan Müller, eğitimini tamamladıktan sonra bir makine fabrikasında çevirmen olarak çalışmıştır. Rumen gizli servisi Securitate'ye bilgi vermeyi reddeden Müller, bu yüzden işinden atılmış, fahişelikten karaborsacılığa uzanan türlü suçlamalara hedef olmuş ve defalarca sorguya alınmıştır. İlk kitabı *Niederungen*, sansürlenerek 1982 yılında yayımlanmıştır. 1984 yılında Almanca olarak yayımlanan bu roman, yazarın yenilikçi dili ve imgelemi ile çağdaş Alman edebiyatında çığır açmasını sağlamıştır. Alman basınına yaptığı açıklamalarda ülkesine eleştiriler yönelten Herta Müller'in yapıtlarının yayımlanması, o dönem Romanya'da yasaklanmıştır.

Herta Müller, 1987 yılında Almanya'ya göç etmiştir. *Tek Bacaklı Yolcu*, yazarın Almanya'da kaleme aldığı ilk romandır ve Müller'in yaşam tecrübeleriyle paralellikler taşır. Herta Müller, bu romanda köksüzlüğü ve yabancılaşmanın dehşetini lirik, soyut ve kan donduran bir dil ile aktarır.

Herta Müller, yazın yaşamı boyunca IMPAC Dublin Edebiyat Ödülü'nden Franz Werfel İnsan Hakları Ödülü'ne, Kleist Ödülü'nden Almanya Kitap Ödülü'ne varana değin pek çok ödülle onurlandırılmıştır.

Herta Müller, 2009 yılında, 'şiirin yoğunluğu ve nesrin doğrudanlığını kullanarak yurtsuzların dünyasını betimleme yeteneğiyle' Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür.

Hâlen Berlin'de yaşamakta ve yazmaktadır.

Çağlar Tanyeri

1960 yılında İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. 1986-2010 yılları arasında İstanbul Üniversitesi ve Okan Üniversitesi'nde edebiyat, kültür, edebiyat çevirisi ve eleştirisi dersleri verdi. 1989'da edebiyatbilim alanında yüksek lisans, 2003'de çeviribilim alanında doktora çalışmasını tamamladı. 1986 yılından bu yana Herta Müller, Christoph Ransmayr, Norbert Gstrein, Peter Weiss, Dieter Forte gibi yazarlardan yaptığı çevirilerle edebiyat alanında çeviri çalışmalarını sürdürüyor.

SİREN
YAYINLARI

Reisende auf einem Bein

© *Herta Müller, 1989.*

Bu kitabın Türkçe yayın hakları, Carl Hanser Verlag aracılığıyla Siren Yayınları na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

Siren Yayınları - Roman
Sertifika No: 16232
ISBN: 978-605-5903-43-5
Birinci Baskı: Ocak 2013
Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Danışmanı: Erol Aydın
Çeviren: Çağlar Tanyeri
Sayfa Tasarım: Adem Şenel
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu
Baskı: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı, İstanbul. Tel: 212 567 80 03

Bu kitabın çevirisi, Alman Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenen Goethe-Institut'ün katkılarıyla gerçekleşmiştir.

Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312
Beyoğlu-İSTANBUL
t *(212) 243 45 65* **f** *(212) 251 05 32*
www.sirenyayinlari.com
info@sirenyayinlari.com
sireninsesi.blogspot.com

TEK BACAKLI YOLCU

HERTA MÜLLER

Çeviren: Çağlar Tanyeri



NE VAR Kİ GENÇ DEĞİLDİM ARTIK

Cesare Pavese

1

GÖKYÜZÜNDE dönen radar çanaklarının altındaki küçük köylerin arasında askerler dikiliyordu. Burası diğer ülkenin sınırı olmuştu. Yarı yarıya göğe uzanan sarp sahil, çalılıklar, deniz lavantaları İrene için diğer ülkenin bitimi demek oluyordu.

Bu bitimi en sarih biçimde kıyıya vuran ve geri çekilen suda görüyordu İrene. Kıyıya vurması kısa ve yüzen kafaların iyice ötesine geçerek gökyüzünü kaplayana kadar geri çekilmesi uzun süren suda.

Bu kopuk yaz mevsiminde engindeki suların geri çekilmesi İrene'ye ilk kez ayaklarının altındaki kumdan daha yakındaymış gibi geliyordu.

Sarp sahilin setlerinde, toprağın ufalandığı basamaklarda tıpkı öteki yazlarda olduğu gibi uyarı levhaları görüyordu İrene: "Heyelan Tehlikesi."

Bu kopuk yaz mevsiminde uyarının ilk kez sahilden ziyade İrene ile alakası vardı. Sarp sahil toprak topaklarından ve kumdan inşa edilmiş, askerler tarafından inşa edilmiş gibiydi, anafor herhangi bir yerden karaya, içeriye sokulmasın diye.

Askerler sarhoş olmuştu akşam vakti. Volta atıyorlardı yine. Şişeler çalılıkların içinde şıngırdıyordu. Bowling hatlarının, barlarda dans eden yazlık elbiselerin uzağında dikiliyordu askerler, radar hunilerinin altında. Işığı yakalıyordu huniler, bir de sudaki renklerin değişimini. Diğer ülkenin sınırına aitti onlar, tıpkı askerlerin diğer ülkenin sınırına ait olduğu gibi.

Gök ve su geceleyin aynıydı.

Gök önüne bakarak için için yanıyordu, gelgitin sürüklediği, oraya buraya dağılmış yıldızlarla tedirgin. Karanlığını, sessizliğini koruyordu. Ve su tepiniyordu.

Su çoktan kararıp dalgalar yükseldiğinde gök hâlâ gri kalıyordu, gece bastırana değin, aşağıdan.

Köyün yanı başındaki küçük barda çalan rock grubunun müziği duyuluncaya kadar sahil boyunca iki saat yürümüştü İrene. Her akşam iki saat.

Yürüyüştü bunlar sözde.

İrene ilk akşam gökyüzünün ötesine ve suya bakmıştı. Sonra bir fundalık diğer fundalıklardan daha farklı kımıldamıştı. Rüzgâr değildi nedeni.

Fundalığın arkasında bir adam duruyordu. Suyun çırpıntısından daha yüksek, ama yine de fısıldarcasına çıkardığı sesle şöyle dedi adam:

Bana bak. Kaçma. Sana bir şey yapmam. Hiçbir şey istemiyorum. Sadece görmek istiyorum seni.

İrene olduğu yerde kalmıştı.

Adam organını ovuyordu. Soluk soluğa kalmıştı. Deniz sesini alıp da beraberinde götürmüyordu.

Sonra tırnakları damla damla aktı. Sonra ağzı parçalandı ve suratı yumuşak ve yaşlıydı. Su kıyıyı dövüyordu. Adam gözlerini kapadı.

İrene ona sırtını döndü. Titriyordu soğuktan İrene. Koyun sonunda kayıkların durduğu yerden duman yükseldiğini gördü.

Fundalık rüzgârın etkisiyle kımıldadı. Adam ortadan kaybolmuştu.

İrene koyun sonuna gitmedi. İnsan görmek istemiyordu. Kayıkların durduğu, dumanın yükseldiği yerde kimsenin yüzü olmasın şimdi.

Sonraki günler aydınlık ve boş geçmişti. Bütün o günlerde akşamdan akşama yaşamıştı İrene. Akşamlar günleri birbirine bağlıyordu. Atardamar atıyordu, nabız ve şakaklar. Öyle sıkı bağlıyordu ki akşamlar günleri birbirine, kopuk yazın tamamını bir arada tutmaya yetmişti neredeyse.

Dolaşmakla bitmemişti iş. İrene akreple yelkovanın üstünde yürüyordu.

İrene dakikti.

Adam dakikti.

Her akşam aynı fundalığın arkasında duruyordu yarı yarıya yapraklarla kaplı adam. İrene kumun içinden geliyordu. Adam pantolon düğmelerini açmış oluyordu. İrene olduğu yerde kalıyordu.

Adam bir şey söylemiyordu artık. İrene ona bakıyordu. O, soluk soluğa kalıyordu. Her akşam aynı uzunlukta soluyordu. Deniz durulamıyordu sesi. Adamın ağzı her akşam aynı şekilde parçalanıyordu. Aynı biçimde yumuşuyor ve yaşlanıyordu suratı.

Aynı biçimde yükseliyordu suyun sesi adam susunca. Ve fundalık aynı biçimde evcilleşiyordu. Rüzgârın etkisiyle kımıldıyordu sonra sadece. Her akşam.

İrene gündüzleri bu adamı arıyordu. Akşamları da, o ortadan kaybolduktan sonra. Ve onu bir daha hiç görmedi. Veya onu tanıyamayacak kadar sık gördü, çünkü caddelerde ve barlarda başka biri oluyordu.

Aşk olabilirdi bu. Ne var ki İrene bunların olup bittiği günlerde, akşam aralarında alışkanlık ifadesinden başkasını bulamamıştı. Geç kalmışlık duygusu gibi bir şey vardı içinde. O sıralar,

gökle kumun arasındaki boşlukta aklı başında değildi sanki. Aşk nasıl dakik olabilirdi ki.

İrene bu adamı aradı ve Franz'ı buldu.

Tren yolunun kenarındaki küçük barın önünde görmüştü onu. Franz girişin yanında, yerde oturuyordu. Başı bir iskemleye dayalıydı.

Franz oturmaktan çok uzanmıştı. Rock grubu bangır bangır çalıyordu. Müzik insanı sersem ediyordu. Franz sarhoştu.

Sarhoş, yarı kapalı gözlerle konuşuyor ve ağzını açmış gökyüzüne bakıyordu. Suratının önünde köy çocuklarının bacakları duruyordu. Çalı çırpı yüzünden çizik içindeydiler. Yalın ayaktılar bir de.

Çocuklarla Almanca konuşuyordu sarhoş. Bir de kendi kendine konuşuyordu.

Çocuklar onun gevşek, yarım cümlelerine karşılık veriyordu. Onun başını diğer ülkenin dilinde bir fundalığa yasladılar. Etrafı kolaçan ettiler bunu yaptıkları sırada.

Birbirini anlamayan iki dil arasında bir yakınlık doğmuştu. Bir yabancıyla yakınlık. Yasaklanmış bir yakınlık.

Çocuklar güvensiz bir edayla kıkırdıyordu. Biraz muzır, biraz hüzünlü, çünkü bazı şeyleri anlamamışlardı henüz. Yine de bu yabancının onların güzel denizlerinin bedelini sarhoşluğuyla ödediğini biliyorlardı.

Arada bir uzun yük trenleri geçiyordu köyden. Gecenin içine içine takırdıyor ve müziğin sesini bastırıyorlardı.

Sonra anneler seslendi. Çocuklar sarhoşu kendisine, yere, iskemleye ve fundalığa terk etti. Arkalarına bakmadan tren yolunun kenarından koşarak köye gittiler. Ortalık çoktan kararmıştı.

Müzisyenler enstrümanlarını küçük bavullara yerleştiriyordu. Sadece davul kalmıştı masaların arasında.

Yabancı ne olacak, diye sordu davulcu.

Sarhoşu işaret etti, saçını bagetle alnından arkaya itti. Bagetleri ceketinin cebine soktu ve çıkışa doğru ilerledi.

Gel, dedi İrene'ye. Gel hadi, yeter.

Ve İrene çaprazlamasına yürüyüp barı geçti.

Ve gelmedi.

İrene sarhoşun yanına gitti.

Gel, dedi İrene, gel, ayağa kalk. Buradan uzaklaşmalısın, şimdi polis gelir. Duyuyor musun.

İrene sarhoşu yakındaki ağacın yanına dayadı. Düşmesin diye bacaklarını gövdeye yasladı.

Ulan, sen de, dedi İrene.

Sarhoşun omuzlarına uzanamıyordu, zira ayaktayken öyle uzun ve ağırdı ki.

Niye böyle yapıyorsun.

Sarhoş hiçbir şey yapmıyordu. Yalpaladıkça yalpalıyordu.

Nerede oturuyorsun, nerede oturduğunu söyle de seni oraya götüreyim.

Adamın yüzü süzgündü. Açık ağzıyla İrene'nin gözlerinin içine baktı.

Tanrım, nerede oturuyorum ben. Marburg'da, dedi.

İrene güldü ve içini çekti. Çok ağır olduğundan ve durmadan yalpaladığından, adamı pantolon kemerinden sımsıkı kavradı. İrene'den gençti adam. Ve ayakkabıları kum doluydu. Ve sokaklar öyle yamru yumruydu ki.

Hadi Marburg'a, dedi İrene.

Adam debelendi.

Hayır, Marburg olmaz.

Marburg olmaz, dedi İrene. Hadi otele. Otelin nerede.

Yüksek binalar su kenarındaydı. Yabancılar için deniz manzaralı oteller. Uzaklara bakan pencereler. İrene'nin oralara girmesi yasaktı.

Sarhoş oteli buldu. Anahtarı buldu. Asansörü buldu. Gece görevlisi telefondaydı. İrene anahtar destesinin üstündeki sayıyı okudu ve odayı buldu. Kapının yanındaki ışığı yaktı.

Masanın üstünde bir kitap duruyordu: Tepelerdeki Şeytan.

Sarhoş pencereyi ardına kadar açtı. İrene onu iki yataktan birine yatırdı.

Adın Franz mı. Çocuklar öyle sesleniyordu sana.

Soruyu anlamadı sarhoş. Sustu. Külrengi gözler, dudaklara geçen dişler; kesici dişlerin kenarı ince, beyaz bir testere gibiydi.

Ben sarhoşum, ama sen Almanca konuşuyorsun. Sen sarhoş değilsin, nasıl oluyor da Almanca konuşuyorsun.

İrene pencereye gitti. Dışarıya baktı.

Yarın söylerim sana.

Franz kendinde değildi artık. Uyuduğunun, ağzının açık ve kuru olduğunun, dudaklarının tıpkı sahildeki topaklar gibi pürtüklü olduğunun farkında bile değildi.

İrene yere sarkan perdeyi gördü. Gözünü dışarıya dikti, gökle su arasına uzanmış siyah yüzeye. Franz uykuda ellerini oynatıyordu. Bu haliyle, uyurken, bu denli aydınlatılmışken beyaz yatağın üstünde çehresi yok gibi görünüyordu.

Hasret sardı İrene'nin içini. Ve hasret değildi aslında. Cansız nesnelere özgü bir haldi. Taşların, suyun hali. Yük trenlerinin ve kapıların, hareket halindeki asansörlerin.

Dışarıdaki siyah yüzeye gecenin keskin köşeli hatları uzanmıştı.

İrene yüzüne vuran rüzgârla odanın yüksekte olduğunu hissetti. Yıldızlar alnına batıyordu. Su, iyice aşağıda, tepiniyordu.

Hayır, dedi İrene pencereden dışarıya doğru.

Lavaboya gitti. Eliyle soğuk sudan içti. Işığı kapadı. Franz gibi giysileriyle öteki yatağa uzandı. Odanın daracık oluklar halinde pencereye doğru çekildiğini hissetti, karanlığın daha da büyüdüğü boş yüzeye.

Karanlıkta ağlayamıyordu İrene.

İrene uykunun içine sıvıştı.

Gün gözlerini kesene kadar.

Franz banyodan çıplak çıktı. Bir ışık beneği yatağın yanındaki duvar boyunca el yordamıyla dolaşıyordu. Franz yatağın kenarına oturdu.

Dün akşam, dedi Franz.

Sen nasıl geldin buraya.

Pek hatırlamıyorum.

Ben de, dedi İrene. Yurt dışına çıkış için başvurdum.

Son yaz bu. Pasaport bekliyorum.

Franz başını salladı.

Seni sürükledim, dedi İrene. Ağırdın.

Franz İrene'nin parmağını okşadı.

Ah, bu deniz, dedi Franz.

Tavana baktı. İrene yatağın yanındaki ışık beneğine dokundu.

Franz İrene'nin parmağını ışık beneğinin içinden çekti ve onu öptü. Boş, eşelenmiş yatağına baktı. Sonra yarı yarıya çevirdiği başıyla dışarıya. Güneş büyüktü.

Köydeki insanlar ne yiyor.

Balık.

Ya sabahları.

Balık.

Ya çocuklar.

Balık.

Gözyaşlarının şakaklarından inip kulaklarının içine sızdığını hissetti İrene.

Yıkanmak istiyorum, ağlamaktan iyidir. Dünden kalan gün hâlâ üstümde.

Franz onun üstüne uzandı:

Seninle yatmak istiyorum.

Işık beneği dönüyor, titreşerek parıldıyordu.

Sonra İrene'nin başı pat diye kapandı. Gözleri kapalıydı. Bakışı burgu gibi içe dönerek bedeninde geçitler açmaya koyuldu. Franz'ı hissediyordu, kemiklerini; sanki kendisine aitti onlar.

Beden sıcaktı ve doğru sözcükleri buluyordu. İrene bir şey söylediğinde bütün beden düşüncesiyle ona katılıyor, sözler üstüne düşünüyordu.

Bunun ardından İrene Franz'la birlikte istasyonda dikildi. Franz Marburg'a gitti.

İrene'nin cebinde onun adresinin yazılı olduğu bir kâğıt parçası vardı. Kafasında ise kuma yapılan resim. Ve Franz'ın Marburg'un olduğu yere koyduğu kavak yaprağı. Ve Franz'ın Frankfurt'un olduğu yere koyduğu taş.

İrene veda düşüncesine direndi.

Sonra tren gitmişti.

İrene kavaklı yoldan köye gitmişti. Akşamları barda olan çocuklardan birisini bir evin önünde görmüştü. Rüzgâr esmişti. Fundalıklar kımıldamıştı İrene'nin bacaklarının yanı başında.

Gözden çıkar, demişti Franz.

Ve İrene: Akıldan çıkar.

Saçmalık, demişti Franz.

İrene postaneye gitti. Bir kartpostal satın aldı, üstünde koy vardı.

İrene şöyle yazdı:

Aslında senin bana yazmanı hiç istemiyorum. Cevap yazardım o zaman çünkü. Ama ben sana yazayım istiyorum. Arada fark var.

Ne zaman geleceğini tahmin ediyorsun, diye sormuştu Franz.

İrene kartpostalı gönderdi önce. Onu posta kutusuna, Marburg'a attı. Dağıldığını işitti, sanki artık tam değilmiş gibi. Posta kutusu boştu.

Posta kutusunun zeminindeki ses tedirginliğin sesi olmuştu. İrene'nin bizatihi kendisi olan tedirginliğin. Sabırsızlığın ve pasaport bekleyişinin.

Telefon memuresi balık yiyordu.

Uzaklara bakan bir oda, dedi İrene yüksek sesle.

Telefon memuresi gülümsedi: Ağzından sivri, beyaz bir kılçık çekip çıkardı.

Sonra deniz tepindi. İrene uzaklara yürümüştü, sahil boyunca.

İrene hızlı yürümüştü. Dakik olmak istiyordu.

İki akşamdır gitmemişti oraya.

İrene kumun içinde olduğu yerde durdu. Fundalık sadece rüzgârdan kımıldadı.

Adam orada değildi.

Su kayıkların altına çarptı. Onları çekti ve sonra yeniden kuma sürükledi. Tahta gıcırdadı.

İrene sesler duydu, kıkırdama sesleri.

Bir kavak kımıldadı. Rüzgârdan değil. Adam kavağın arkasında durup organını ovdu.

Üç kız oturuyordu kumda, kavağın altında. Balık yediler. Kıkırdadılar.

2

GÖZLERİNİZİ kapadınız, demişti fotoğrafçı. Çok ciddi bakıyorsunuz, güzel bir şey düşünün.

Yapamam, demişti İrene, ayrıca yapmak istemiyorum.

Deklanşöre basmıştı fotoğrafçı.

Dudaklarınızı büzdünüz.

İrene dudaklarını büzmüştü, gözlerini kapamamak için.

Kendinizi görebilseydiniz, demişti fotoğrafçı, gülümserdiniz.

Deklanşöre basmıştı.

Gözlerimin arkasından nasıl göründüğünü bilseydiniz.

İrene cümleyi tamamlamamıştı. Tamamlamak için düşünmemişti de.

Deklanşöre basmıştı fotoğrafçı.

Gözlerinizi açabilirsiniz. Gözlerin arkasında ne olduğu görünmez. Benim için öyle. Görünmesini mi istersiniz.

İtirazım olmazdı. Benim için fark etmez.

İtirazınız mı yok, yoksa sizin için fark etmiyor mu.

Görünmez diyorsunuz. Niye karar vermek durumunda olayım ki.

Kafanızı kurcaladığı için, aksi takdirde bunu söylemezdiniz.

Kafamı kurcaladığını siz söylediniz.

Gözleriniz kapalıyken seve seve çekerim fotoğrafınızı.

Deklanşöre basmıştı fotoğrafçı.

Fayda yok: Pasaport resmi istiyorsunuz. Ve pasaport dairesi gözler kapalıyken çekilmiş fotoğrafları kabul etmiyor.

Ama makyaj yapmışsınız, o halde güzel görünmek istediğinizi inkâr edemezsiniz: Böyle iyi. Benim için böyle iyi. Yoksa kimse fark etmesin diye mi makyaj yapıyorsunuz.

Makyaj yapıyorum, çünkü bir zamanlar güzel görünmek istiyordum, demişti İrene. Öyle kaldı işte.

Makyaj işi.

Birisi mi öldü, diye sormuştu fotoğrafçı.

İrene hayır anlamında başını sallamıştı.

Aşk bu, demişti fotoğrafçı. Yaşlıca insanlarda ölüm, gençlerde aşk.

Deklanşöre basmıştı fotoğrafçı.

Sonra İrene pasaport fotoğraflarını yağmura tutma isteği duymuş ve bunu yapmamıştı. İlk evin girişindeki sundurmanın altına gitmişti. Zarfın içinden bir fotoğraf almış ve ona bakmıştı.

Tanıdık bir kişi, yine de kendisi gibi değil. Ve asıl meseleye gelince, İrene'ye gelince gözlerde, ağızda ve orada, burunla ağız arasındaki olukta yabancı bir kişi vardı. Yabancı bir kişi sızmıştı İrene'nin çehresine.

İrene'nin çehresindeki yabancılık öteki İrene olmuştu.

İrene bavul toplarken hayal etmişti kendini.

Odanın her tarafında yazlık bluzlar vardı.

Bavul doluydu.

İrene yazlık bluzları da bavula koyuyordu. Zor katlanıyorlardı, zira o kadar hafiftiler ki, ellerin arasından kayıyorlardı.

İrene arkasında ayak sesleri duydu.

Odaya gelen, diktatördü.

Yazlık bluzları ayaklarının altında çiğniyordu diktatör. Ağaçların altındaki yapraklar gibiydiler onun için.

Adeta önünde geniş, açık bir cadde uzanıyormuşçasına odanın içinden geçiyordu diktatör. Bavula doğru gidiyordu.

Orası buradan daha soğuk, dedi diktatör.

Yakasını kaldırdı.

İki elini de ceketinin ceplerine soktu.

İrene öteki İrene'nin fotoğrafının bulunduğu pasaportu çantasının içinde taşımıştı kentten geçerken.

Döner kapının dört bölmesinden geçen dört postacı, her biri bir bölmede, postaneden art arda sokağa çıkmıştı.

Postacılar kaldırımın kenarında dikilip avaz avaz konuşurken döner kapı dönmeye devam etmişti.

Bölmelerden birinde kapalı kalan İrene döner kapının ritmiyle postanenin salonuna girdi.

Salon uğulduyordu.

İrene Franz'a telefon etmek istemişti. Düşüncelerinde birkaç kısa cümle toparlamıştı. Düşüncelerde bile inandırıcı gelmiyorlardı insanın kulağına:

Seni göreceğim diye seviniyorum. O kadar çok düşündüm ki seni. İnanasım gelmiyor. Veya sadece: Geliyorum. Ve günü. Saati bilmiyordu İrene henüz.

Telefon memuresi İrene'nin pasaportunu istemişti. Sesi fazlasıyla yüksek çıkmıştı. Bağırmıştı.

İrene telefon numarasını dikte etti.

Telefon memuresi omuz silkmişti:

Sizi anlamıyorum.

İrene ancak onun gibi yüksek sesle konuştuğunda telefon numarasını bir kâğıda yazmıştı. Ağırdan alarak yazmıştı.

Bekleyin, demişti telefon memuresi.

Parmak ucuyla bir listeyi taramıştı.

Marburg, demişti İrene.

Tek kelime anlamıyorum.

İrene bağırmıştı. Telefon memuresi başını hayır anlamında sallamıştı:

Yok burada, listede yok.

İrene telefon memuresinin parmak uçlarına bakmıştı.

Frankfurt'un yanında.

Cetvelde yok.

Lütfen, demişti İrene.

Yok burada. Hamburg, Freiburg, Würzburg var. Hepsi burada. Kenara çekilin. Işığı kesiyorsunuz.

Telefon memuresi İrene'nin pasaportunu çat diye kapatıp gişe penceresinden uzatmıştı. Şöyle demişti: Beni meşgul ediyorsunuz. İrene'nin arkasında duran kadının yüzüne bakmıştı.

İrene olduğu yerde dikilmeye devam ettiği için telefon memuresi listeyi taradığı parmağın ucunu gözlerinin önünde tutarak sağa sola sallamıştı:

Kör değilim ben. Siz sağırsınız.

İrene döner kapıya doğru gitmişti. Döner kapının bölmelerinden birine girmişti. Gri kürk kalpaklı bir adam bir sonraki bölmede dikilmiş duruyordu. Parmak ucuyla bölmenin camını tıklatmıştı:

Öbür tarafa, demişti adam.

İrene yüzünü öbür tarafa dönmüştü.

Adam döner kapıyı çevirmişti. İrene adamın göremediği adımlarının ritmiyle sokağa çıkmıştı.

3

ARAMA KABİNİNDEN tek tek çıkan erkekler havalimanının bekleme salonuna giriyordu. Üniformalı adam detektörü hareket ettiriyordu. Takım elbiseli bir adamın ceket cebinde bipledi detektör. Takım elbiseli adam kollarını yukarıya kaldırdı ve döndü. Biletini ağzında tutuyordu.

Bekleme salonuna girdiğinde herkes adama baktı. O, oturduktan sonra kabinin içine baktı. Takım elbiseli başka bir adam kontrolden geçiyordu. Adam bakarken oturuşunu düzeltti.

Hoparlörden gelen bir kadın sesi uçağın binişe hazır olduğunu söyledi.

Tek tek ayağa kalkan erkeklerden hangisiyle yatabileceğini sordu kendine İrene. Bu minvalde erkeklere bir kez daha baktı. Hepsinde, eskisinden farklı olarak, itici bir şey gördü.

Orta yaşlı erkeklerin göz çevrelerinde kariyer gölgeleri asılı kalmıştı. Yüzleri yıllarca yerini korumuştu. Bunu yaparken yaşlanmış olmaları İrene'yi rahatlattı.

Küçük parmağına kalın, altın bir yüzük takan orta yaşlı bir adam gördü İrene. Yatakta uzanmış olduğunu ve bu adamı beklediğini hayal etti. Adamın nasıl soyunduğunu gördü. Ceketi iskemlenin arkalığına nasıl astığını. Pantolonu iskemleye nasıl koyduğunu. Gömleği ceketin üstüne nasıl astığını. Donu ve çorapları - küçümsemeye alışık olduğu için- halının üstüne, iskemlenin altına nasıl attığını. Yatağa nasıl yaklaştığını ve gözlüğünü çıkarmayı unuttuğunu nasıl fark ettiğini. Altın yüzüğü parma-

ğından çıkarmak ve masanın üstündeki gözlüğün yanına koymak için unutkanlığa sığındığını.

Şöyle derken duydu İrene kendini: Bunu yaptığın sırada altın yüzük mutlaka parmakta olmalı.

Boş dönen akar bant vızıldıyordu. Bavullar ortada yoktu henüz. İrene camdan dışarıya, iniş pistine baktı. Sanki bulutlar fazlasıyla yakınlaşmışçasına bir ağırlık vardı başında. Sanki külrengi, eşelenmiş bulutlar başının içinden geçmişçesine.

Sonra içinde adam, gözlük ve altın yüzük bulunan hikâyeyi büsbütün uydurduğu kuşkusuna kapıldı İrene, çünkü Franz'ın yüzünün şimdi kapının arkasında duracağı, dudaklarının tam önünde dursa da uzak kalacağı sezgisi parmak uçlarına kadar ulaşmıştı.

Franz yoktu. Çehresi girişin yanında durmuyordu.

Girişin yanında göğsünde bir levha tutan bir adam gördü. Levhada şöyle yazıyordu: İrene.

İrene çokça karşılaşılan bir adı olduğu ve kendisinin kastedilmediği duygusuyla yere baktı.

Ve kadına, beklenen kadına zaman vermek istedi İrene. Onun adama doğru gidişini görmek istiyordu. Ve nasıl göründüğünü.

İrene akar bandın vızıltısını duyuyordu. Yolcuların hepsi yanından geçip gitmişti.

İrene ilk kez ne zaman bir şeye katlanamaz hale geldiğini hatırlamaya çalıştı. Ve o zamanlar bunun devam edeceğini, her defasında yeni sonuçlar doğuracağını fark edip etmediğini. Ve o zamanlar bir şeye katlanamadığında ne yapması gerektiğini etraflıca düşünüp düşünmediğini.

O sırada kitaplardan bir cümle düştü İrene'nin aklına. Yıllarca her gittiği yere beraberinde taşımış ve dönüştürmüş olduğu bir cümle: Ne var ki genç değildim artık.

Alışılageldiği gibi, sık sık, her zaman olduğu gibiydi, bir şey gelip geçtiğinde her zaman olduğu gibi: Damakta bir arzu duruyordu. İrene bunun ne olduğunu bilmiyordu, kendisinden bir şey gizlediğini biliyordu sadece.

Geride kalan tat sarmalamıştı İrene'yi.

Evet, bir şey gelip geçtiğinde her zaman olduğu gibiydi: çok geç belirip ortaya çıkan, gri üzerine gri resimler birbirlerine doğru savruluyordu. Ve bunlardan geriye gırtlakta bir iz takılıp kalmıştı.

İrene beyaz işaretli, geniş, boş bir alan gördü.

Tuhaf bir biçimde bölünmüş bir çayır; sarı ve esintili otların içinde birbirlerine doğru yürüyen takım elbiseli iki adam hareket halindeydi. Yavaş yürüyorlardı, isteksizce, uygun adım. Karşılaşmadan memnuniyet duymaksızın yürüyorlardı. Yürüyerek birbirlerine yaklaştıklarında biri diğerini görmüyormuş gibi yaptı.

Ayakkabılarının uçları karşı karşıya gelip değecek gibi olduğunda kucaklaştılar, birbirlerinin omuzlarının üzerinden boşluğa bakarak.

Kucaklaşmış halde, kıpırdamadan dikildiler. Küçük, gündelik bir uygulama gibiydi bu, fark edilmeyen.

İrene suratlardan birini tanıdı, ona dönük olanı.

Onu diğer ülkeden süren diktatörün suratıydı bu.

Bir anlığına bakışlarını yukarı kaldırdı diktatör. İrene'nin yüzüne baktı.

İrene geri giderek uzaklaştı, diktatörün suratını gözden kaybetmemek için.

İrene uzaklaştıkça diktatör tanımadığı adamı daha çok çekti kendine.

O sırada üstünde adı yazan levha İrene'ye doğru yaklaştı. Ve levhanın ardındaki adam şöyle dedi:

Sen İrene'sin. Tarif tutmuyor. Neyse ki bulduk birbirimizi. Ben Stefan. Franz gelemedi.

Stefan İrene'yi öptü.

Bavulunu taşırken onun yüzüne baktı.

İrene Stefan'ın gözlerinin içine baktı, Stefan başını çevirdi.

Bu firari bakışları diğer ülkeden tanıyordu İrene. Bu ürekkliği.

Varış salonunda yüksek sesle konuşan insanların gırtlağında diğer bir kişi vardı hâlâ. İrene gırtlaktaki bu diğer kişiye aşinaydı.

Yabancı kişiler, gırtlakta aşina kişiler taşıdıklarından, sadece yabancı sayılamazdı. Yabancıdan da yabancıydı onlar.

İrene Stefan'ın son cümlesini tekrarlamak istedi. Ortadan kaybolmuştu Stefan. Dudakların hareketi işitmesini güçleştiriyordu.

Öykünmek icat etmekten daha zordu.

4

PERDE kımıldadı.

Perde kımıldadı, pencere kapalı olduğu ve kimse kapıdan içeriye girmediği halde.

Beyaz dantel bir perdeydi bu, aynı anda birçok şeyin olup bittiği odalara asılan ucuz perdelere benziyordu.

Bir büroydu burası, kentin sonundaki ağaçların yukarısında. Kabul merkezindeki bir büro.

Mutlaka farkındasınızdır, dedi memur, Federal Almanya İstihbarat Servisi'nde bulunuyorsunuz. Bu bir sır değil.

Bürolar her yerde aynı, dedi İrene. Ve kim olduğunuz sizin gibi insanların alnında yazmıyor. Ve henüz hiçbir şey sormadınız.

Adamın iskemlesi gıcırdadı.

Göç edişinizden önce oradaki gizli servisle ilişkiniz oldu mu hiç.

Benim onunla değil, onun benimle oldu. Arada fark var, dedi İrene.

Memurun üstünde koyu renk bir takım elbise vardı, tıpkı İrene'nin diğer ülkeden aşina olduğu gibi. Rengi maviyle gri arası. Sadece gölgede vardı bu renk. Ve mavi beyaz, sadece gölgeye ait olan gömleklerde vardı.

Aradaki farkı bulma işini şimdilik bana bırakınız. Bunun için para alıyorum en nihayetinde.

Başın duruşunu da, yüzün biraz aşağıya eğik yarı profilini de tanıyordu İrene. Çene hemen omzun üstünde, konuşurken değmiyorlardı birbirlerine.

Memur masanın üzerine kat yerlerinden açılır kapanır bir broşür koydu. Üstünde yüz tipleri vardı. Ve giysi kategorileri: pasaklı, sportif, uçuşkan, zarif, kullanışlı.

İrene beş isim söyledi ve beş kişi tarif etti.

Memur bazılarını eledi. Geriye kalan bir avuç muğlak karşılaşmadan öte değildi. Adam için İrene'nin yaşamıydı bu: ikisi arasında sır kalacak bir konuşmada otuz yıl.

Bakışlarını sabitleyen adam, usulca kaldırım kenarına park eden arabalar, kentteki köprülerin yankısı, parktaki yaprakların parmak oynatması hakkında ne biliyordu ki. Amaçsızca dolanan, uzun ince bacakları üstünde açlıktan takırdayan, çöp bidonlarının yanı başında çifter çifter toplaşan ve günün ortasında uluyan köpekler hakkında. Memurun takım elbisesinin rengindeydi onlar da. Gölgeydi onlar da.

Tırnaklar. Kulak memeleri, diye sordu memur.

Mesele bu değildi o zamanlar, dedi İrene.

Düşünün.

Memur başını oynatıyordu. Yüzü yardım ediyordu İrene'ye. İrene ona baktı. Gördüğü şeyi söyledi.

Broşürdeki ifadeleri dikkate alın.

Çenesini avuçlarına dayadı memur.

İçe çökük alın, etli eller, sizinki gibi giysi, dedi İrene.

Memur bir kutucuk işaretledi: kullanışlı.

Hükümeti devirmek mi istiyordunuz.

Hayır.

Arabalar uğulduyordu aşağıda, kent çıkışında.

Hiçbir kategori beni tarif edemez, diye düşündü İrene. Tarlalarda yan gider, bey yolunu kaybeder. Diğer ülkeden gelen bir deyimdi bu. Bilmeden bir konuda ısrar etmek anlamına geliyordu.

Dışarıda gök değişmişti. Perdeyle perde arasındaki aralıktan bir bulut geçiyordu.

Memur İrene'yi kapıya kadar geçirmişti:

Şayet yine de bir göreviniz varsa. İyiliğiniz için söylüyorum.

Memurun eli kapı kulpuna dokunduğunda perde çarptı.

Kapı hareket ettiğinde perdenin hareketi durdu.

Yarım gün gitmişti. Bir bütün öğleden sonra.

Hava serindi. İrene kısık gözlerle kentin neon yazılarına baktı, kavşakların titreşen kanalına, kayıp, kısa sokaklara.

İrene sessizce gülüyordu. Kollarını kaburgalarına yapıştırdı. Yürürken tabanlarının en dış kenarına abanıyordu.

Kafasının içinde başka bir şey olup bitiyordu. İrene'nin o esnada yaptığının tam tersi olabilirdi, tabii ne olduğunu bilebilseydi.

Kabul merkezinde bütün yerler doluydu. İrene sığınmacılar yurdunda ikamet ediyordu. Flottenstraße üstündeydi burası. Çıkmaz sokaktı Flottenstraße.

Sokağın bir yanında tren yolu uzanıyordu. Diğer yanında kışla.

Flottenstraße büyük limanların, suyun yansısında çift görünen demir kazıkların sertliğine sahipti.

Tedavülden kalkmış raylar tren yolunda paslanıyordu. Boğumlu ağaçlar dallarını yere indirmişti, gövdenin çevresine. Yukarıda kuru, aşağıda sık yapraklar. Ağaç da değildiler, fundalık da.

Kışla tuğla bir binaydı. İki katlıydı. Fazlasıyla yüksek görünüyordu, kırmızı taşlardan dolayı. Bir yarısı polise aitti. Diğer yarısı sığınmacılar yurduydu.

Bir yatak, bir masa, bir iskemle. Bir çaydanlık ve bir demir dolap.

Pencerede bir vinç ve hazır beton bloklar. Sallanıyordu bloklar. İrene ne zaman süt içse inşaat odayı içine alıyordu.

İnsanların adımları ses çıkarmıyordu Flottenstraße'de. Ve Flottenstraße'nin çehreleri eski fotoğrafların rengindeydi. Elmacık kemiklerindeki koyuluklar; onlara rağmen veya onlar yüzünden, hepsi solgun çehreliydi.

Giysiler Flottenstraße'de sadakaydı. Kumaş boyun ve omuzların arasında pot yapıyordu.

İrene süpermarketlerin kutularından çıkan ucuz ayakkabıları tanıdı. Kutuları itiş kakış eşeleyen erkekleri ve kadınları görmüştü. Ve aralarındaki çocukları; annelerini ve babalarını oradan uzaklaştırmak istiyorlardı. Ve ağlıyorlardı.

İrene erkeklerin ve kadınların uygun ayakkabı tekini nasıl bulduklarını görmüştü. Onu nasıl tek elle başlarının üstünde tuttuklarını. Birbirinden ayrı çiftler yığınını öteki elle eşelemeye nasıl devam ettiklerini.

Ve bu mesafe kalıyordu, bir ayakkabıdan diğerine. Sırtın arkasında büyüyordu. Omuzları da içine alıyordu.

Gözlerde de duruyordu bu mesafe. Sonradan da; sığınmacılar artık Flottenstraße'de yürümediklerinde de. Postaneye gittiklerinde, kentin kötü semtlerinden gelip fazlaca bağırarak telefonda konuştuklarında. Ve başka bir ülkeye göndereceksi kartpostalların üstüne hayat belirtileri karaladıklarında.

Kışlanın arkasından tramvaylar geçiyordu. Gökyüzü düşeydi. Kirpiklere çarpıyordu. İskele geçitleri inşaat çalışmaları dolayısıyla tahta perdelerle çevrilmişti. Kirli ve dolambaçlıydılar.

Yukarıda peron, rüzgâr. Altında duvar.

Işık keskindi. Ve anafor soğuktu.

İrene aşağıdaki kışlaya bir kez daha baktı. Bir kez daha yukarıdaki tren yoluna ve tedavülden kalkmış demiryoluna. Bir kez daha aşağıdaki duvara.

Suç için dekordu bu.

Üniformalı bir adam telsizle peron boyunca yürüyordu. Sessizliği bakışlarla süzüyordu. Telsize konuşuyordu. Konuşurken ağzına çok yakın tutuyordu onu. Düzenli bir tempoyla hareket ediyordu. Anaforu hissetmiyordu.

Üniformalı adam oyunun ilk kişisiydi.

Ve İrene ikinci kişiydi, kendini dahil etmekten çekinse de.

Oyunun adı durağın adı gibiydi: Wilhelmsruh.

Bulutun biri inceydi, parçalanmıştı. Kentin başka yakasından geliyordu. Başka devletten.

İki sınır askeri dikilmişti duvarın arkasında. Bulutun ardından bakıyorlardı. Toprağın hiçbir şey büyütmediği kel şeritte. Ot bile.

Sınır askerleri birbiriyle konuşuyordu. Buluta bakıyorlardı.

Arkalarına döndükleri ve başka bulutlar da geliyor mu diye baktıkları için oyunun kişileriydi onlar.

Peronun üzerinde bir saat asılıydı. Rayların yumak haline geldiği yerde yeşil bir ışık yanıyordu.

Yargıya suçun işlenmesinden önce varılmıştı.

Çift öpüşüyordu. Metro uğuldayarak tünele girdi. Çift öpüşüyordu, elleriyle birbirlerine dokunmadan. Büzük dudaklar bastırıyordu birbirine.

Öpücükler kısaydı. Gözler açık kalıyordu. Dudaklar kuru.

Öpücüklerde tutku yoktu. Oyunda olduğu gibi hafiflik de.

Öpücüklerde bir kasavet vardı.

Aktarma vardı öpücüklerde. Bir sonraki trenin bekleyişi.

İrene'nin dikilmemek için volta atması gibi.

Ayakkabıların çevresinde asfalt. Saçların çevresinde kıpır kıpır soğuk hava. Estiriyordu.

Ne zaman iki çehre birbirlerinden ayrılsa, bu soğuk uçuşmanın içine, dudaklarının arasına tünelin sarı fayansları giriyordu.

Bir sonraki metro geldiğinde iki kişi vagonlardan ve hava anaforundan ayırt edilemez oluyordu.

Gazete bayinin yanında bir bank vardı. Bayiden gelen ışık bankın arkalığına düşüyordu. Dergilerin baş sayfalarındaki kadınlar çıplak gülümsüyordu. İrene onların meme uçlarının önünde havanın bir bez parçası gibi çarptığını görüyordu.

İrene sırtını bankın ışık şeritlerine dayadı. Bir kart yazdı:

Franz, sana telefon ettim. Bir gün sabah, bir gün öğlen, bir gün akşam. Ne işe yarayacaksa. Stefan burada olmadığını söyledi. Sana gece de telefon ettim. Epey erken geldim. Ya da epey geç. Beni Stefan'a havale ettin. Ne zaman seni düşünsem çehren değişiyor. Seni görmek istiyorum.

Çocuk elini uzattı.

Anne ona cips verdi.

Çocuk cipsleri güvercin yemi gibi tuttu elinde. Yedi. Anne gazete bayinden bir kutu kibrit aldı.

Çocuk bavullu kadının arkasından baktı. Sonra zambak demetli kadının. Sonra kürklü kadının.

Çocuk yiyor ve yaşlı kadınların arkasından bakıyordu. Öteki yolcuların farkına varmıyordu.

Şapkalı kadını görmek için öne doğru eğildi çocuk.

Sonra elini uzattı.

Anne ona cips verdi.

Bir kutu taşıyan yaşlı kadının arkasından baktı çocuk.

Anne paltosunun cebindeki kibritleri çangırdatıyordu.

Annenin paltosunun cebindeki kibritler ve çocuğun ağzındaki cipsler aynı sesi çıkarıyordu.

Yaşlı kadın kutuyu ayakkabısının yanına koymuştu. Çocuğun yüzüne baktı. Yanakları yumuşadığı için kadının bir an sonra gülümseyeceğini hissetti çocuk.

Çocuk cips yemeyi kesti. Dönüp uzaklaştı.

Kısa devinimin içinde bir kaçış barındıracak kadar hızla dönüp uzaklaşmıştı.

Yaşlı kadının gözlerinde bir şaşkınlık belirdi. Annenin paltosunun cebindeki kibritler sustu.

Şaşkınlık bir soru kadar açık seçikti. Yaşlı kadının yüzüne yayıldı. Ağzına ulaştığında yanakları sertleşti. Gözleri küçüldü. Nefret oldu orada.

Yürüyen merdiven vızıldıyordu. Bilet otomatı çat etti. Bozuk paralar düştü.

Uzaklardan metronun uğultusu geliyordu.

Paltonu iliklemek zorunda değilsin, dedi bir ses. Zambak demetini bir adam taşıyordu şimdi. Evet anlamında başını salladı. Kadından daha genç, daha yaşlı, daha uzun, daha kısa değildi. Çocuğun farkına varmadığı yolculardan birisiydi.

Raylar aydınlandı.

Metro durdu. Anafor perondan tavana kadar üfürdü. Uzak bir sahranın soğuk havası ile yakın, ağır makinelerin sıcak havası vardı onda.

Tren gittiğinde peron boş kaldı.

Çocuğun durduğu yerde cipsler vardı.

Suç işlendikten hemen sonraki, elle bıçak arasındaki gibi bir sessizlikti bu.

5

BEN genellikle seyahat ederim, dedi Stefan.

Sıkış tıkış dükkânlarda kadın tezgâhtarlar dikiliyordu.

Gedächtniskirche dışarıdan bir mağara gibi görünüyordu, içeriden: ufalanmış taş, karanlık ve ıslak. Aşağılarda dükkânların ışıkları.

Dükkânlar aynı nesnelerle doluydu.

Peki ya Franz, dedi İrene.

Bir küpeden ötekine ışıldadı taş ve Stefan'ın çenesi hareket etti:

Pek sık seyahat etmez. Ya da evet, eder.

Sonra her renkten cam şamdanlar. Her birinde bir damla asılıydı. Düşmek bilmiyordu. Akmıştı ve ıstırap veren bir güzellikteydi.

Artık ağlayamamak gibi bir şeydi bu.

Yalnız mı yaşıyor Franz.

Olabilir.

Şamdanların arasındaki kadın gülümsemediği zamanlarda okuduğu kitaba dalıyordu.

Sonra bir adam geldi ve onu öptü. Adam onu öperken kitaba baktı kadın. Şu son cümleyi, ardından bir sonrakini de okudu. Kitabı kapadı.

Stefan asfalta bakıyordu sadece:

Franz'ı kız kardeşinden dolayı tanıyorum. Bir zamanlar arkadaştım kardeşiyle. Hiç yalnız yaşamaz o.

Adam kadınla nöbet değiştiriyor, diye düşündü İrene, kadın kitabı kapattığında. Kadın gitmedi. Elini saçlarına götürdü. Adama baktı.

Marburg buraya uzak mı, diye sordu İrene.

Stefan onun yüzüne baktı.

Peki Frankfurt?

Niçin, diye sordu Stefan. Franz seyahatte.

Oraya gitmeyeceğim. Sordum sadece.

Bu ikisi, diye düşündü İrene, şamdanları Noel'e kadar satamayacak. Onları kutulara koyup yola devam edecekler.

Noel, diye düşündü İrene.

Çamların üzerine iç organların asıldığı zamanlar gibiydi.

Seyahate çıkmak zorundayım, dedi Stefan.

İrene'yi yanağından öptü. İrene onun yüzünü inceledi.

Döndüğümde ararım.

Kabul merkezinin önünde sarı bir tabela duruyordu ve üzerinde kırmızı çarpı çekilmiş bir fotoğraf makinesi vardı.

Bir daire, dedi idareci. Önümüzdeki hafta taşınabilirsiniz. Talep yüksek. Biliyor musunuz, sizin şansınız yaver gitti. O kadar kolay olmaz.

Bir cadde ismi söyledi idareci. İrene'ye hiçbir şey ifade etmiyordu. Ve kentte bir semtin adını söyledi idareci. İrene duymuştu bunu. Nerede olduğunu bilmiyordu.

İdareci birçok cadde adı söylüyordu. Ve dairenin olduğu yere nasıl gidileceğini.

Metro ve otobüs, dedi idareci. Metrodan memnunsunuz, değil mi. Otobüse, sıkça otobüse binmelisiniz, çevreyi görüyor insan. Kenti tanımıyorsunuz henüz. Geldiğiniz yerde metro var mıydı.

Hayır.

Ben de öyle düşünmüştüm, dedi idareci.

Alındaki kırışıklık, enine kırışıklık derinleşti. Keçeye benziyordu, tam şapkasının hafif iz bıraktığı yerde. Yazı masasının üstündeydi şapka şimdi. Bir parmak uzunluğundaki siperlik masanın kenarını kaplamıştı. Veya taksi, dedi idareci, iyisi mi taksiyle gidin.

Evet, dedi İrene, taksiyle gideyim.

Sonra bina görevlisine haber verin, dedi idareci. Geleceğinizi biliyor. Çok eşyanız var mı.

Bir bavul, dedi İrene.

Mobilya.

Hayır. O zaman kendinize en kısa zamanda bir yatak alın.

İdareci güldü:

İnsanlığın en iyi icadıdır yatak.

Metroda çizmeli bir kadın oturuyordu. Sandaletli bir kadın onun yanında ayakta duruyordu.

Bütün mevsimlerin yavaş yavaş hükmünü yitirişi bu, diye düşündü İrene.

Yataktan elbise dolabına uzanan bir düşünce gerekiyordu. Günün içteki tahayyülü.

Belki de bu tahayyül uykuyla ilintilidir, diye düşündü İrene. Tenin sıcaklığıyla. Işığın düştüğü yerlerin rengiyle belki de. Yönlerle veya bir parkın yakınlığıyla. Belki bir otobanla. Veya bir köprünün yakınlığıyla. Veya bir kitapla.

Bir dairem olduğunda ortaya çıkacak.

Dışarıdaki otobanda tek tek sesler birbirinden ayırt edilemiyordu. Otoban gürültünün bizatihi kendisiydi.

Yukarıda don. Aşağıda dönmekte olan bir kımıltı.

Don kentin tek tük yerlerinde konuşlanmıştı. Terk etmiyordu bu yerleri. Adım atmayınca fark edilmiyordu buralar.

Kavşaklar, dört yol ağızları veya köprüler değildi bu yerler. Tam tersine, insanın korunaklı olduğunu sandığı ortamlardı.

Ağaçların yakınıydı bu yerler.

Bir ağacın altında bir kadın duruyordu. Şöyle seslendi kadın: Leo. Paltosunun yakasını kaldırdı. Elini gövdeye yasladı. Ağaç kabuğunun üstünde başparmağıyla işaretparmağı arasında oluşan aralık, sanki bu mesafe kadının elinde hep varmış büyüklüğündeydi. Parmaklarını kapatsa da.

Kadın bir anlığına yukarıdaki dallara baktı. Bir köpek koşarak ona doğru geldi. Köpek yüksek sesle soluyordu.

Gel canım, dedi kadın. Ve bu cümlenin ardından köpekten daha yüksek bir sesle soludu.

Hem köpek hem de kadın ağacın altındaki soğuk noktada aynı yorgunluğu paylaşıyordu.

İrene yürürken gözlerini kapadı. Tökezledi ve irkildi.

İrene'nin tökezlediği yerde görülecek bir şey yoktu. Sokaktan ne daha yüksekti ne de daha alçak.

Köprüden bir polis arabası geçiyordu. Siren tehditkârdı. Ve aşağılarda, çıplak ağaçların arasında sirenin mutluluk duygusu gibi geliyordu kulağa uluma: kentte bir yerlerde kan akıyordu.

Şimdiye kadar nerede oturuyordunuz, diye sordu bina görevlisi.

Sığınmacılar yurdunda.

Nereden geliyorsunuz.

İrene diğer ülkenin adını söyledi.

Kim vardı orada.

İrene diktatörün adını söyledi.

Pek iyi şeyler söylenmiyor onun hakkında, dedi adam.

Önden giderek avluyu geçti. İrene çıplak mürver ağacını ve çimleri gördü. Pencerelerin yanıp sönüşünü. Kapalıydılar. Perdeler. Balkonlardan birinde beyaz kâğıttan bir tekerlek dönüyordu. Değneğin ucunda gıcırdıyordu. İrene bunu duydu, çünkü avlu öylesine sessizdi.

Ne zamandır buradasınız.

İrene ne zamandır burada olduğuna dair geri sayım yaptı. Adam İrene'yi dikkatle inceliyordu. Ayakkabılarla başlamıştı. Konuştuğu zaman ağzından çıkan cümleleri düşünmüyordu. Bütün bunlar adeta şöyle bir bakıp sonra yeniden gitmek içinmiş gibi, söylüyor ve soruyordu. Ve karşısında kim varsa ona bakıyordu.

O sırada düşünceler gelip geçiyordu İrene'nin kafasından. Ve hiçbirinin kendisiyle ilgisi yoktu. Bavulu sahanlıkta duruyor, kapının yanına gölgesi düşüyordu. Ve hiçbir düşünce İrene'yi kalmaya zorlamıyordu. Gitmeye de.

Bina görevlisi çöp için gereken anahtarı İrene'nin avcuna bastırmıştı.

İrene bavulu merdivenlerden yukarıya taşıdı.

Sonra içinden bir koridor geçti. Sonra bir mutfak. Sonra bir banyo. Sonra bir oda. Bomboş duvarlar. Mutfakta bir ocak olduğunun ancak daha sonra farkına vardı İrene. Ve ancak bina görevlisi gittikten sonra ocağın üstünde bir tuz kavanozu durduğunun farkına vardı.

Bavul uzun süre kapalı durdu koridorda, İrene sanki yalnızca yarı yarıya hayattaymışçasına. Düşünemiyor, yürüyemiyordu.

Konuşabiliyor muydu acaba, denedi. Konuşmuş muydu, bilmiyordu.

İrene yatak için duvar boyunca bir yer aradı.

Müteredditim, dedi kalın bir ses.

Kimsiniz, diye sordu İrene.

Müteredditim.

Yanlış numara çevirdiniz.

Ses güldü ve ses, Franz'a aitti.

Müteredditim; bu kelimeyi bilmiyor musun.

Tam değil, dedi İrene.

Ben de, dedi Franz. Dün üniversitedeydim, ödev teslim etmem gerekiyordu. Üniversiteye giderken yolda türlü mazeret düşündüm. Oynadım. Mazeret değildi hiçbiri. Yalan söylemek istiyordum. Sonra profesörün karşısına dikildiğimde hangi yalanın daha iyi olduğunu bilemedim. Daha ağzımı açamadan profesör bana baktı ve şöyle dedi: O kadar çok tereddüt ediyorsunuz ki, en sonunda ne yazmak istediğinizi bilemez hale geliyorsunuz. Müteredditsiniz.

Saat tik tak ediyordu. Telefonun yuvarlak camı tozluydu.

Sana ziyarete gelmek istiyorum, ne zaman bilmiyorum henüz, dedi Franz.

Müteredditim, dedi İrene, az rastlanır bir kelime. Müneccim geliyor insanın aklına, ama artık işini yapamayan bir müneccim.

Biliyor musun, dedi İrene, diğer ülkede sesin başkaydı. Değiştirmesen de başka türlü sesin.

Konuşurken kendimi duyuyorum. Daha önce kendimi duymuyordum. Kulağıma konuşuyorum veya kulaklarımın içinden geçerek konuşuyorum, dedi Franz.

Geniş yataklardan birine bir çocuk uzanmıştı. Bacak bacak üstüne atmıştı. Kollarını başının altına koydu.

Çocuk gözlerini kapadı ve güldü.

Uyumak ve gülmek, olmaz, dedi kadın. Büyüdüğünde olur büyük bir yatağın.

Çocuğun ayakkabılarını bağcıklarından tutuyordu. Onları salladı:

Şimdi kaybolursun bunun içinde. Gece daha da büyür bu, bir tanem.

Çocuk kadına baktı. Sonra gözlerini kapadı.

Geceleri korkuyor, dedi kadın, çocuk yatağında da öyle. Sonra gelip yanımıza sokuluyor.

Sanki bir şey daha söylemek istiyormuş gibi gülümsedi.

Çocuk gözlerini açtı. Esnedi:

Günaydın de.

Çocuk İrene'nin ağzına baktı. Bağırdı:

Günaydın de.

Uyumadın, dedi İrene. Sabah değil. Eğer istersen iyi günler derim sana.

Kadın çocuğu bacaklarından çekti:

Bizim yüzümüzden yatağa bakamıyorsunuz.

Çocuğa ayakkabılarını giydirdi.

Benim için de çok büyük bu, dedi İrene.

Kadın bağcıkları bağladı, yüzüne bakmadan şöyle dedi:

Çift kişilik bir yatak. İnsan tek başına uyuyacaksa bir anlamı yok. Çocuğu yere indirdi:

Öbür tarafta dar yataklar gördüm.

Kadın eğildiğinde kulağının arkasından bir perçem düştü, öne doğru, duraksayarak. Sonra çekip kopartılmış gibi yanağına, ağzına.

İrene bileklerinin zonkladığını hissetti. Geniş şiltenin çiçekli kılıfında idarecinin kuru dilini solgun, yarı gizlenmiş bir yaprak olarak gördü.

Aslında bir misafir yatağı istiyorum ben, dedi İrene.

Bu gece de avlunun üzerindeki gökyüzü gözden kayboldu. Çimler de gözden kayboldu.

Duvarlar gökyüzü ve çimler kadar siyah olduğu için onlar da gözden kayboldu.

Bir dikdörtgen ışık saçıyordu.

Uzunluğuna bakılırsa bir kapı olabilirdi bu. Ama çok yukarılardan ışık saçtığı için bir pencere olduğunu biliyordu İrene.

Dikdörtgenin ardında bir oda uzanıyordu. Atletli adamın arkasında ikinci bir adam peyda oluyordu her gece. Üstüne bir palto giyiyordu. Bundan kısa bir süre sonra, her gece bir kadın giriyordu odaya. Bir bluz çıkarıyordu üstünden.

Atletli adam gözden kayboluyordu her gece. Ve paltolu adam gözden kayboluyordu her gece.

Bluzsuz kadın kalıyordu. Konuşuyordu.

Odada, her gece, İrene'nin görmediği bir kişi daha olsa gerekti.

Bu kişi dikdörtgenin gece vakti ışık saçmasının nedeni olsa gerekti.

Dışarıdaki ışık öylesine külrengiydi ki, İrene soyunmaya korktu. Yatağın kenarına oturdu. Ayakkabılarını çıkardı. Giysileriyle uzandı. Ayakkabılarının yatağın önünde durduğunu gördü.

İrene üstünü örttü.

Gözleri kapalı tutmak zordu.

Gözkapakları fazla kısaydı. Kirpiklerin arasından ışık sızıyordu. Gözkapaklarının ışık yarığı o kadar keskindi ki, odadaki ışık adeta alttan geliyordu. Zemin adeta gözlere ışık saçıyordu.

İrene yüzünü duvara döndü.

Duvarda sarih bir dikdörtgen sınır çiziyordu. Duvarın geri kalanından daha beyazdı. Kireç gibi beyaz değildi dikdörtgen. Ten gibi beyazdı. Bir sırttı bu.

İrene kaburgaları görüyordu derinin içinden. Sırt soluyordu. O da duvarın geri kalanından daha sıcaktı. İrene Franz'ı düşündü.

İrene sırtın sıcaklığını, yatağın sıcaklığını, giysilerin sıcaklığını ve tenin sıcaklığını hissetti.

Her sıcaklık başka türlüydü.

Örtünün kenarı boynun çevresini sarmıştı. İrene gömülmüş gibi hissetti kendini.

Gözkapakları uzadı. Yüzün bütünü için yeterliydi.

Odanın bütünü için yeterliydi İrene'nin gözkapakları.

Yavaşça kapandılar.

Jaluziler gibi gölge şeritlerine dönüştüler.

6

İRENE'NİN odasındaki zemin koyu kahverengiye boyanmıştı. Tavanın ve duvarların ışığını çalıyordu. Avlunun duvarlarıyla aynı renkti.

Nasıl insanlarmış ki bunlar, dedi Stefan.

İrene omuz silkti. Daha önceki kiracıları tanımıyordu. Stefan iki Polonyalı tanıyordu.

İki, üç gün sürer, dedi Stefan. Kaçak iş, bilirsin işte.

İki Polonyalı sabahın çok erken saatlerinde geldi. Yanlarında iki yol çantası vardı. Yol çantalarından perdah makinelerini çıkardılar. Duvarın yanına koydular. Ayakkabılarını çıkardılar.

Adamlardan biri avluya baktı ve hayır anlamında başını salladı. Öteki parmak uçlarıyla zemini yokladı.

Anahtar, dedi pencerede duran adam.

Doğulu çehreler, diye düşündü İrene. Ne çalışmayla ne de dinlenmeyle hiç ilgisi olmayan cinsten yorgunluğu tanıdı.

Nerelisiniz, diye sordu İrene.

Polonyalı, dedi penceredeki adam.

Neresinden.

Adam yerin adını söyledi. İrene onun ne söylediğini anlamadı. Evet anlamında başını salladı.

Çok toz olur, dedi zemini yoklamış olan adam.

İrene telefonu ve saati plastik bir torbaya koydu.

Akşam gelirim geri, dedi İrene.

Penceredeki adam kapıya kadar eşlik etti İrene'ye. Çoraplarına, parmak uçlarına basarak yürüyordu. Kapıyı içeriden kilitledi ve zinciri taktı.

Perdah makinesinin vızıltısı avluyu kapladı.

İrene kentten döndüğünde iki Polonyalı gitmişti. Perdah makineleri yol çantalarının içine konmuştu. Kapının arkasında duruyorlardı. Dört masa büyüklüğünde iki benek perdahlanmıştı. Duvara boydan boya boş meyve suyu ve soda şişeleri dizilmişti. Küllükte yarı yarıya içilmiş izmaritler vardı. Diğer ülkenin sigaraları gibi kokuyorlardı.

Üç gün boyunca gelip gitti iki Polonyalı karanlıkta. Üç gün boyunca ayakkabılarını çıkardılar ve çoraplarına, parmak uçlarına basarak dairede yürüdüler. Üç gün boyunca vızıldadı perdah makineleri İrene avludan her geçtiğinde, mürver ağacında ve çimenlerde. Ve duvarların bütün pencerelerinde.

Her akşam çoğaldı duvar boyunca dizilen boş şişeler. İrene'nin diğer ülkeden tanıdığı yorgunluk üç günün üçünde de aynı kaldı. Onun bütün gözeneklerde olduğunu biliyordu İrene. Yorgunluk tehlikeydi. İki çehrenin bütün gözeneklerinde perdah makinelerinin çıkardığı gürültünün korkusu vardı.

Hiçbir şey değişmedi bu üç günde. Sadece zemindeki perdahlanmış benekler biraz daha büyüdü her defasında. Üçüncü akşam oda büyüklüğündeydiler.

İrene bir kartpostal satın aldı. Kartpostalın üstünde bir yüzme havuzu vardı. Siyah-beyaz. Suyun üstündeki kafalar külrengiydi.

Kıyıda üstünde taşlarıyla bir satranç tahtası duruyordu. Su satranç tahtasının altına çarpıyordu. Satranç oyuncuları suyun içindeydi. Düşünüyorlardı. Doğrudan resme bakıyorlardı. Kartpostal satranç oyuncularının kartpostalıydı. Resmin konusu onlardı.

Bir adam oturuyordu uzak bir köşede. Çenesini ellerine dayamıştı. Suya bakıyordu. Fotoğrafçı satranç oyuncularının resmini çekerken onu fark etmemişti. Uzak bir köşede oturan adam resme ait değildi.

Satranç oyuncularının kartpostalı İrene için uzak bir köşede oturan adamın kartpostalıydı. Ancak böylelikle bitmemiş bir olay haline geliyordu kartpostal.

İki günden beri, İrene'nin kartpostalı satın almasından bu yana uzak bir köşede oturan adamla ilgili bir şey oluyordu. Adam için iki günden daha fazla zaman geçmişti sanki.

İrene adamın oturduğu yeri kenardan kesip çıkardı. Makas satranç tahtasına dokunmadı.

Adam iki büklüm suyun üstüne uzandı. İrene suyu da kesip çıkardı. Adam İrene'nin eline düştü.

Ona kayıtsız kalmadığım için neredeyse boğuyordum onu, diye yazdı İrene bir kâğıda. Sen nasıl denize tahammül edemediysen o da yüzme havuzuna tahammül edemedi.

Franz, sana yazarken duraksıyorum. İnsanı miskinleştiren bir özlem bu. Elim uyuşuyor, şu anda, sana yazarken.

İrene kâğıdı katladı ve adamı içine yerleştirdi. Kara uzanmış gibiydi adam. Onun için çok geçti. Sonrası gibiydi.

İrene Marburg yazdı bir zarfa. Büyük harflerle, sanki bu yeterliymiş gibi. Sonra Franz'ın adresini.

Posta kutusunun karşısında aklı karıştı İrene'nin. Yarığın altında şöyle yazıyordu: Diğer Yönler. Posta kutusunun üstündeki Diğer Yönler yazısı zarfın üstündeki Marburg kadar büyüktü.

Yüzme havuzlu kartpostal mutfak masasının üstünde duruyordu. İrene elini adamın oturmuş olduğu yerin altına doğru itti. Kendi tırnağını gördü.

İrene yüzme havuzlu kartpostalı mutfaktan odaya götürmemiş olsaydı uzak bir köşede duran tırnağın hikâyesi olabilirdi bu.

Kartpostal sadece arkadan görünen bir adamın yanında duruyordu, balığın yanındaki.

Parkta beyaz bir eldivenin tekini taşıyan adamın yanı başında yüksek bir caddenin korkuluğu. Kilise kulesinin yanı başında boş gökyüzünün altındaki bir bankta gazete okuyan yaşlı bir adam. Hareket halindeki bir otobüsün yanı başında büyük bir başparmak tırnağı. Önündeki parke kaldırımın boşluğa sürüklendiği, ardına kadar açılmış büyük bir kapının yanı başında bir kol saati. Uzak bir gölün yanı başında uçan insanlarıyla bir dönme dolap. Bir elin yanı başında gökyüzünde bir uçak. Sallanan sandalyedeki bir kızın yanı başında süratin uçurduğu bir yüz. Bisiklet üstünde ağaçların sureti arasından geçen bir adamın yanı başında tabancaya bastıran bir el. Gözlere varacak kadar haykıran bir ağız. Ayakta dikilerek suya bakan, kasketli iki adam. Kentin üzerindeki bir balkonda oturan yaşlı bir kadın. Siyah güneş gözlüğüyle bir kadın. Takım elbiseli bir ölü. Bir su değirmeni. Dağınık bir oda. Denizci giysileri içinde bir delikanlı. Dolup taşan bir alışveriş caddesi. Taşlı sıradağlarda bir döner kapı.

İrene gazetelerden fotoğraflar kesiyordu. Kenarlar nadiren düz kesilmiş oluyordu. Bu nedenle nadiren siyahtı kenarlar. İrene'nin elinin titremiş olduğu yerde kenarlar sanki gazete fotoğrafı kâğıda geri alacakmış gibi görünüyordu.

İrene fotoğrafları katlı bir ambalaj kâğıdının üstüne yapıştırıyordu. İki fotoğraf birbirini bulana kadar uzun uzadıya aramak ve karşılaştırmak zorunda kalıyordu. Bir kez birbirlerini buldular mı, kendiliğinden yapıyorlardı bunu.

Ortaya çıkan bağlantılar zıtlıklara dayalıydı. Fotoğraflardan tek bir yabancı yapı meydana getiriyorlardı. Yapı öyle yabancıydı ki, her şeyle ilgili olabiliyordu. Sürekli hareket halindeydi.

Yapı öyle yabancıydı ki, sallanan sandalyedeki kızın gülüşüyle takım elbiseli ölü aynı boşluğu açığa çıkarıyordu.

İrene resmi mutfak duvarına astı. Mutfak masasında oturuyordu. Bakışları adımlardı.

İrene bir başkişi aradı yapıda.

Başkişi bir nesneydi: önündeki parke kaldırımın boşluğa sürüklendiği, ardına kadar açılmış büyük kapı.

Mutfak masası parke kaldırımın üstünde duruyordu.

Boş gökyüzünün altındaki yaşlı adamın gazeteyi elinde tuttuğu gibi tutuyordu İrene çatal ve bıçağı.

Kesme, çiğneme ve yutma İrene'nin düşüncelerine teğet geçiyordu. İrene'nin ağzına üstünkörü değip geçiyordu, öyle ki, İrene bunun ne olduğunu bilmiyordu.

Döner kapı hareketsizdi. Taşlı sıradağlardan dik dik tabağa bakıyordu.

Tek bir fotoğraf kalmıştı geride. Yapıya uymuyordu.

Genç bir adamın fotoğrafıydı bu. Karanlık bir alnı, parlak gözleri vardı. Elini göğsünde tutuyordu, öyle ki, tırnaklarının beyaz dipleri görünüyordu. Dudakları yarı açıktı.

Adam politikacıydı. İktidarını yitirmişti. Bundan kısa bir süre sonra göl kenarındaki lüks bir otelde bulunmuştu.

Politikacı gençti. Ölmüştü. Cinayet veya intihar, bilinmiyordu.

O günlerde televizyon ekranındaki politikacılar her zamankinden daha yabancıydılar. Birbirlerini arıyorlardı; şaşkındılar. Bir kayığın kenarındaki yusufçuklar gibi oturuyorlardı masaların kenarında.

Masalar yalpalıyordu. Politikacılar telaş içindeydi. Ama yine de alınlarında iktidarın karanlığı vardı. Gözleri parlıyordu çaresizlikten. Ve tırnak dipleri gittikçe beyazlaşıyordu riyakârlıktan.

Ölü politikacının fotoğrafı yarım gün boyunca İrene'nin odasında yerde tek başına durdu.

İrene saçını tarıyordu. Aynada fotoğrafı gördü.

Elinde tarakla aşağıya koydu İrene üstünde yüz olan fotoğrafı.

İrene dairenin kapısını kapadı. Yürürken paltosunun düğmelerini iliklediği. Adımlarının sesi merdivenlerde ikiye katlandı.

Soğuk içeriden geliyordu. Paltonun yakası soğuğu boynuna ittirdi. İrene'nin saçı üşüyordu. Kafa derisi acıyordu.

Avluda yine başını kaldırıp pencerelere baktı. Kollarının altında nemli, serin lekeler hissetti. Terliyordu.

Sonra yine dairenin kapısında peyda oldu İrene.

Odaya koştu. Fotoğrafı paltonun cebine soktu. İrene kapıya geri döndüğünde anahtar destesinin hâlâ anahtar deliğinde sallandığını gördü.

Sokağın üzerine yorgun bir ışık uzanmıştı.

Bir kadın şöyle dedi: Kar geliyor bugün. Bacaklarımda hissediyorum. İrene kadını bu sokakta görmemişti hiç. Yaşlıydı. Parlak bir baston taşıyordu. Paltosu fiyatını belli ediyordu.

İrene kesilmiş bir dal öbeğinin yanındaki sokağın karşı tarafına geçti. Sokaktaki ağaçlardan birine ait değildi dallar. Birkaç gündür aynı yerde duruyorlardı. Değişmemişlerdi. Soğuk olduğu için yapraklar yeşil kalıyordu. Elle dokunulduğunda parçalanıyorlardı.

İrene elini paltonun cebine soktu ve fotoğrafı buruşturdu. Onu bir çöp sepetine attı.

Sonra İrene kentte ansızın her şeyin bambaşka olabileceği duygusuna kapıldı. Beyaz permalı saçları, parlak bastonları ve ortopedik ayakkabılarıyla yaşlı kadınlar ansızın gençleşecek ve Alman Kızları Birliği'ne katılacaktı sanki. Uzun, penceresiz ara-

balar dükkân kapılarına dayanacaktı sanki. Üniformalı adamlar raflardan aldıkları mallara el koyacaktı sanki. Ve gazetelerde kanunlar peyda olacaktı, tıpkı diğer ülkede olduğu gibi.

Bir kadın bir telefon kulübesine dayanmıştı. Sakız çiğniyordu. Boş bakışlarla sokağın aşağısına bakıyordu. Beyaz kabarcıklar çıkarıyordu ağzından. Havada patlıyordu kabarcıklar. Beyaz paçavralar dudaklarına yapışıyordu.

Kaldırım kenarına bir araba park etti. Kadın kendini telefon kulübesinden çekip kopardı. Bir adama doğru koştu. Ağzında süt beyaz bir kabarcıkla karşıladı onu.

İrene metro tüneline girdi. Orada foto kabin vardı.

İrene perdeyi kapadı. Bozuk parayı deliğe attı. Aynaya baktı. Bluzu yukarıya çekti ve aynada göğüslerine baktı. Sonra saçını taradı İrene. Saç öne, saç arkaya. Bir kulak kapalı, bir kulak çıplak. Sonra saçı alnından üfledi İrene, geriye.

Ve saç böyle uçtuğu ve baş beyaz bir sicim gibi bir yivle ortasından bölündüğü için ağladı İrene ve ışık çaktı. Ve metro uğuldadı ve durdu.

İrene kabinin önünde fotoğrafları bekliyordu. Metro gitmişti. Tüneldeki hava çıtırdıyordu.

İrene kabin yuvasında bir adamın durduğunu biliyordu. Çünkü fotoğraf sıcaktı. Beden sıcaklığıydı bu.

Ve diğer ülkede olduğu gibi, pasaport fotoğraflarında olduğu gibi bu fotoğraflarda da yabancı bir kişi vardı.

Kabin fotoğraflarında öteki İrene vardı yine.

7

ARTIK bir süredir buradasınız, dedi idareci.

Süre kelimesi çenesinin altındaki gölge gibi asılı kaldı suratında.

Memleket özlemi çekiyor musunuz.

Irene, idarecinin gözlerinin gözkapaklarının altına sığmıyorlarmış gibi hareket ettiklerini görüyordu:

Hayır.

Geriye bakıp düşünmüyor musunuz hiç.

Çok sık.

Ve sonra.

Siz memleket özlemi dediniz.

İrene adamın ceketinde kendi bakışının tutunabileceği bir yer aradı.

Ne kadar hassassınız, dedi idareci, öyle hassassınız ki. Sizin ülkenizin işlediği bütün suçları bizim ülkemiz telafi edecek sanki.

İrene'nin bakışı düğmelerden birinde asılı kalmıştı.

Herkesin hesabı kendine, dedi idareci.

Yaşam öyküsü, dedi İrene.

Hayır, hesap. Bir yaşam öyküsü yanlış olamaz.

Kendi kendine konuşur gibi şöyle dedi İrene:

Ben sadece yanlış yaşam öyküleri biliyorum.

İdareci ağzını açtı. Hiçbir şey söylemedi. Ağzının içinde yer bulamamış gibi duruyordu dili. Dilinin altında bir şey daha varmış gibi. Dilden başka bir şey. Dilinin altında bir parmak varmış gibi. Ağzının ortasında kuru bir parmak. İrene giysi için yardım parasını el çantasının içine soktu.

İkinci el eşya mağazasında giysiler bölük bölük ayrılmıştı. Gömlek, ceket ve pantolon konvoyları.

Vantilatörün havası İrene'nin yüzünü yalıyordu.

Monoton hitler kulak tırmalıyordu mekânda. Demir çubukların üstünde delicesine, sonsuz bir aşağı kayma hali gibi.

İrene sahne kelimesini sık sık duymuştu.

Yeşil paltoyu deneyen kadın aynada kendine bakarken yıllar yüzüne yansıyordu. Burun kanadında minnacık bir taş parlıyordu. Pembe kırmızı saçları arasındaki boşluklar öyle derindi ki, kafa derisi yara gibi görünüyordu.

Paltolar arka bölmede asılıydı. Metal düğmeler ve kemer tokaları bakıra çalmıştı. Paltolar savaşlardan geçmişti. İrene onlara dokunmadı. Omuz misali elbise askıları.

Kumaş sertti. Yıllarca teni örtmüştü. İnsanların peşi sıra kentteki sokakların içlerine girmişti. Toz yutmuştu. Eşek gibi çalışmanın, sigara içmenin, içki içmenin tanıklığını yapmıştı. Köşegenler meydana getirerek asılmıştı. Yatakların yanına serilmişti. Yoksulluk ve ayaküstü aşk kokuyordu, kumaş.

Fiyat etiketi pembe kırmızı saçlı kadının ensesine sürtünüyordu. Askerden gelen kartpostallar gibi görünüyordu.

Kadın yeşil paltonun parasını ödedi. Askerden gelen kartpostalı çekip kopardı. Paltoyu üstüne giydi. Sokağa çıktı.

Çok hızlı yürüyordu. Giderek hızlanıyordu. Koşmaya başladı. Merdivenlerden aşağı ayakkabıcıya. Yürüyen merdiveni kullanmadı.

Aceleden ziyade tedirginlik vardı küçük adımlarında.

Yeşil paltolu kadının yaptığı her şeyde teyakkuzda bekleyen bir tehlike halinin tedirginliği vardı.

Aynalar boyunca yürüdü kadın. Kör şeritlerde ayakkabılar duruyordu. Ayna şeritlerde kadının gözleri yürüyordu. Saç uçları. Boynu.

Kadının saçının üzerinde şöyle yazıyordu: küçük ayaklar için büyük fırsatlar.

Kadın bir ayakkabı aldı raftan. Onu elinde tarttı. Ayakkabının tabanına bakıp inceledi. Ayakkabıyı yerine koydu. İkinci bir ayakkabıyı tarttı elinde, sonra üçüncüyü; ayakkabının tabanına bakıp inceledi. Ve ayakkabıları yerine koydu.

Ayakkabıların ağırlığı fiyatlarıydı. Ayakkabı tabanında yazıyordu fiyat.

Ayakkabıcıda müzik devri daim yapıyordu. İrene rafa yakın bir yerde durduğunda yükseldi müziğin sesi.

İrene müzikteki ölçünün düzeninden kaçınmak için hareket etmedi.

Kadın beşinci ayakkabıyı elinde tartmış ve ters çevirmişti.

Onu yerine koymadı. Kadın sokaktan beraberinde getirdiği kendi ayakkabısını çıkardı.

Kadının çorabı başparmağından delinmişti. Saklayacakmış gibi kıvırdı başparmağını. Ayna şeritte bir bakış aradı. Kendi bakışı ve İrene'nin bakışı değildi aradığı. Tezgâhtarın bakışını arıyordu. Mağazada rahattı tezgâhtar. Her şeyin ölçüsü ondaydı. Ayakkabıların ölçüsü ve fiyatların ölçüsü.

Mağazaya gelen ve karşısında çorabını ortaya çıkaran kadınların ölçüsü tezgâhtardaydı.

Raf ne kadar uzunsa o kadar fazla ayakkabıyı yan yana diziyordu tezgâhtar.

İrene'nin ayağındaki ayakkabıların aynısı rafta duruyordu.

Müziğin tınısı yorgundu. İçerideki hava gibi ağır, asılıydı mekânda. Melodi metne aykırıymış gibi.

Tezgâhtar ayakkabılardaki tozu üfledi.

Pembe kırmızı saçlı kadın gitti. Sokaklara çıkıp kente gitti.

İrene kapıya yöneldi. Göze batmamak için ağır yürüyordu. Gitmek istemiyordu buradan. Yok olmak istiyordu, tıpkı kadının yok olduğu gibi.

İrene tezgâhtarın sesini bekliyordu.

Bunları çaldınız, diyecekti ses. Ve İrene'nin ayakkabılarını gösterecekti.

İrene terliyordu. Bunu inkâr etmeyeceğini biliyordu.

Suçlamayı reddetmeyecekti. Susacaktı.

Tezgâhtara inanacaktı. Evden çoraplarıyla çıktığını hatırlayacaktı. Kaldırımın kum dolu ve nemli olduğunu. Sigara izmaritlerinin birkaç adımdan sonra çoraplarda asılı kaldığını hatırlayacaktı. İrene koşmaya başladı.

Yeşil ve siyah benekli minnacık taşlar asfalta ince ince yağdı. Dolu gibi çarptılar yere. Birbirlerinden ayrılarak.

İrene'nin kolyesi kopmuştu.

Eğildi. Minnacık taşların sırtından aşağıya koşturduğunu hissetti, omuriliği çözülüyordu adeta.

Doğruldu. Başını kaldırıp mağazanın duvarına baktı. Vitrinin üzerinde balkonlar vardı.

İki adam geçti yanından. Birbirleriyle konuşuyorlardı. Minik taşlara basmadılar.

Bütün gece aralıklı yağdı kar, dedi adamlardan birisi, sabah isimlerimizi yamaca yazdık.

Kış mevsiminde aşk, dedi öteki.

İrene cümlelere kulak kabarttı. İki sırt uzaklaştı. Tek tük birileri geçti hızla yanından. Kendi düşüncelerine sahip olmayan birileri. Aralarındaki konuşmayı izlemek için sırtların peşi sıra.

Hareket halindeki arabalar ıslak hava püskürtüyordu. İrene'nin yanaklarında serinlik vardı.

İki sırt mesafe yüzünden küçülmüştü. Ve biraz daha yakınlaşmışlardı birbirlerine. Bir bisiklet yanlarından geçti.

Kolyenin minik taşlarından biri geç kalmıştı. Ancak o anda İrene'nin ayakkabısının üstüne düştü.

İrene iki sırtın ters istikametinde yürüdü. Konuşmadan çıktı. Adamların cümlelerinin uzağında zar zor bir şeyler duydu. Hareket halindeki arabalara kulak kabarttı. Işıklar kırmızıya döndüğünde durmadan önce yalpaladılar.

İrene kürk bir paltonun koluna değdi. Yumuşaktı kol, sanki nefes alacaktı.

İki adım boyunca kırmızı bir şemsiyenin altında yürüdü İrene.

Hangi semtten söz ediyordu iki sırt, diye sordu İrene yüksek sesle. Hangi yamaçtan.

Caddenin öbür yanındaki bir oğlanın üstünde eski bir deri ceket vardı. Elleriyle de konuşuyordu.

Kız bir okul çantası taşıyordu. Susuyor ve evet anlamında başını sallıyordu.

Kız büyük bir kapının önüne gelince veda etmeden pis bir avluya girdi.

Oğlan açık kapının önünde durup onun arkasından baktı.

Kim ki bu avludan damattan başkasıyla çıkar, kim ki gelini bu köşeden çekip çıkarır, o kişi mutlu olmaz.

Oğlan hâlâ duruyordu orada.

8

FRANZ ziyarete geldi.

İrene'nin yanındaki yastık boştu.

Çarşaf buruşuktu. Franz kalkmıştı. İrene'nin rüyasıyla bağdaşan sesler çıkarmıştı.

Franz pencere kenarında durup hiç ses çıkarmadığı zaman uyanmıştı İrene ancak.

Dolap parlıyordu. Ahşap o denli aydınlıktı ki biraz gölgeye ihtiyacı vardı.

Franz avluya bakıyordu. Halının deseni ağır ağır masanın altına akıyordu. Masa örtüsü kıpırdanıyordu.

Franz kuru yaprakları eziyordu elinde. Saksı çiçeğinin dallarından sarı yapraklar koparıyordu.

Ensesinin arkasında bir toz girdabı vardı. Yoksa odadaki güneş miydi.

Senin dairende, dedi Franz, neyin yokluğunu çektiğimi biliyorum artık. Pencerenin altında sokağın yokluğunu çekiyorum.

İrene'nin cevabı boğazında takıldı, gözleri aşağıdaki avluda çimlere ulaşana değin. Çimler karşısındaydı, mürver ağacı da karşısındaydı. Duvarlardaki tuzlu şerit de.

Beni geriyor bu, dedi Franz. Sokaksız bir ev.

İrene bakışlarını çamaşır ipinde gezdirdi. İp boştu ve hareket ediyordu.

Biliyorum, dedi İrene, huzur yok bu avluda, sessizlik sadece.

Franz sarı yaprakları pencerenin pervazına koydu:

Evet ve bu sessizliğe katlanamayan benim huzursuzluğum. Ne kastettiğimi bilmiyorsun. Sinirlerin sağlam senin.

İrene bir şey söylemek yerine masaya gitmek istedi. Adım atamadı, çünkü Franz ona bakıyor ve susuyordu.

İrene dolabın onu hissetmemesi gerekiyormuş gibi, yavaşça arkasına dayandı:

Yapabileceğim bir şey yok.

Akşam sokağa çıktı İrene.

Bir sigara kaldırımda için için yanıyordu, sanki birisi oracıkta sırra kadem basmıştı.

İrene bir sonraki nefeste şöyle düşündü: Franz bir daha asla geri dönmeyecek.

Yoldan gelip geçenlerin gözlerinde sadece göz akı vardı. Gözbebekleri karanlığa sızmıştı. Çehreler, çehre parçaları tek tek aydınlatılmıştı, karşı koymuyorlardı.

Karanlık yüzünden gölge gibi görünüyordu aydınlatılmış çehre parçaları.

Ağaçların yaprakları yaprakların arka yüzüydü. Ağaçlar ağaçların arka yüzüydü. Bütün kent kentin arka yüzüydü.

Bir adam duruyordu köşede. Paltosunun kolları fazla kısaydı. Bilekleri fazla kalın. Bir evrak çantası taşıyordu. Yassı ve hafifti çanta.

İrene yanından geçerken fısıldadı adam. Sesi yumuşaktı. Gözleri parlıyordu. Bakışı soğuktu. Adam tuvalette gözden kayboldu. İrene, onun kapının arkasında konuştuğunu duydu.

Parmaklarıyla paltosunun cebindeki daire anahtarını sıkı sıkı kavradı. Bir su birikintisi şavkıdı. Çırpındı. İrene adamın organının su birikintisinde dikildiğini gördü. Ve suyun nasıl bir öne bir arkaya gittiğini.

Ayakkabının altındaki kuru dalın çatırtısında beklenmedik bir baskının şaşırtıcılığı vardı.

Mefruşatçıda şimdiye kadar hiç müşteri görmemişti İrene. Ayaklı bir lamba yanıyordu kahverengi kadifenin yanında.

Otobanda beyaz bir plastik torba vardı. Yanından geçen araba ürkütüp kaçırdı onu. Torba yere düştü. Takla atmadı.

İrene sokağın öbür yanından üç aynı tını duydu. Kısa, eşit ıslıklar. Ve aralarında adımlar. Evrak çantasını gördü.

Adam suyun bir öne bir arkaya gittiği birikintideki oyunu bilmiyordu. Açgözlülüğü dinmemişti. Yoksa dinmiş miydi. Dinmiş açgözlülük.

Şayet öyleyse denge onu gecenin içine sürmeye devam ederdi. Bu denge korku gerektiriyordu.

Bu adamın ıslık çalışı cesetlerin üstünde yürümek ve şarkı söylemek gibiydi.

Sonra bar kapısının önünde durdu İrene.

İrene ne zaman şimdi olduğu gibi tek başına bir bara girse bir beceriksizlik çöküyordu üstüne. Masalardan birine oturur oturmaz neden buraya geldiğini sordu kendine. Yemek yemek için değil, içki içmek için değil, oturmak için değil, konuşmak için değil. Belki sokaktan ayrılıp kapalı bir mekâna girmek için.

İrene ne zaman nefes almak istese hava ahşap, duvar ve bakışlarla dolu oluyordu. Her şey iç içe geçip birbirine karışıyordu.

Yüzlerin İrene'yle ortak yanı bakmak ve içki içmekti.

Bazen bu bakışlarla bir şey paylaşmak arzusuna kapılıyordu İrene. Gelgelelim bunu isteyip istemediğini bilmiyordu. Ve paylaşacak ne olduğunu da. Ortak yan bağlayıcı değildi. Katılım yarım ve yavaş. Katlanmanın pek anlamı yoktu. Kaçmanın da pek anlamı yoktu. İrene'nin yaptığı şeyin kelime karşılığı sineye çekmekti belki de.

Tek başına masada oturup kahve fincanına uzandığında İrene'nin çoğu kez elleri titrerdi. Gözleri kapanırdı çoğu kez. İrene ne zaman tezgâha baksa raflardaki şişeler yüzüyormuş gibi görünürdü.

İrene ne zaman kadın garsona baksa yüzü yaşlanıyormuş gibi görünürdü.

Galiba çok yaşlıyım ben, demişti İrene bir akşam Stefan'a bu barda. Galiba yirmi yıldır öyleyim. On yaşımdayken insan yirmisine gelene kadar zamanı nasıl ardında bırakır diye sık sık sorardım kendime.

Fazla yaşlı, demişti Stefan.

Hayır. Çok yaşlıyım, fazla yaşlı değil. Fazla yaşlı gelmiyorum kendime.

Siz de mi dünden kalmasınız, diye sordu tezgâhtaki adam. Beğendim sizi.

Adamın altdudağında bir saç teli asılıydı.

Dünden kalma. Bu gece evde değildim, onu demek istedim.

Altdudaktaki saç teli adamın kendi saçı değildi. Çok koyu renkli ve esnekti. Hissetmiyordu onu.

Ben yurtsuzum. İtalyan. İsviçre'de doğdum. İkinci kuşak yabancı.

Ben yurtsuz değilim. Sadece yurtdışındayım.

Yurtdışında bir yabancı.

Adam güldü. Sadece güldü.

Çocuklarım üçüncü kuşak olacak.

Olacak.

Oluyorlar.

Kaç, diye sordu İrene.

Üçüncü.

Kaç çocuk.

Üç. Karım.

Karınız.

O değil, o Alman. Anlamıyor.

Yurtsuz olduğunuzu.

Olabilir.

Dünden kalma olduğunuzu.

Saç teli bardağın içinde asılı kaldı.

Ama siz, ama sen. İrene'nin elini tuttu.

Saç teli bardağın kenarında uzadı.

Kuşaklar, dedi İrene. Bazen bir insanı düşünmeye çalışıyorum ve beceremiyorum. Franz'ı düşündü.

Bir adamı ağzından saç teli toplayacak kadar sevmeli insan, diye düşündü İrene. Sık sık onu düşünmüş ve aradan zaman geçmiş olmalı.

Bu adamla ilgili hiçbir şey düşünmek istemiyordu: Ne düşündüğümü soracak şimdi. Şöyle diyeceğim: Hiçbir şey.

Adam bunu sormadı.

Evet mi hayır mı, diye sordu.

Pek çok cümle söylemişti. İrene bunların neyle ilgili olduğunu bilmiyordu. Adamın suratının kabardığını gördü.

Haklısınız, dedi İrene.

Bütün kadınlar böyle diyor. Sonra yalnız kalıyorum.

Adam aynı anda çoksesli güldü.

İrene başını hayır anlamında salladı.

Yani hayır, dedi adam.

Başını evet anlamında salladı.

Belki beni düşünürsün, dedi adam.

İrene en yakın posta kutusuna gitti.

Çantadan bir kartpostal çıkardı ve şöyle yazdı: Bak, bazen bir vitrinden veya bir daldan veya bir köprüden daha yakın olmanı istiyorum. Ne var ki, bunu düşündüğüm esnada seni gittikçe gözden çıkardığımı fark ediyorum.

Kartpostalları yazarken hiç düşünmediği cümleler geliyordu İrene'nin aklına. Kendisi ve sokaklar söz konusu olduğunda dilinin ucunda olmayan cümleler.

Ama Franz'a hitap ettiğinde ve mesele kendisiyle ilgili olduğunda İrene'nin dışında kalan her şey özelliklere sahip oluyordu ansızın.

Asfalt enine ve boyuna geri dönmüştü. Asfalt özelliklere sahip olduğunda kentin durma haliydi bu. Artık sadece kaldırımdı veya duvar veya köprü.

Asfalt özelliklere sahip olduğunda kente set çekiliyordu. İrene'ye dışsal bir güvenlik veriyordu bu.

Ama yukarıya, kafasının içine sürüklenmiş olarak, kendi içsel güvensizliği açığa çıkıyordu. Set çektirmiyordu kendine.

Kent ve kafatası, durma haliyle hareketin yer değiştirmesiydi.

Kafatası durduğunda asfalt büyüyordu. Asfalt durduğunda kafatasının içindeki boşluk büyüyordu.

Kimi zaman kent İrene'nin düşüncelerinin üstüne çullanıyordu. Kimi zaman İrene'nin düşünceleri kentin üstüne.

İrene kırmızıda karşıdan karşıya geçti.

Bir adam ona yetişti. Sigara içiyordu. Yavaş yürüyordu.

İrene adamın yanından geçip gitmesini istedi. Adam onu geçmedi.

Duman ilerleyerek İrene'nin yüzünü yaladı. İrene yüzünü geri çekti. Adamın soluğunu işitti. Ve onun kendisiyle uygun adım yürüdüğünü. Adımını değiştirdi.

Sadece evlerin duvarlarını görüyordu şimdi. Adamın kollarını kendisininkilerle aynı ritimde hareket ettirdiğini hissetti. Kol hareketini durdurdu.

Karanlıktı. Kolları olmadığı duygusu İrene'nin başını döndürdü.

Yatakta uzanıp uyuyormuş gibi yapmaya benziyor bu, diye düşündü İrene. Ve bir şeyi, korkudan, yapmak zorunda kalmaya benziyor.

Birkaç adım daha, diye düşündü İrene, ve adam onun bir parçası olduğum izlenimine kapılacak.

İrene adamın bir parçası olmamak için köşeyi döndü.

9

İRENE'Yİ THOMAS'LA Stefan tanıştırmıştı. Landwehr Kanalı'nın kıyısında. Güneş sıcaktı. Yine de ışık başka bir mevsime dönmüştü yüzünü.

Bitpazarından rüzgârla birlikte eskicilerin sesleri geliyordu, ağaçların arasından. Ve rüzgâr eski giysi ve toz kokuyordu.

Bitpazarı kentin unuttuğu, yoksulluğun kendini iş kılığında gösterdiği pek çok yerden biriydi.

Buralarda kimsenin oturmadığı semtlerin otları bitiyordu: ısırgan otu, devedikeni, civanperçemi. İrene için diğer ülkenin otlarıydı bunlar.

Ne zaman diğer ülkenin otlarını bu kentte görse irkiliyordu İrene. Bu otları kafasının içinde beraberinde getirdiği kuşkusuna kapılıyordu. Hayal etmediğinden emin olmak için dokunuyordu onlara.

Başka bir kuşkusu daha vardı İrene'nin. Farkına varmasın diye memleket özlemini eğirilmiş küçük bir iplik yumağı gibi kafasının içinde tuttuğu kuşkusu. Hasreti ne zaman baş gösterse bastırdığı kuşkusu. Ve nefes almasın diye duyularının üstüne düşünceden yapılmış binalar yerleştirdiği kuşkusu.

Thomas'ın üstünde o pazar günü yeşil ipekten bir gömlek vardı. İpek ısırgan otlarının rengindeydi. Rüzgârı yakalıyordu.

Isırgan otu rengindeki bu gömlek ve İrene'nin çimlerin arasında ısırganları araması sayesinde Thomas ve İrene arasında bir yakınlık olmuştu.

İrene bu yakınlığı hissetmişti. Ama bununla ilgili bir düşünce geçmemişti aklından.

Stefan çok konuşuyordu. Thomas az konuşuyordu. Adını söylediğinde İrene zar zor duymuştu onun sesini. Adını anlamamıştı.

Stefan yüksek sesle ve sarih biçimde tekrarlamıştı adını. Thomas'ın kayıtsızlığı için fazla yüksek sesle ve fazla sarih biçimde.

Filistinlilerden söz etmişti Stefan. Kauçuk mermilerden. İsraillilerden ve bekçi köpeklerinden.

Stefan yerden küçük bir taş almıştı. Kauçuk mermilerin ortasındaki demirin bu büyüklükte olduğunu söylüyorlar, demişti. Ve ölümcül olduğunu.

Cümlelerin arasından uğuldayarak geçiyordu arabalar. Eğri suretler uzanıyordu Landwehr Kanalı'nın suyuna. Martılar gürültüyü işitmiyordu artık. Pıtır pıtır yürüyorlardı. Pis ve oburdu martılar; tüyleri karmakarışıktı.

İrene Rosa Luxemburg'u gördü. Suyun üstüne uzanmıştı yüz, siyah ve külrengi, gazete kâğıdının gözenekleri gibi.

Thomas küçük taşı Stefan'ın elinden almıştı.

Taşıdı onu.

Thomas iki gecedir uyumamıştı. Erkek arkadaşından ayrılmıştı. Veya erkek arkadaşı ondan. Stefan tam olarak bilmiyordu.

İlişki yumağı, demişti Stefan daha sonra İrene'ye.

Şu lanet olası veda konuşmaları. İlle olacağını bilir herkes. Nedendir kimse bilmez.

Thomas duvarın göründüğü sokaklardan birine taşınmıştı, demişti Stefan.

İrene biliyordu bu sokakları. Kısa boylu adamlar duruyordu ot ve sebze öbeklerinin arkasında. Meyveler parlıyordu, zira sokaklar öyle dardı ki. Portakallar bulandırıyordu bakışı.

Sokaklar orada öyle dardı ki, insan sanki dağa çıkıyordu.

Thomas toparlanır yeniden, demişti Stefan. Bazı şeylere alışık olduğunu söylemişti. Bir evlilik geçirdiğini.

O sırada Thomas nihai olarak eşcinsel değildi, demişti Stefan. Birkaç yıl bir kadını sevdi.

Ve Thomas'ın kitapçılık işini bıraktığını. Ve bu yuvadan ayrıldığını söylemişti Stefan.

Ama çocuk, Thomas'ın bu kadından bir çocuğu vardı. Çocuğa ne olduğunu söylememişti Stefan.

Üç yıl geçti aradan, demişti Stefan. Ve o zamandan bu yana, üç yıldır işsiz Thomas.

İrene'nin Thomas'la tanıştığı pazar gününde, İrene'nin ısırganları arayan bakışıyla Thomas'ın yeşil ipek gömleği arasında bir yakınlık doğmuştu sadece.

Thomas'ın sesini işitmemişti İrene o sırada. Ve düşünceleri o sırada o denli uzaktı ki, yüzünü de algılamamıştı.

Daha sonra, Stefan İrene'ye Thomas'ı anlattığında Thomas'ın saçlarının açık renk olduğunu da öğrendi İrene. Ve öylece uçuştuğunu. Bazen fundalıkların yanı başından geçerken.

Bundan birkaç gün sonra Thomas beklenmedik bir biçimde telefon etmişti. Mahcuptu. Belki mahcup olduğu için konuşuyordu kendisi hakkında.

Onun söylediklerini biliyordu İrene. Stefan anlatmıştı bunları. Yine de seve seve dinledi. Aynı gerçekler arasındaki değişimleri seve seve dinledi İrene: taşra, eş, çocuk, kitabevi.

Aynı cümleydi, ama insanın kulağına farklı geliyordu: Birkaç yıl bir kadını sevdim.

Daha ilk konuşmadan sonra, o zamandan beri her konuşmadan sonra sorduğu soruyu sormuştu Thomas. Bu soru şimdi de, tıpkı o sırada olduğu gibi konuşmadan kopup düşüyordu. Ve Thomas aynı soruyu şimdi de, tıpkı o sırada olduğu gibi, geçiş yapmadan sordu:

Korkuyor musun benden.

İlk konuşmada da bu sorudan ürkmemişti İrene.

Kendisi bilmese de bu soru karşısında hazırdı.

Bu soru karşısında şöyle diyordu İrene her defasında: Hayır. Sonra telefonu kapatıyordu Thomas.

Bir defasında Thomas telefonu kapatmamıştı. Bir adım ileri gitmişti.

Ben senden korkuyorum, demişti.

Bu cümleden de ürkmemişti İrene. O kadar dingin sormuştu ki, yoktu adeta sorusu:

Niçin.

Thomas da bir o kadar dingin cevap vermişti:

İçimi gördüğün için.

Thomas İrene'yi evine davet etmemişti hiç.

Bir gün, Thomas konuşmadan sonra sorusunu sorduğunda, İrene her zamanki gibi süratle hayır dedikten sonra bir adım ileri gitti. Şöyle dedi:

Sana gelmek istiyorum.

Oysa Thomas bu cümleye hazırlıklıydı:

Ne zaman.

Şimdi.

Thomas şöyle dedi:

Tamam.

İrene sokağa çıktığında eli ansızın öyle boş kaldı ki, yerden bir kestane yaprağı aldı.

Merdiven boşluğu dardı. Yankı yapıyordu.

İrene kapıyı çaldı. Bir köşe aradı kapı eşiğinde. Yaprak sarıydı. Kapı eşiği karanlık.

Thomas kapıyı açtı. Yaprağı İrene'nin elinden aldı: Nereden buldun yaprağı.

Thomas cevap beklemiyordu: yaprakla kendi yanağını okşadı. Önden odaya yürüdü.

İrene kapı eşiğinde dikiliyordu. Pencereden başka bir pencere gördü. Neden geldiğini bilmiyordu.

Gitmek yerine kalmak zorunda olmak için odadaki tek iskemleye oturdu İrene. Çalışma masasının yanındaydı iskemle.

Çalışma masasının üstünde tek ve aynı kişinin fotoğrafları vardı. Genç, ölü politikacının fotoğraflarıydı bunlar. Birini İrene de kesmişti. Artmıştı, mutfak duvarındaki kolaja uymamıştı.

Thomas İrene'yi süzdü.

Benim durumum, dedi.

Nasıl yani.

Ben de onun gibiyim.

O eşcinsel değildi. Ve sen iktidar sahibi değilsin, dedi İrene.

Kestane yaprağı yatağın üstünde duruyordu.

Thomas yaprağa doğru yürüdü.

İlişkilerimin hepsinde aynı şey oluyor, dedi. Başlangıçta bağımlı oluyorum. Sonra tersi. Güç hep bende. Güç istemiyorum.

Ve ona sahip olduğumda iki kişi için olmasına izin vermiyorum. Diğeri boyun eğiyor. İki kişilik hissediyor.

Thomas yatağın üstüne oturdu. İrene pencereden bakıyordu. Eğer bunun farkındaysan, dedi.

Thomas yaprağı elinin üstünde gezdirdi:

Toplumsal anlamda iktidarı yasakladım kendime. Fırsatlarım oldu, farkına varmadım. Yaradılışım böyle. Tehlikeli olduğumu biliyordum ve ne olmak istemediğime yoğunlaştım hep.

Eğer insan bunun farkındaysa o zaman öyle değildir, dedi İrene.

Raftaki kitapların arasında bir çift yeşil çorap duruyordu. Etiket üstündeydi hâlâ.

O kadar uzun süre kendime karşın yaşadım ki, dedi Thomas, benden bir şey olmadı.

Işık düşüyordu çalışma masasının üstündeki fotoğrafa.

İnsan bana baktığında görüyor bunu, dedi Thomas, insan bana baktığında görüyor.

Yüzümden o kadar belli oluyor ki, sanki yapmadığım her şeyi yapmış gibiyim.

İrene fotoğraflardan birini iyice yüzüne yaklaştırdı.

Thomas güldü. Yaprağı yatağa bırakıp ayağa kalktı:

Nasıl olduğuma bakayım bir.

Thomas dolap kapısını açtı ve aynada yüzüne baktı:

Mutsuzluk getiriyorum ben sadece. Bir erkeği başka bir erkek yüzünden terk etmedim hiç. Her zaman nedenlerim oldu.

Thomas dudaklarını aralamıştı. Dişlerine baktı.

Çok kişiyi mi terk ettin, diye sordu İrene.

Thomas evet anlamında başını salladı. Gırtlağına baktı.

Sonra nedenler aradın.

Onları aramadım, buldum sadece. Bulduğumda zaten var olduklarını biliyordum. Kötü olan şu, mutsuzluğum yetmiyor bana. Bununla hep başka insanlara yönelmek zorundayım.

İki gündür bir inşaat iskelesi duruyordu avluda. Dokuz katlıydı. Dama kadar uzanıyordu. Dokuzuncu kat kalaslarla kapatılmıştı. Bir geçitti bu.

İskele, avluyu olduğundan daha derin gösteriyordu. Ve daha dar. Tahta ve demir gürültüsü çıkarıyordu: Yüksek ve alçak sesler nöbet değiştiriyordu.

Gürültü boğuk kalmaya devam ediyordu. Düzenli kalmaya devam ediyordu. Kendi keskin seslerini yakalıyordu.

Gürültü sabah yedide başlıyor ve öğleden sonra saatlerine kadar devam ediyordu. Bir işgünüydü bu. İrene gözlerle katılıyordu ona.

İskele aslında İrene ve Franz ile ilgiliydi. Avludaki sessizlik iskele sayesinde kırılmıştı. Ne var ki daire pencerenin altında bir sokaktan yoksundu hâlâ. Mürver ağacı serpiliyordu süratle. Yeni filizler sabahları aldatıcı bir peyzaj görüntüsü veriyordu.

Mürver ağacı İrene ile Franz'ın arasındaki ilişkiye bulaşmıştı: İrene gibi ürkek, Franz gibi beklenmedik. Yedide çıkıyordu adamlar iskeleye. Birisi gençti. Omuzlarına dökülen saçları ve alnına taktığı bir saç bandı vardı. Kıçı geniş ve yassıydı. Göbeği büyük bir armut gibi gömleğinin altından sarkıyordu. Genç işçi şişman bir çocuk gibi görünüyordu.

İskelenin üstündeki işçi çalışırken bazen ıslıkla bir şarkı tutturuyordu. Şarkı düzenli tempoda ve boğuktu, sanki adam aşağıda, yerde yürüyordu. Sanki çalışmıyordu, sadece düşünüyor ve ıslık çalıyordu.

İskelede her gün beş işçi oluyordu.

İrene bunlardan sadece birini kestirmişti gözüne, saç bandı takan ve omuzlarına dökülen saçları olanı. Onu izliyordu İrene.

İrene onun hakkında gördüğünden ötesini bilmek istemiyordu. İskele gürültüsüne nasıl katıldığını görüyordu. Kollarını kaldırıp indiriyordu adam. Öteki işçilerin ona uzattığı kalasları ve kerpetenleri alıyordu. Hiçbirinin yüzüne bakmıyordu. Çirkindi ve konuşmuyordu.

Öteki işçileri sadece gözüne kestirmiş olduğu işçinin yakınına geldiklerinde fark ediyordu İrene. Ama yaptıkları şey hakkında düşünmüyordu. Saç bandı takan işçi iskelede çalışabilsin diye vardı onlar sadece.

Şimdi olsa avluya katlanabilirdi Franz, diye düşündü İrene. Her gün değişen bir iskele var şimdi. Ve iskelenin arkasında her gün değişen bir duvar.

Sık sık avluya gelen ve orada uzun süre kalmayan, yolunu şaşıran ve başka bir mevsime göre şakıyan kuş iskele kurulduğundan beri nadiren geliyordu. Konar konmaz uçup gidiyordu. Şakıyacak zamanı kalmıyordu. Ne zaman gagasını ardına kadar açsa yanlış sesler çıkarıyordu.

Şimdi olsa Franz huzursuzluğa katlanabilirdi, çünkü ortalık sessiz değil, diye düşündü İrene. Ne kastettiğimi anlamıyorsun, sinirlerin sağlam senin, demezdi şimdi olsa. Franz sadece sessizlikte söyleyebilirdi bunu.

Öğleden sonra iskele sessizleşti. İrene'nin gözüne kestirdiği işçi gitmişti. Her öğleden sonra iskele, o bir daha hiç geri gelmeyecekmiş gibi görünüyordu. Islık çalarken kuş gibi şaşırıyordu işçi sanki. Kuşun mevsimleri şaşırması gibi değil. Katla derinlik arasında şaşırıyordu işçi sanki.

Avludaki sükûnet İrene'yi sokağa itti.

El kremin yok mu, diye sordu kasketli bir oğlan.

Hayır, dedi İrene.

Oğlan kapalı bir büfeye dayanmış duruyordu. Kötü kötü bakıyordu.

Konuşmaya başladığında İrene'nin korkusu geçti.

Yazık. Siz kadınların çantasında olur hep öyle şeyler.

Evde var.

Nerelisin.

Önemi yok.

İrene yürüdü. Kulaklarında kendi adımlarının vuruşu çınlıyordu.

Neyin önemi var, diye sordu oğlan.

Thomas bu kasketli oğlanı tanıyordu. Bütün kentlerde yaşıyordu o. Henüz hayattayken izi kaybolan pek çok kişiden sadece birisiydi.

İzlerini bırakır bunlar hep geride, demişti Thomas, bir köşeden ötekine giderken hiçbir şey almazlar yanlarına.

Thomas fahişeliğe çıkan kızları ve oğlanları tanıyordu.

Birkaç yıl boyunca parlatırlardı derilerini. Islak taşlar gibi ışıldardı gözleri. Gözbebekleri kanalların gizil dipleri gibiydi, paslı boruların yarı yabanıl mücevherleri.

Gözbebekleri, demişti Thomas, gözlerin ortasında küpe gibi gözbebekleri.

Hızla solup giderdi uyluk ve kalçaların çevresinde yıllar. Durdukları yerlerde bir tutam parfüm bir idrar bulutuna karışırdı.

Ve sonra, ne olurdu sonra. Mevsimler üzerlerine üzerlerine geldiğinde ne olurdu onlara. Çatılar ve bodrumlar iyice pahalılaştığında. Kent kulelerine çıkma yasağı geldiğinde. Metro istasyonlarında banklar iskemlelere çevrildiğinde ve girişler geceleri demir kapılarla kapatıldığında. Polis müfrezeleri istasyonların dehlizlerinden dışarıya çıktığında.

İlkbahar ve sonbaharda köprülerin altında ağaçların ve rayların arasındaki açılar kalırdı. Yazın parkların bankları ve plastik

torbalar, yastık niyetine. Ve düşler, geceler ve mevsimler kadar uzun. Kafanın dışındaki düşler, sıçanlarla adatavşanlarının, köstebeklerle kuşların aynı girişleri kullandığı düşler.

Kışın gelirdi arabalar, kırmızı ışıklar ve uluyan sirenlerle.

Uyuyanlar kaskatı beklerdi. Polisler ve doktorlar bağırmazdı artık. Mezür rulosunu açıp tebeşirle çizerlerdi. Ve yoldan gelip geçenler toplanırdı.

Ve bütün bu akşamlarda her zamanki gibi müzik sesi gelirdi barlardan. Yeşil kadife masaların üstünde, lambaların altında beyaz toplar yuvarlanırdı deliğe.

Aynı anda hem iyilik hem kötülük sunan insanlardır bunlar, demişti Thomas. İkircikli melekler; öyle gaddar bir iyilik ve öyle biçare bir kötülük vardır ki onlarda, ne yapacağını bilemezsin. İkircikli bir melek gördün mü mutlaka yolunu değiştirmelisin.

Çoğu kişi bu yaratıklarla hiç tanışmayacak kadar şanslı, demişti Thomas. Bende yok o şans. Veya az biraz var. Benim şanssızlığım da alnımda yazmıyor. Her gün şanssızlığım konusunda bir şey yapmalıyım ille, irademe dışında.

Yani şanssızlığın konusunda bir şey yapmazsan, diye sormuştu İrene, şanslı olacaksın.

Şanssızlığın şansla hiç ilgisi yok, demişti Thomas. Şanssızlığım konusunda bir şey yapmazsam çaresizlik gelir. Taş gibidir o, hareket edemem. Mutlaka bir şey yapmam gerekir ki hareket etsin.

İrene büfenin oradaki kasketli, ikircikli meleğe el kremini seve seve verirdi. Masanın üstünde, aynanın yanında duruyordu krem.

10

MEVSİMLERİN başlangıcında moda göz kamaştırıcıydı. Ve sırnaşık. Vitrinlerdeki giysileri taşımak için birden fazla bedeni olsun istiyordu İrene. Ve giysileri satın almak için parası. Giysileri satın almak zorunda kalmamak, onları sadece ödünç almak ve kendini yorgun argın onlarda taşımak istiyordu, birkaç günlüğüne. Kadın çorapları kolayca kayıveren dikiş yerleriyle bordürler boyunca sokak sonlarına doğru ilerliyordu, sanki kadınların sadece bacakları varmış gibi. Erkekler için bacaklar. İlmekli bacaklar. Bakışları yakalıyorlardı. İrene'nin bakışı da yakalıyordu onları.

İrene dizlerinin arka kısmındaki deriyi hissediyordu. Ve ritmi. İrene'yi sokaklara süren şey heyecandı. Adımlar düzensiz, ama hafifti.

İrene'nin gördüğü her şey bir rastlantıydı. Başka türlü de olabilirdi. Ve gerçekten de bambaşka olurdu bir an sonra.

İrene'nin avuçları mağazalarda kuruyordu, çünkü parası yoktu. Ve dilinin ucunda acı bir leke büyüyordu.

Vitrinlerin arasında toz çarpıyordu yüzüne.

Yine de İrene bir gün içinde kentin üç farklı yerinde, üç farklı kadında aynı uçak biçimli saç tokasını gördüğünde parasız olduğuna sevindi. Ve saçının bu tokalar için fazla kısa olduğuna. Ve başı yavaş yavaş ağırlaştı. Ve burnuyla ağzı arasında kalan deri koca bir böcek gibi seğirdi.

Sonra anladı İrene: Moda hayatı kısaltır.

Vitrinlerdeki küçük siyah iç çamaşırları kırık gibi görünüyordu.

İrene banyoya veya dolaba doğru yürüyen siyah iç çamaşırlı kadınlar getirdi gözünün önüne. Ve gece olduğunda iç çamaşırlarının görünmeyeceğini düşündü.

Ve küçük siyah iç çamaşırlarını küçümseyen kadınlar tanıyordu İrene.

Onların mutfaklarındaki çamaşırlıklarda pamuklu beyaz donlar asılı olurdu. Faydası yok diye düşündü İrene. Onların da heyecanlandığını, tıpkı siyah iç çamaşırlarıyla erkek ellerinin arasındaki soluğa uzanan kadınlar gibi onların da uçurumu tanıdığını düşündü.

Dükkân kapısındaki çıngırak, sanki İrene dükkâna üç kez girmiş kadar çok çınladı.

Masanın arkasında ufak tefek, yaşlı bir kadın oturuyordu.

Esneyecekmiş gibi ağzını açtı kadın. Esnemedi. Konuşmadan önce ağzının içinde kelimeleri düzenlemek, huyuydu.

Yardımcı olabilir miyim, diye sordu.

İrene'nin parmakları birbirine karışmış küçük külotlara uzandı. Çiçek desenli, siyah olanı, İrene'nin elinin üstüne uzandı.

Kadın İrene'yi gözleriyle takip ediyordu.

İrene'nin parmakları durmaksızın kendi yolunu izliyordu. Kadın yasak koymak istiyormuş gibi bakıyordu. Teninin genç ve pürüzsüz olduğu yıllarda bütün sevgisini tüketmişti sanki.

Şimdi külotların arasında, İrene'nin parmaklarının arasında Franz'ın başparmağı duruyordu.

Karar verdiniz mi, diye sordu yaşlı kadının suratı.

İrene Franz'ın başparmağını külotların arasında bıraktı.

Çıngırak rüzgâr çarpmış gibi yüksek sesle ve üst üste çınladı.

Zayıf bir kadın sıyrılarak kapıdan içeriye girdi. Dar bir el çantası taşıyordu.

Hızla raflara doğru ilerledi. Parfümlerin önünde durdu.

Kolunun altındaki el çantasını yukarıya doğru itti. Küçük bir şişeye uzandı. Kulaklarının arkasına, boynuna ve palto yakasına fısfıs yaptı. Soluna ve sağına baktı. El çantasını açtı ve içinden bir mendil çıkardı. Mendilin iki tarafını ıslattı.

İrene onun arkasında duruyordu. Kadının rafa geri koyduğu küçük şişenin içindeki parfüm sallandı.

Koku tatlıydı. Yaşlı kadın arkasına döndü. İrene'nin bakışını hissetmişti.

Kırışıklıklarını yarıp geçen bir kibir vardı suratında. El çantasını kolunun altından eline doğru ittiğinde kırışıklıklarını yarıp geçen bir küçümseme halini aldı.

İrene eve geldiğinde posta kutusunu açtı. Mektuplar yere düştü. Posta kutusuna bir reklam broşürü sıkıştırılmıştı.

İrene eğildi. Mektuplara uzandı. Broşürün üstünde şöyle yazıyordu: Duyguları kışkırtan parfüm. Her damla bir ayartma.

İrene mektupları kokladı. Zarflardan birini tanıdı İrene. Diğer ülkeden geliyordu.

İrene mektup puluna, damgaya bakmadan diğer ülkeden gelen mektupları tanıyordu. Kaba, kirli beyaz kâğıttan tanıyordu İrene mektupları.

Mektup Dana'dandı.

Dana'nın mektupları haftalarca yolda kalıyordu. İrene ne zaman onları açsa açılmış oluyorlardı. Mektupların içeriği eskiydi. Ve dikkatliydi içerikler, nelerin yazılmasına izin verildiği üzerinden denetlenmiş. Ve yazılmasına izin verilmeyenler üzerinden.

Duyguları kışkırtan mektup, diye düşündü İrene. Her damla bir ayartma.

İrene yırtarak açtı mektubu. Ve son cümleyi okudu:

Özledim seni, neredeyse bedensel bir özlem bu.

Dana'nın sesinin duyulduğu bir cümleydi bu. Dana'nın sesiyle birlikte bir soluk vardı içinde aynı zamanda ve İrene bunun Dana'ya ait olmadığını biliyordu.

İrene diğer ülkeyi sık sık düşünüyordu. Ama boğazında düğümlenmiyordu düşünceleri. Çapraşık değil, kavranabilir cinstendi. Neredeyse düzenli. İrene onları çekip dışarıya alıyordu, alnına. Başının arka tarafına itiyordu yeniden. Dosyalar gibi.

Memleket özlemi adını vermek için kafada hareket etmesi gereken şey neydi. Düşünceleri kuru kalıyordu. Gözyaşları akmıyordu asla.

Bazen ikisi birden olduğu duygusuna kapılıyordu İrene: buruşuk ve ütülü.

Memleket özlemini doğaya ve devlete, resmi makamlara ve arkadaşlara bölerek yönetiyordu. Yarılanmış bir hayatın muhasebesiydi bu: yabancı raflarda sessiz dosyalar.

İrene başa çıkabiliyordu bununla. Şaşırıyor ve şaşırdığının bilincine varıyordu.

İrene'nin burada yaşamaya başlamasından bu yana aylar geçmişti. Aylar takvimdeydi. Kanıt niyetine hiçbir şey yoktu elinde. Mevsimler dışında.

Bir sonraki zayıf bir değişimle başlamadan önce mevsim asla son bulmuyordu.

Sokak köşelerindeki eczane termometreleri yükseliyor ve düşüyordu.

Yan sokaktaki kestane ağacı soyunuyor, beyazlıyor ve yeşilleniyordu.

Evet, arada bir kaburgaların altında kum ittiriliyormuşçasına sessiz, sarsıntılı bir hareket oluyordu.

Midede sürünerek ağza ilerleyen bir boşluk, baldırlarda ilmek atılıyormuş gibi bir sıyrık. Aynada görmüyordu bunu İrene.

Ama bir gün bedenin kafayı uyarmadan düşebileceği korkusunu, onu görüyordu işte.

Belki de memleket özleminin kafayla hiçbir ilgisi yok, diye düşünüyordu İrene. Bağımsız ve düşüncelerin düzeni içinde çapraşık. İnsan gidişatı bildiğinde ortaya çıkan duygu bu belki. Ve onu kovalamayı bildiğinde. Sokaklardayken kimi zaman fazla hafif, kimi zaman fazla ağır hissettiğinde.

Eğer memleket özlemi buysa, diye düşünüyordu İrene, o zaman ben sahtekârım.

Stefan kalın dosyaları masanın üstüne koydu.

Araştırma projeleri, dedi.

Yüzü o kadar solgundu ki, şakakları kâğıt gibi görünüyordu.

İrene sigarayı söndürdü. Stefan küllüğe baktı. Bir parça kor kendi kendini içiyordu.

İrene elini öyle hızla masanın altına geri çekip dizine koymuştu ki, adeta çekip gitmişti oradan.

Biliyor musun, dedi Stefan, hiç ama hiçbir şey beni doğduğum yere bağlamıyor.

İrene o yeri başka bir bağlamda biliyordu. İrene'nin kitaplarını okuduğu bir yazarın yaşadığı küçük bir kentti.

Beni o yere bağlayan tek şey baba evimin bodrumunda duran oyuncak tren, dedi Stefan.

İrene Stefan'ın babasının hayatta olmadığını biliyordu. Annesinin hayatta olduğunu. Onun bu evde yalnız yaşadığını.

Stefan'ın hâlâ hayatta olan annesini anmaması İrene'ye o anlık bir ihmal gibi göründü. Yan masadaki adam gri atkısının ucunu omzunun üzerinden arkaya attı. Stefan'ın ne söylediğini o da duymuştu. Ateş istedi ve dinlemeye devam etti.

Bütün öğleden sonraları bu evin bodrumunda geçiriyorum, dedi Stefan.

İrene oyuncak trenin sesi ile yaşlı bir kadının çıplak zeminin üstündeki eşyaların arasında gidip gelen ayak seslerini duydu:

Kaç yaşında annen.

Bodrumdan çıktığımda konuştuğunu duyuyorum, dedi Stefan. Kendi kendine konuşmuyor. Aile oyunu oynuyor. Anne, baba ve çocuk. Anne olan kendisi değil. Oynadığı anne başka birisi. Sadece kendisi için değil, benim için de. Kadınların fırtınadan önceki bakışı var onda.

Biliyor musun, fırtınalardan önce sokağa çıkarım ben sık sık, dedi Stefan.

Kadınların teninde vardır rüzgâr. Fırtınalardan önce sarsılırlar. Sonraki yıllarda başlarına gelecekleri bilir gibi görünürler. Bir şeyleri göze alırlar.

Yaşlanma korkusu bu, dedi Stefan. Boyunları uzar ve elleri bir nebze beyaza çalar.

Gri atkılı adam öne doğru eğildi.

Adımları güvensiz hale gelir, bacaklarını göğe yaslarlar sanki.

Stefan fazla yüksek sesle konuşuyordu:

Anahtar destesine dikkat ederim. Birlikte benim daireme gittiğimiz sırada onu ürkütmek istemem.

Stefan etrafına bakındı:

Yatağı açar ve konuşurum. Benimle ilgisi olmayan şeylerden söz ederim durmadan.

Stefan'ın ağzı ıslaktı:

İlk yağmur damlaları düştüğünde yabancı bir tenin yanında yatarım. Yatak ısındığında kadınlar saydamlaşır. Hoş olmayan tek bir şey vardır sadece. Onları öptüğümde kafalarının içinde bir uğultu duyarım genellikle.

İrene giysisinin kolunu yukarı sıyırdı. Saate baktı. Kadranda ibre yerine sonsuz bir bağlam gördü.

Var olan şeylerin ve var olan kişilerin içinde eşit bir şekilde bölündüğü, seğiren bir devinim.

11

İRENE havalimanına gitmek üzere yola çıkmıştı. İrene Franz'a gitmek üzere yola çıkmıştı. Kentten ayrıldığı için memnundu.

Metronun vagonunda beş kişi vardı. Hepsinin elleri fazla büyüktü. Hepsi boşluğa bakıyordu. Tren sarsılıyordu. Ve yolcuların kafaları bir aşağı bir yukarı sallanıyordu. Sadece kafaları.

İrene'nin karşısında oturan iki kişi en küçük jestlere kadar tanıyordu birbirini. Bu nedenle birinin gözünde öteki her şeyi yanlış yapıyordu.

Israrlı ve kararlı edasıyla genç adam yaşlı adama karşı baba rolünü üstlenmişti. Ve yaşlı olan oğul rolünü.

Baba başını oğulun omzuna koydu. Gözleri kederli değildi. Parlaklıktan eser yoktu onlarda. Ruhsuzdular sadece.

Oğul alçak sesle ve hızlı konuşuyordu. Yanında bir poşet vardı. Poşetten bir torba çıkardı. Ekmek dilimleri ve üç yumurta vardı torbanın içinde.

Oğul yüksek sesle durağın adını okudu.

Baba gözlerini kapatmıştı. Her yerde uyumaya alışkınmış gibi soluyordu.

Şimdi uyumamalısın, dedi oğul, duyuyor musun, uyuyamazsın şimdi.

Torbadan bir yumurta aldı. Yumurtayı soymaya başladı, bakmadan: Kabuktan kırdığı küçük sivri parçaları avucunun içinde topluyordu.

Yumurta çıplak kaldığında, kabukları, her yerde yemek yemeye alışkınmış gibi ceketinin cebine soktu.

Yumurta onun için can sıkıcıydı. Onu babanın yüzüne tuttu. Baba onun için can sıkıcıydı.

Yiyemem, dedi baba, duyuyor musun, şimdi yiyemem.

Gözlerini açmadı bunu söylerken.

Uyumaktan başka bir şey bilmiyorsun, Tanrım, uyuyabiliyor musun.

Oğul çıplak yumurtayı torbanın içine attı:

Seni burada bırakırım, duyuyor musun, seni burada bırakırım öylece.

İrene caddeye çıktığında ışık külrengiydi. Sadece set aydınlıktı. Setin arkasında güneş vardı, gökle çimenlerin arasına sıkışmıştı. Bütün arabalar yeraltına iniyordu. Setin üzerinde bir kuş kanat çırpıyordu. Son anda değiştirebildi yolunu. Çünkü ışık göz alıyordu. Bulutlar dağınıktı ve ağaç, dallarını oynatıyordu.

Setin arkasında, güneşin sıkıştığı yerde havalimanı vardı.

Havalimanının salonunda yolcular şaşkındı. Birbirleriyle konuşurken sesleri ürkek çıkıyordu.

Beklenmedik bir şey olacakmış gibi bavullarına uzanıyordu yolcular. Yavaş yürüyorlardı. Kaza olduğu takdirde en gerekli şeyler el altında değildi.

İrene biletin gösterdiği yere oturmadı.

Yan koltukta bir adam oturuyordu. Tırnaklarının çevresindeki deride küçük, kırmızı yaralar vardı. Yolculuktan hemen önce, alelacele tırnaklarını kesmişti. Tırnakları yolda evde olduğundan daha hızlı uzar diye korktuğundan.

Saçı da yeni kesilmişti.

Hostes başparmağıyla acil çıkışları gösterdi. Yolcuların çıkış kapılarına ulaşmak için küçük kırmızı lambaları takip etmeleri gerektiğini söyledi.

Düşüşten önce niye karanlık olacağını sordu İrene kendine. Öğlen saatiydi.

Diğer ülkede bir inşaat alanından tabela çalmıştı İrene. Tabelada bir adam kafa üstü yere düşüyordu. Tabelada şöyle yazıyordu: Boşluğa düşme tehlikesi.

İrene tabelayı odasına asmıştı diğer ülkede. Yatağın üzerine. Uyarıyı kendi hayatıyla ilişkilendirmişti. Ve tanıdıklarının hayatlarıyla.

Tabela yıllarca İrene'nin bir şoseden çaldığı başka bir tabelanın yanında asılı kalmıştı. Bunun üstünde bir adam vardı, elinde bir mezar küreği. İrene tabelanın üstüne şöyle yazmıştı: Kazı hep meşruluğun kıyısındadır. Bir kitaptan alınma bir cümleydi bu.

Bu cümleyi de kendi hayatıyla ilişkilendirmişti İrene.

Hostesin ağzı gülümsüyordu.

İrene pencere kenarındaydı. Bulutları görmek istiyordu ve onların korkusunu. Ve dışarıda, bulutların üstünde, kendi korkusunu.

Franz'ın yüzünün korkudan ve bulutlardan bir farkı yoktu.

Hostes koridor boyunca bir kahve ibriği taşıyordu.

Affedersiniz. Hostesin sesinin, kadının kalbi durdu, dediğini duydu İrene.

Hostesin ağzı hareket etmiyordu.

İrene Franz'ın bu ziyaret konusunda pek istekli olmadığını biliyordu.

Kısa sokakların uzunluğunu derinlik olarak algıladı İrene. Yapraklar nemliydi. Kaldırımlara arabalar park etmişti. Bahçelerin ardında pencereler aydınlık. Bahçeler öyle karanlıktı ki, yap-

rakların rengini göremiyordu insan. Sadece kenar kısımları ışık saçıyordu.

Park etmiş arabalar büyük, sarı yapraklarla kaplanmıştı. Arabaların üstleri, bagajları ve camları.

Yapraklar solgun değildi. Kırmızıya kaçan uzun saplarıyla sanki yeni kesilmişlerdi.

Ve kaldırım yapraklarla öyle yoğun biçimde kaplanmıştı ki, adımların altında bir yükseliyor bir alçalıyordu.

İrene kaldırımın böyle yumuşak olmasından ötürü üşüyordu. Üşüdüğünü belli etmiyordu kendine. Zoraki bir sarılma istemiyordu. Üşüyüp üşümediğinden de emin değildi. Sıcak olabilirdi bu. Veya don ve sıcak bir arada.

Park etmiş arabalardan birinin karşısında durdu İrene. Şöyle dedi:

Mezar gibi bunlar.

Franz susuyordu. Ağzı hareket etmiyordu. Çenesi sivriydi. Ve koyu gri uzun paltosu kaldırım taşlarının üstünde kaybolmuştu.

Bir saat sonra otel odası fazla küçük ve duvarlar fazla beyaz hale gelmişti.

Tuhaf, dedi Franz, yaprakları gördüğünde aklına mezarların gelmesi.

İrene ellerini pencere pervazına koydu. Sokak ışıl ışıldı. Barın kapısı yavaşça açıldı. Bir sarhoş sokağa çıktı.

Bir araba park etti.

Park edilmiş arabalar süslenmiş gibi, dedi Franz.

Arabadan bir kadın indi. Kapıyı çarparak kapattı.

Birisi senin imgen, öteki benim imgem, dedi İrene. Arası yok.

Kadın parmak ucuyla silecekleri okşadı.

Bu yüzden itiraz etmedim sana, dedi Franz.

İrene onun gözlerini camda gördü.

Beni korkuttun, dedi Franz.

İrene odanın içine baktı bir an. Kibrit oradaydı, çantasını koyduğu yerde.

Ceket kadının sağ omzundan kaydı. Sol omzunda asılı kaldı.

Gördüğüm şeyi söyledim ben. Seni korkutmak istemedim, dedi İrene.

Bir adam oturuyordu, bir gazetenin arkasında. Bir kadın -üstünde şarap kırmızısı bir ceket vardı- bir parça et koydu adamın önüne, boş bir tabağa.

Adam et parçasına baktı ve okumaya devam etti. Ekranda oluyordu bu.

Kadın konuşmaya başladığında sesi kıstı Franz. İrene Franz'ın lafı onun ağzına tıkmak istediği duygusuna kapıldı. İrene kadının ağzına baktı. Ne söylediğini bilmiyordu. Ama kadının söylediği şey Franz'a söylemesi gereken şey olsa gerekti, bunu biliyordu.

Şimdi, tam kadının sessiz konuştuğu ve adamın eti yediği anda şarap rengi ceket ekranda öylesine hareketsiz, öylesine güzeldi ki, tıpkı şarap rengi bir şapka gibiydi; öylesine gereksiz ve de.

Franz eğri oturuyordu iskemlede.

Zira şarap rengi ceket iskemleyi ve zemini ancak uzak nesnelerin sahip olabileceği bir açıya sürükledi. Ve İrene Franz'ın da görmek zorunda olduğu şeyi gördü: şarap kırmızısı ceketin içindeki kadının yaptığı her şeyi Franz'a karşı yaptığını.

İrene'yi rahatsız etmedi bu. Ne var ki kadının yaptıklarının arasında jestlerini bu denli açık seçik vurgulaması, işte bu rahatsız etti İrene'yi.

Kadın şantaj yapmayı beceriyor. İnsan bunu yapmayı ya becerir ya da hiç denemez.

İrene sokakta Franz'ı bekliyordu.

Bir adam dileniyordu. Vitrinin önünde duran kadın şapkalara bakıyordu. Kadın hiçbir şey vermedi dilenciye. Adam bağırdı.

Adam İrene'nin karşısına dikilip elini uzattığında İrene onun avucuna bastırarak iki bozuk para bıraktı:

Gülümsemezsen, dedi İrene, kimse bir şey vermez sana. Ve susadım dersem, dedi adam. Bir tek açlık etkiliyor bunları.

Franz İrene'yi kolundan çekti.

Ona bir şey verdin, ona inandın, dedi.

Susamış, dedi İrene, yalan söylemedi.

Franz İrene'ye doğru eğildi. Çehresi soğuktu. Ve bakışı ıslak. Parmaklarını İrene'nin saçlarının arasında dolaştırdı.

Franz ölçülüydü. Ve arkasındaki gökdelen camdandı. Parlıyordu. Ve Franz biraz şaşkındı.

Kentler başkalaştırıyor onu. Marburg uzanmıyor buraya kadar, diye düşündü İrene. Belki Frankfurt'u seviyordur.

Sonra bir kafe, ikincisi, üçüncüsü. Sonuncusu boştu ve her şey siyahtı. Fincanlar ve çanaklar da. Ve dört bir yanda aynalar. Ve bardak boşaldığında Franz onu her defasında ağzına götürüyordu cümlelerin arasında. Ve çok konuşuyordu. Ve sık sık ellerine bakıyordu.

Sonra nehir ve kıyı. Bank var, yatak yok. Franz suya baktı ve şöyle dedi: Sana dokunmaktan hoşlanıyorum.

Sonra, hava kararkdığında aralarından uzak ışıklar görünen yaprakların arasındaki uzun yolda eşcinsellerin işe çıkışı.

Franz'ın nerede olduğunu bilip bilmediğinden emin değildi İrene. Ama Franz ile buraya ait olmadıklarını fark ediyordu. Zira bekleyenler yürüyüş yapan bu tuhaf çifti gördükten sonra çalı-

lıklardaki gölgeler gibi gözden kayboluyordu. Franz tek başına olsaydı onu beklerlerdi.

İrene diğer ülkedeki kopuk yazı düşündü. Fundalığı ve adamı; şöyle demişti adam: Kaçma, sana bir şey yapmam. Sadece görmek istiyorum seni.

Ve davulcuyu düşündü İrene.

Dallarda yapraktan çok odun vardı. Ve bekleyenler gözden kaybolmamıştı. Yapraklar olmasa da bir uğultu vardı arkalarında. Veya açgözlü tene çarpan odun çıkarıyordu bu sesi.

Franz İrene'nin önünde yürüyordu. İrene onun sırtını görüyordu.

Şöyle düşündü İrene: Şimdi değişecek Franz. Şimdi eşcinsel olacak, yolda, yaprakların ve odunların arasında, çünkü bu görüntülerin arasından geçiyor.

Ve İrene'nin bakışını her adımda yere sürükleyen şey kıskançlıktı. İrene Franz'ı arzuluyor ve onun eşcinsel olmasını diliyordu; kendisinin erkek değil, kadın olduğunu unutuyordu.

Ve aklına böyle kadınlar için kullanılan kelime geldi. Kelime İrene'nin hoşuna gitmedi.

Ve kelimeyle ilgisi olan arzudan eser yoktu.

Öp beni, demiş olmayı isterdi İrene Franz'a. Sustu.

İrene Franz'a istasyona kadar eşlik etti.

Raylarda duran trenler. Çoraplar hardal yeşiliydi. Kızın sırt çantası mavi. Kulaklıklarından müzik yayılıyordu. Ağır makyajlı gözkapakları. Gözler açık, büyük ve kıpırtısız, hiçbir görüntüye asla değmemişler gibi.

İstasyonun üzerinde bir küre dönüyordu. İçeriden aydınlatılmıştı.

İki kadın konuşuyordu birbirleriyle. Konuşurlarken ellerini kaldırıyorlardı suratlarının arasında. Elleri benziyordu kadınların. Aradaki fark yüzüklerde ve ojenin rengindeydi.

Sonra eller bavulları biraz daha yaklaştırdı. Dudaklar aralık duruyor ve bir şey söylemiyordu.

Bir çift rugan ayakkabı parladı. Bir çift beyaz çoraptan başka bir şey yansıtmadı.

Trenin yanında bir güvercin pıtır pıtır yürüyordu. Kafası o denli kazık gibiydi ki, ona eziyet eden şeyin kibir mi yoksa bir hastalık mı olduğunu bilemedi İrene.

Trenlerin olmadığı yerlerde ışıktan dalgalanıyordu raylar. Aralarında kirişler. Kirişlerin arasında öğütülmüş taşlar. Sigara izmaritleri.

Güvercin duran trenin üzerinde, havada asılı kaldı. İrene gaganın arkasında dişli bir çark gördü.

İrene şimdi ne hissettiğini söylemek zorunda kalsaydı tek bir cümle doğru olmazdı. Keyfi bir biçimde birbirlerini bulan heceler bile.

Dönen küreden bir kadın sesi trenleri anons ediyordu.

Yüksek bir yerlerdeki güzel dudaklar, diye düşündü İrene, cüceler için tren anonsu yapıyor.

Hardal yeşili çorap giymiş olan kız trene bindi. Bacakları daha ağırdı sırt çantasından.

Seninle olmak güzeldi, demişti Franz.

İrene bir şey eklememişti buna. Güzel olması canını yakmıştı. Güzel olması ve bu kadarla kalması.

İrene otele geri döndü.

Odadaki bütün ışıkları yaktı. Televizyonu açtı ve banyoya gitti. Külotunu ve naylon çorabını yıkadı. Külotu iskemlenin arkalığına ve çorabı bir elbise askısına takarak dolabın kapısına astı.

Ekrandan küçük bir kent geçiyordu.

Küçük kentin sakinleri işle ev arasında gidip gelenlerdi. İstasyona giden yol bir bağın içinden geçiyordu.

Büyük kentten gelen genç kadınlar akşamların alacakaranlığında bağdan geçerek istasyondan eve gidiyordu.

Sekiz kadına tecavüz edilmişti bağda.

Failler: iki erkek.

Spiker onların isimlerini söyledi. Bir bıçak gösterdi. Bununla sıkıştırılmıştı kadınlar.

Spiker bir sayı söyledi. Kafa başına konan ödüldü bu.

Ekranda iki robot resim belirdi.

İrene failleri tanıyor olsaydı bile, kafa başına konan ödülden dolayı kurbanlara adil davranmak mümkün olmazdı.

İrene'nin suçtan daha çok canını yakan şey bağa duyulan güvendi. Hem failler hem kurbanlar için beklenmedik bir olay.

Odadaki hava eskiydi. Mobilyalardan daha eski. İrene pencereyi açtı.

Dışarıya eğildiği anda otelin adını unutmuştu İrene. Kentin içinden geçen nehrin adını da. Ve nehrin üzerinden geçen köprünün adını.

SOĞUK ÜLKE SOĞUK KALPLER JENS'E TELEFON ETSENE. Ve bir telefon numarası.

Bir duvar yazısı vardı evin duvarında, ağaçların epey üzerinde. Yazı eriyip gitmişti. Parmakları olan harfler. Yoldan gelip geçenler meydanı aşıyor, kafalarını kaldırmasalar da yazının esintisini hissediyorlardı. Yürürken birkaç adım boyunca ellerini ceplerine sokuyorlardı. Biraz üşüyorlardı, nedenini bilmeden.

İrene Jens adlı adamı hayal etti. Kendisinden genç, Franz'la yaşıt. Ve kendisini hayal etti, diğer ülkedeki çocukluğunu. Ve bu-

radaki kentlerde Jens adı moda olmuştu, diğer ülkede Franz adının moda olması gibi.

İrene'nin gözleri meydanı terk etmişti. Vitrin erkekleri ona eşlik ediyordu, şık ve sarışın, yapay gülümsemelerle.

İrene'nin dizlerinde bir ağırlık asılıydı. Ve alnında neredeyse kenti içine alan bir arzu.

SOĞUK ve ÜLKE ve KALPLER. Telefon numarasını unutmuştu İrene. Ve JENS.

Kısa çaldı telefon. Sonra bir çocuk sesi geldi.

JENS, dedi İrene.

Anne, diye seslendi çocuk, dünkü kadın.

Çat etti. Boş bir vızıltı geldi.

Yolcular, diye düşündü İrene, uyuyan kentlere heyecanla bakan yolcular. Artık geçerliliği olmayan arzulara. Kent sakinlerinin ardından bakan. Tek bacaklı ve kayıp bacaklı yolcular.

Yolcular çok geç geliyor.

Böylece kanıtlamış olduk ki, dedi Franz, biz buradaysak, olmayacağız.

İrene telefondaki sayılara baktı. Tik tak ediyorlardı.

Hayır, saatti bu.

Eğer birlikte buradaysak, dedi İrene, çifteriz.

Cümle bir alıntı, dedi Franz.

İrene sessizce iskeleye baktı:

Kimden alıntı.

İrene'nin gözüne kestirdiği işçi öğle üstü bir pencere çerçevesini yeşile boyamıştı.

Bilmiyorum, dedi Franz. Kitabın adını da unuttum. Konusu neydi onu da bilmiyorum. Aşk değil.

İrene'nin gözüne kestirdiği işçi en üst kata çıktığında ıslık çalmıyordu birkaç gündür. Pantolon cebinde küçük, kırmızı bir radyo taşıyordu. Radyo şarkı söylüyordu onun için. Konuşma başladığında işçi pantolon cebine uzanıyor ve radyo kanalını değiştiriyordu.

İşçi gözde parçaları dinliyordu, rock müzik ve nefeslileri.

Kitapların büsbütün unutulduğunu biliyorum, dedi İrene. Geride tek tük, gözü pek cümleler kalır sadece. Sanki istasyonda başa gelen bir olay onları kulağa fısıldamış gibi kişiye ait olurlar. İstemeden de olsa akla düşmüş gibi.

İstasyon, dedi Franz. Bu kitap kentlerle ilgiliydi galiba.

İnsan değiştirir bu cümleleri, kendine benzetir, dedi İrene. Gözü pek oldukları için, bu cümleler sayesinde yaşayabileceğini sanır insan.

Yeşile boyalı pencerenin yanında renk lekeleri vardı. İrene'nin gözüne kestirdiği işçi griyle koyu yeşil arasındaki nüansları denemişti.

Ne var ki cümleler birkaç yıl geçtikten sonra gına getirir.

İnsan onları söylediğinde alışıldık bir tını çıkarırlar. Yabancı bir ses değil, dedi İrene. Sadece kendi sesi insanın. Normal koşullarda söylenmeyen birkaç kelime. Tıpkı insanın bir tuhaf çıktığı fotoğraflardaki gibi. Gözü peklik kaybolur gider.

Gözü pek, hoşuma gitti kelime, dedi Franz.

Niye çimen yeşili acaba, diye düşündü İrene. Renk lekelerine bakıyordu.

Sonra Franz'ın söylediği son cümle geldi, çünkü şöyle dedi: Senin için bir dilek tutuyorum.

Bu cümle İrene'nin kendisi için dilediği şeyi dilemiyordu.

İrene Franz'ın söylemiş olduğu ilk cümleyi tekrarlamaya çalıştı. Unutmuştu onu:

Eğer buradaysak. Bundan önce ne geliyordu ve bundan sonra ne geliyordu. İrene'ye ait olmayan bir cümleydi bu. Bir kitapta dikkatini çekmeyen bir cümle.

Ertesi sabah ekspres bir mektup getirdi postacı:

"Ortasında durup bakıldığında başka bir kent olacak nasılsa; İrene uzaktan bakılan, yaklaşıldığında değişen bir kent adıdır. Kent girmeden geçen için başka, ona yakalanan ve bir daha çıkamayan için başkadır; biri ilk kez geldiğin, diğeri geri dönmemek üzere terk ettiğin kenttir; her birine farklı bir ad verilmeli; belki İrene'den başka adlarla söz ettim daha önce; belki de sadece İrene'den söz ettim.."*

Hiçbir kelimesi bana ait değil. Alıntılıyorum, diye yazıyordu Franz. Kitabın adı: Görünmez Kentler. İrene kentiyle ilgili bölümü yıllar önce işaretlemiştim. Onu kimseyle ilişkilendirmemiştim o sıralar. Şimdi seninle adaş olması, seninle adaş olması korkutuyor beni.

* Italo Calvino, *Görünmez Kentler*. (Çeviren: Işıl Saatçıoğlu; Yapı Kredi Yayınları, 2002.)

12

İRENE kabul merkezinin bekleme odasında oturuyordu. Burada kendisinden başka kimse olmadığı halde sıra numarası 501'di. İrene kapının ardındaki kahve makinesinin öğürtüsünü duyuyordu. Ve idarecinin sesini duyuyordu. Kelimelerin arasındaki eslerle yavaş bir ses.

Sekreter kapıyı biraz araladı. El salladı. Yeşil ipekten bir bluz vardı üstünde. Kapının kulpunu tutuyordu. İrene aralıktan sıyrılarak sekreterin önünden büroya girdi. Sekreter pencerenin yanında duran iskemleyi işaret etti.

İdareci yazı masasında oturuyordu. Kahve içiyordu. Yazı masasının üstünde tek bir kâğıt yoktu. Kahve fincanı ve domuz şeklinde bir kumbara duruyordu yazı masasında.

İdareci kahveyi yutmadan önce ağzını burdu. Pencereden dışarıya baktı.

Bir tır uğuldadı dışarıda, ağaçların arasında. Bir Polonyalı, dedi idareci.

Elinde kahve fincanıyla ayağa sıçramıştı. Parmak ucuyla pencerenin camını tıklattı:

Gördüğünüz gibi orada hâlâ.

Haklısınız, dedi sekreter.

Belki başkasıyla karıştırıyorsunuzdur onu, dedi İrene.

Sekreter yorgun bir bitkiden bir yaprak koparttı. İdareci ayakta içiyordu kahveyi:

Oturma izni yok, çalışma izni yok. Hiçbir şeyi yok. Sekreterin yaprağı ezen eline baktı. İrene'nin ayakkabılarının üzerinden atlayarak bir adım attı. İrene ayakkabılarını iskemlenin altına itti. İdareci kahve fincanını ancak oturduktan sonra koydu yazı masasının üstüne:

Karıştırmak için iki kişi gerekir. En az. Yüzlere dikkat etmediğimi mi sanıyorsunuz siz. Emin olun, emekliye ayrıldığımda da tanırım. Kiminle karıştıracağım.

Başka bir Polonyalıyla, diye güldü sekreter.

Olabilir, yeterince var onlardan.

Bir Almanla, dedi İrene, Alman bir sürücüyle belki.

İrene kahve fincanındaki çatlağı ve idarecinin başparmağını gördü.

Sekreter bir çekmece açtı:

Rica ederim, bu yüzü gördünüz siz. Siyasi takipte. Evet, bilirsiniz işte, hükümeti devirmek isterler. Ne olur sonra, ne sanıyorsunuz, ne olur sonra.

Bayan da doğudan geliyor, dedi idareci.

Sekreter İrene'nin dosyasını karıştırıyordu:

Hiç gülesim yoktu.

Gülmedi sekreter.

İrene kendini sanki rüyadan dışarı atmış gibi ter içinde uyandı.

Başka görüntüler bir araya geliyordu:

İdareci metroda. İrene'nin arkasından trene binmişti. Binmeden önce şapkasını çıkarmıştı. Ne işi vardı bu pahalı şapkayla, ağaçların bile kırık olduğu bu semtte. İdareci İrene'nin yanına oturmuştu. İrene'ye bir soru sormuştu.

İrene diğer ülkenin dilinde cevap vermişti. Aynı gece gördüğü başka bir rüyaydı bu.

İdareci pahalı şapkayı dizine koymuştu. İrene'yi dirseğinden tutmuştu:

Ben de böyle düşündüm. Almancayı sadece büroda, yanıma geldiğiniz zaman konuşuyorsunuz.

İrene Almancayı unutmuştu.

Sadece tek bir Almanca cümle söyleyebilirdi İrene: Neden hep karşılaştırıyorsun, senin anadilin değil ki. Bu cümleyi Thomas söylemişti.

Uzun bir cümle olurdu bu. İrene'nin Almanca konuştuğunu kanıtlardı. Ama faydası dokunacağına zararı olurdu. İrene rüyasında bile biliyordu.

Rüyaların nedenleri vardır, demişti Thomas, lastik şekerleme rüyasını anlatırken:

Önce engebeli bir cadde var. Sonra oraya buraya dağılmış tek katlı evleriyle bir köy. Bilirsin, oturulacak halde değil işte, yıkık dökük. Sonra karımı ve oğlumu bir çocuğun doğum günü partisinde gördüm. Büyükler çocuklardan sayıca daha fazlaydı. Bütün büyükler kadındı. Ve bütün çocuklar kız. Şimdi fark ediyorum, oğlum da bir kız çocuktu. Bütün kadınlar ve kızlar lastik şekerlemeler yiyordu. Sadece lastik şekerlemeler vardı bu doğum günü partisinde. Hepsinin ağzı doluydu. Yanakları ve elleri. Masanın üstü, iskemlelerin üstü, masanın altı, iskemlelerin altı, her şey lastik şekerlemelerle doluydu; kadınlar şeker rulolarını açıyor, onlara düğüm atıyor ve yiyorlardı. Kızlar rulosu açılmış şekerlemelerle trencilik oynuyorlardı.

Kimsenin böyle bir rüya görmesini istemem, dedi Thomas, düşmanımın bile.

İrene elinin tersiyle Thomas'ın yanağını okşadı:

Düşmanların mı var.

Thomas omuz silkti.

İşyerin yok, resmi makamlara nadiren gidiyorsun. Yaptığın iş özel.

Thomas düşündü. Şöyle dedi:

Evet.

Yavaş konuşuyordu, bir sonraki kelimenin ne olacağını bilmiyormuş gibi: Dostlarım var. Ve bütün dostlarım eski veya müstakbel düşmanlarım.

Beni de onlara kattın mı, diye sordu İrene.

Bilmiyorum, saymadım.

Oyunu biliyor musun, diye sordu Thomas.

Otlakta bir koyun sürüsü. Sürü bir çobanın ve çoban köpeğinin gözetiminde. Tam olarak söylemek gerekirse çoban sürüyü değil, çoban köpeğini gözetiyor. Otlağın ardındaki ormanda bir kurt, bir tilki ve bir kaplan pusuda koyunları bekliyor.

Thomas anlattıklarını elleriyle gösteriyordu. Otlakta, uzak bir köşede, bir ağacın yanında bir kaniş duruyor. Kanişin yanında bir çiçek demeti var. Kaniş beyaz, dedi Thomas. Çoban köpeği sürünün gözetimi göreviyle kanişe duyduğu aşk arasında gidip geliyor. Sürüye yaklaşan vahşi hayvanları iş işten geçmeden püskürtmek zorunda. Ve aşkını kanıtlamak için kanişe çiçek demetini uzatmak zorunda. Bunu da çoban görmeden yapmalı.

Tabii oyunu kendime karşı oynuyorum, dedi Thomas. Eliyle kendini işaret etti:

Birinci oyun en iyisi. Bir sürü puan alıyorum. Sonra bir kez daha oynuyorum ve kaybediyorum. Oyun olmaktan çıkıyor. Yenilgiye dönüşüyor.

Tabii ben çoban köpeği oluyorum hep. Vahşi hayvanları her oyunda başka kişilere oynatabiliyorum. Kanişi de. Çobanı da.

Ama çobana genellikle pezevenk rolü veriyorum. İlişkilerim her gün değişiyor oyun sayesinde.

Çoban köpeği olarak, dedi Thomas, kimseye yem olmuyorum tabii. Başıma daha kötüsü geliyor: Direncimi kaybedip yıpranıyorum. Ve ne yaparsam yapayım vicdan azabı çekiyorum.

Oyun bir hesap makinesinden daha büyük değildi.

Beni çoban köpeği yap, dedi İrene.

Kırmızı düğmeye bastı.

Kurt bir koyun yedi. Çoban bir daire çizdi. Çoban köpeği tilkiyi püskürttü.

Kanişi unutmamalısın, dedi Thomas.

İrene güldü:

Çoban köpeğini anlayamıyorum, kanişi tiksindirici buluyorum.

Kaplan bir koyun yedi.

Thomas oyunu İrene'nin elinden aldı:

Çoban köpeği gibi hissetmek zorundasın. Kanişi sevmek zorundasın, aksi takdirde başka oyun oynarsın.

İrene meyve tabağındaki tek sarı elmayı aldı. Elmanın kabuğu pörsüktü.

Şeftaliyi al, dedi Thomas.

Şeftaliyi pencereye doğru kaldırıp ışığa tuttu. İrene hayır anlamında başını salladı.

Muz da sarı, dedi Thomas.

Sarı ama pörsük değil.

Taze bir elma al o zaman.

Genç, ölü politikacının fotoğrafları çalışma masasının üstünde değildi artık.

Fotoğrafları attın mı.

Thomas yeşil bir elma tutuyordu elinde. Evet anlamında başını salladı.

Tırnak dipleri beyaz olanı da.

Toplayıp kaldırdım. Gerçekten benim durumumdu bu. Böyle mevkilerdeki adamları tanırım. Adamlar demek abartı olur. İki tane tanıyorum. İki diplomat. Tanıyorum demek abartı olur. Tanıyordum. Holger ve Joachim. O zaman kitapçılık yapıyordum henüz. İkisini de ziyaret ettim. Holger'i doğuda bir yerde. Joachim'i Mozambik'te. İkisi de kafayı bozmuştu. Holger ikonlarla bozmuştu kafayı. Joachim fildişi ile. Tek bir düşünceleri vardı, daha fazla ikonun ve daha fazla fildişinin nasıl elde edilebileceğine takmışlardı.

İrene'nin bakışı raflardaki kitap sırtlarında gezindi.

Gecelerin sonu gelmiyordu, dedi Thomas. Maputo'da hava aydınlandığında hizmetkârlar çıkageliyordu. Biraz sonra da dilenciler. Yarı çocuktu bunlar. Masada silme bardak oluyordu. Parmaklarımız yüzünden yapış yapıştılar. Donup kalıyordum, zira hizmetkârların bağırdığını ve nesneler fırlattıklarını duyuyordum. Dilencileri kovalıyorlardı. Ayakkabıları, bezleri ve süpürgeleri fırlatıyorlardı arkalarından, dilenciler gözden kaybolana değin.

Öğle vakti Joachim'le birlikte limana indim. Bundan kısa bir süre önce dar bir sokakta buluşmuştuk. Joachim elçilikten geliyordu, öğle tatiliydi. Uzaktan gördüm onu. Ondan başka kim takım elbise giyerdi ki böyle bir yerde. Sokak kenarında dilenciler yatıyordu. Bazıları uluyordu. Bazıları da öylece yatıyordu sadece. Uyuyup uyumadıklarını Joachim de bilmiyordu. Sormamdan hoşlanmıyordu. Sıcak, kentin üzerinde dalgalanarak titriyordu. Joachim'in piyanosu uzun bir yolculuktan sonra limana gelmişti. İskeledeki merdiven yalpalıyordu. Dikildik orada, çırpı bacaklarımızla, uykusuz bir halde. Piyano yarım yamalak paketlenmişti. Suyun yanında parlıyordu. Liman boştu. Joachim volta atıyordu,

terli ve uyanıktı. Arada bir gülümsüyordu. Ağzının içinde piyanonun tuşlarını görüyordum. Kim bilir, dedi Thomas, o benim yüzümde ne görüyordu. Bir diplomatın yasak tutkularına hizmet ediyordum sadece. Bir piyano sahibinin, bir fildişi avcısının. Kendisini ve beni gizlemek için bana siz diye hitap ettiği mektupları geldi aklıma. Kendimden tiksindim. Joachim elçiliğe geri döndü. Ben kamyon gelene kadar onun piyanosunun başında beklemek durumundaydım. Kamyonu göremeyecek haldeydim. Bir saat sonra, bagajsız, ilk gemiyle iskeleyi terk ettim.

Pörsük elmaları yemeyi severim, dedi İrene.

Thomas sokağa baktı.

İrene elmayla onun eline dokundu:

Elmanın tadı donuk. Lokma daha insanın ağzındayken ardında tat bırakıyor.

Görünüşü de öyle. Donuk, öyle yavaş çiğniyorsun ki, çünkü tadı yok.

Elma gibi değil tadı. Tadı neye benziyor bilmiyorum. Sonbahar sonunda güneşin insanın başının arkasında durması gibi duruyor dilde. İnsan başka yöne gittiğinde hisseder ancak güneşi.

Kuş sürüsü görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki. Akşamları, evlerin arasında. Eskiden onları oğluma gösterirdim hep. Tanrım, akşam olup böyle dört bir yana dağıldıklarında ne hissediyorlar acaba.

Thomas gökyüzünü işaret etti:

Duvara uçuyorlar.

İki kuş bir sürü etmez, dedi İrene, belki bir çift sayılır. Bir zamanlar sürüydüler.

Thomas elini İrene'nin ensesine koydu:

Çift deme. Bak, nasıl parlıyorlar, uçan yapraklar gibi.

İrene bir lokma yuttu. Yutarken Thomas'ın parmaklarının sıcak olduğunu hissetti, teninde. İrene çekirdek yuvasını yedi.

Doğadaki yaprak gibi yaprak mı yoksa kâğıt gibi yaprak mı, diye sordu İrene.

Elmanın sapını elinde tutuyordu:

İnsan elmayı yediğinde elma yok olur.

İrene güldü, ensesini Thomas'ın elinden çekti.

Thomas kaşlarını kaldırdı:

Şimdi pörsüyeceksin; önce miden, sonra boynun, sonra yüzün.

İrene irkildi. Elini yanağına koydu:

Elmanın etkisi yok henüz.

Sesi kendinden emin çıkmıyordu:

Diğer ülkede yaprak için iki farklı kelime var. Doğadaki yaprak için bir kelime ve kâğıt için bir kelime. İnsan orada hangisini kastettiğini bilmek zorundadır.

İrene ellerindeki pörsük deriyi gördü. Thomas kendi ellerine baktı:

Evet, orada başka bir dil konuşuluyor. Niçin karşılaştırıyorsun. Senin anadilin değil ki.

Hep söylüyorsun bunu.

İrene bir şey daha eklemek istedi. Konuşmak yerine elmanın sapını pencereden dışarıya fırlattı. Nasıl uçtuğuna baktı.

Sonra yatakta Thomas'ın yanına çıplak olarak uzandı İrene. Teninin altında sıcak dalgalar, sulu kırmızı bir kondom. Diğer her şey kafadan silinmişti.

Dışarıda hava kararmıştı. Pencere şavkıyordu.

İrene yavaş yavaş giyiniyor, nasıl soyunduğunu hatırlamak istiyordu. Ter ve kokusunu yarı yarıya kaybetmiş parfüm kokuyordu. Ve var olmamak istiyordu. Thomas yastığı duvara dayadı.

Eşcinsel olduğunu sanıyordum. Öyle biliyorum.

Arada bir istisna yapıyorum. Pörsümeden önce seni sevmem gerekiyordu çabucak.

İrene diğer ayakkabısını aradı. Çalışma masasının altındaydı. İrene kayarak girdi oraya, biliyordu: Bu ayakkabıyı düşürmüştü. Çalışma masasının üstüne oturmuştu. Thomas şöyle demişti:

Ayak parmakların güzel.

Belki erkekleri seven erkekler söyler böyle şeyleri, diye düşünmüştü İrene, kadınları seven erkekler böyle şeyler söylemez.

Thomas örtüyü omuzlarına çekti.

Her şey yatakta son buluyor, dedi İrene.

Thomas'ın saçını görüyordu beyaz duvarda.

Bunu konuşmayalım. Veya istersen konuşalım. Konuş o zaman.

Konuşsak da konuşmasak da fark etmez. Pörsük elmalar veya kuş sürüleri veya senin diplomatların veya senin fahişe gençlerin hakkında konuşsak da olur konuşmasak da. Bizim meselemiz bu değil Thomas. Esasında kendi meselelerimizi düşünüp duruyoruz hep. Aslında bütün düşüncelerimizi, bundan bahsetmemek için devreye sokuyoruz. Havadan sudan konuşurken de kendi meselelerimizi düşünüyoruz. Birimiz bunu düşünüyor hep. Öteki hissediyor. Üzgünüm Thomas ve bunu değiştiremem.

Kötü, dedi Thomas.

İrene karanlıkta saçını tarıyordu:

Kötü olsa yine iyi. Tiksinti verici ve yalan değil.

Gökyüzü kaldırımdan daha aydınlıktı. Işıklandırılmış gibi görünüyordu.

İkircikli melekler değiliz biz Thomas, sadece ikircikliyiz.

Yastık duvardan kaymıştı. Thomas çenesini dizine dayadı:

Şimdi ne yapmak istiyorsun İrene.

İrene kaldırımda ayak sesleri duydu. Pencereye gitti. Sadece sigarayı gördü. Öyle beyazdı ki rengiyle kaldırımı koruyordu. Park etmiş arabalar. Ayak sesi yok ve bu gürültü.

Dışarıda, pencerenin önünde gece volta atıyordu. İrene bu gecenin ve bu kentin hem suçlu hem dedektif olduğu duygusuna kapıldı. Hem fail hem kurban, tıpkı kendisi gibi.

İrene perdeyi çekti:

Bağırdık Thomas.

Thomas İrene'yi elinden tutup kendine, yatağa çekti:

Evet, birbirimizin yüzüne bağırdık.

Pörsük elma etkisini gösteriyor. Dağlanmış gibiyim.

İrene ceketi giydi.

Fark ettin mi İrene, birbirimizden hoşlanmadığımız zamanlarda isimlerimizle hitap ediyoruz hep birbirimize. Korkuyoruz birbirimizden.

İrene çantasını aldı:

Olduğumuzdan daha iyi hale getirmiyor bu bizi. Gitmek istiyorum artık.

Sen şanslısın, eve gidebilirsin. Ben zaten evdeyim.

Thomas ışığı yaktı. Odayı ve kendini aydınlığa çıkararak yol açtı. İrene kenara itti Thomas'ı.

Sana kızmamak için acele ediyorum.

Trafik ışıkları göz gibiydi. Sonra İrene'nin içini soğuk bir güven duygusu kapladı. Sanki parlak kâğıt üzerinde yürüyordu, bir kartpostaldan diğerine hareket eden bir nesne. Ve düşünmek is-

tediği her şey kaçıyordu. Sonra kafasının içine bitişik nizam düşünceler dizildi yine, bitişik nizam evler gibi.

Perçemli ışıkta, hareket halindeki arabaların arasında bir adam yürüyordu. Caddeyi yönlere bölen beyaz şeridin üstünde yürüyordu. Suratı karanlıktı. Ayakkabıları parlıyordu. Ceketi rüzgârda uçuşuyordu ve arabaların farları fermuarının dişlerini yüzen dairelerle aydınlatıyordu.

Avludaki dikdörtgen ışık saçıyordu. Bluzsuz kadın konuşuyor ve ellerini yüzünün önünde hareket ettiriyordu. İskelede bir kovanın gölgesi vardı. Sonra çatının arkasındaki belediye binasının saati vurdu.

Dört saat olmuştu gün başlayalı.

Duşun suyu darbeler halinde geliyordu. Sanki birisi kum atıyormuş gibi acıtıyordu teni.

İrene ışıkta çıplak dikilip öne eğildiğinde omuzlarının ayak parmaklarının üstüne düşmemesine şaşırdı.

Holde döşeme tahtaları gaklıyordu.

İrene ışığı kapattığında mutfak duvarındaki kolajda boş göğün altında oturan adam onun yüzüne baktı.

13

KADIN paketin arkasındaki yazıyı okudu. Sabunu alışveriş arabasının içine koydu. Şişelerle, kutularla ve konservelerle doluydu araba. Bir paket bir diğerinin rengini çekip alıyor gibi görünüyordu.

Düğüm boyundan ağza doğru yükseldiğinde ve şakaklar kulakların içinde attığında bakışını başka yöne çevirdi İrene.

Makasların ve tirbuşonların yanında yünler duruyordu. Çorba kepçelerinin yanında siyah saçtan yapılma atkuyrukları asılıydı.

İrene tezgâhın arkasındaki kasabı siyah bir atkuyruğuyla hayal etti. Adamın başı yana eğikti. Atkuyruğu ağırdı. Etten yapılmış olsa gerekti.

İrene ekmeklerin yanından geçti. Reklam metinleri alnını delip geçiyordu. Reklam dizeleriydi bunlar: Genç gelin tam evet diyecekken susuyor, çünkü son anda bir Paech ekmeği atıştırıyor. İrene genç gelin yerine beyaz gelin dedi. Susuyor için başka bir uyak aradı: Beyaz gelin tam evet diyecekken susuyor, çünkü heyecan tıkanıyor. Sonra İrene markette ne kadar beyaz nesne varsa onları aradı: tuvalet kâğıdı, çocuk bezi, pet, pamuk, tampon. Dilimli ekmekler: Ekmek dilimleri kadar beyaz bir gelin, dedi kendi kendine İrene.

Bir adamın ittiği alışveriş arabasının parmaklığından kırmızı bir turp düştü. Adam eğildi. Turpu ceketinin cebine attı.

Rafların sonunda kasa çıngırdıyordu.

Kasiyer İrene'yi delip geçerek sokağa baktı. Parmağında taze bir yara vardı. Kasadaki sayılara hafifçe dokunurken yaraya bakıyordu.

İrene boş alışveriş arabasını kasadan iterek geçirdi.

Bir şey satın almayan hırsızlık yapmıştır, dedi İrene sevinçle.

Beyni havada asılı kalmaya zorlayacak kadar büyüktü sevinç. Hararetliydi ve kafasının içinde enine duruyordu.

Alışveriş arabaları yanıp sönüyordu çıkışta. Balık istifi gibi dizilmişlerdi. Her biri diğerinin karnına sokulmuştu. Tekerlekler yamuk duruyordu.

Marketin önü, sebzeler. Portakalların ve karnabaharların üzerinde titreyerek parlıyordu ışık. Bu ışıkta salataların, limonların ve mantarların iç içe geçip çiçek haline geldikleri izlenimine kapıldı İrene.

Ceketinin cebinde turp olan adam öbür yöne yürüdü.

Yaz giderek kısalan düşüncelerin arasında uzun bir boşluk olarak her yerdeydi.

Parkın ortasında renkli havluların üstüne uzanmıştı insanlar. Çıplaktılar, gözleri kapalıydı. Kolu veya bacağı veya yüzdeki bir çizgiyi oynatıyorlarsa kasıtlı değildi.

Bir adam geçiyordu renkli havluların yanından. Kadınlara erkeklere baktığından daha uzun bakıyordu. Yalnız başına havluların üstüne uzanmış kadınlara bakıyordu en uzun.

Kolunda siyah kadranlı bir saat vardı. Geceleri göstergeler ve sayılar parlıyordur, diye düşündü İrene.

Saatin kenarı altın kaplamaydı. Güneşte ışık saçıyordu, öyle ki bir ışın tıpkı bir silah vuruşu gibi İrene'nin alnına değdi.

Ağaçlar dönüyordu. Tepeleriyle bir süre yerde yatanların arasında duruyorlardı. İrene tepe üstü yürüyordu.

İrene'nin kolunda bir sineğin gölgesi vızıldadı. Sinek yoktu.

Parkın arkasında benzin istasyonu vardı. Çatının üzerinde şöyle yazıyordu: Yirmi dört saat. Duvarlar camdı. Reklam, hindiba sarısı ve öğlen vakti ne bir araba ne bir insan.

Bir kadın yürüyordu benzin istasyonuna doğru. Karşıdan karşıya geçti tek başına, yasak noktada. Kemerinin tokası parlıyordu.

Bugün gökyüzü bir gözden daha küçüktü.

İrene çimlere oturdu.

Bir kart yazdı:

Franz, parkta güneşe uzandım. Dul bir kadın bir kaplumbağayı beyaz bir iplikten ibaret olan ipinden tutmuş gezdiriyor. Gölgede yürüdüğünde dulun yüzü yorgun. Ve güneşte yürüdüğünde yaşlı: Çok fazla huzur var yüzünde. Kaplumbağalı dulu daha önce de gördüm. Aynı parkta, aynı ağaçların altında. Belki diğer ülkede veya başka bir kentteydi. Belki bir filmde. Sadece hayal de etmiş olabilirim bu ikisini ve şimdi öyle yapıyorumdur belki. Ama yine de kışı atlatmış olmaları şaşırtıyor beni. Yaz sonu bu. Güneş parladığında aptalca kendimi bekledim ve kuru yerde yürümeyi unuttum. Yorgunum, içim o denli uyanık ki gözlerimi kapalı tutamıyorum. Çorapları ve ayakkabıları çıkardım: Ayak parmaklarımı uzaktan görüyorum. Onların benim olmasını istemiyorum.

Sonra parmak uçlarının üstünde durdu İrene, kendi kafasının üstünde.

İrene çorapları ve ayakkabıları giydi.

Parkın içinden geçen kısa yoldan yürüdü. Kenarlarında çalılar asılı çakıllı bir yoldu bu.

İrene bir torba taşıyordu. Çıtırdıyordu torba, sanki bacakları, sanki yol plastik ve incecikmiş gibi. Ve ayakkabılar zayıf.

İrene daha hızlı yürüdüğünü fark etti torbanın çıtırtısından.

Bir sonraki bankta bir adam oturuyordu. Elini bir huni gibi ağzına götürdü ve seslendi: Georg. Her yana doğru sesleniyordu. Sesi aynı ismi tekrarlarken aralarda değişiyordu.

Adam İrene'nin yüzüne baktı. Sadece gözleri vardı. Sordu: Elektrikçiyi görmedin mi.

Elektrikçi kelimesini öyle bir söyledi ki, sanki adam kentin bütün ışıklarından sorumluydu.

İrene hayır anlamında başını salladı. Düşünebildiğinden daha hızlı bir şekilde uzaklaşmak istiyordu banktan. Adam o sırada çakıllı yolu geçip çimlere dalmıştı bile.

İrene ayakkabının içinde küçük bir taş hissetti. Eliyle torbanın içine uzandı. Elde bir el hissetti.

Yan yolda kestane ağacından saptı. Kestane ağacının oradan sapıldığında görünmeyen kavşağı getirdi gözünün önüne.

Kavşağa ulaştığında bir sonraki kavşağı getirdi gözünün önüne İrene. Bir sonraki kavşaktan sonra karşıma çıkacak ilk kişi bir erkek olacak, diye düşündü. İlk kişi bir kadındı.

İrene yanından geçerken kasıtlı olarak kadının eline dokundu. Kadın fark etmedi bunu.

Sonra İrene yüz adım sonra karşısına çıkacak ilk kişiye şunu sormaya karar verdi: Elektrikçiyi görmedin mi.

Yüz adım sonra yanından geçen adama soruyu soramadı İrene.

Yanından geçen ilk kişiye soruyu soramadı İrene, beş kez.

Sonra İrene bir köprü parmaklığına vardı. Aşağıya doğru, paslı tramvay raylarına baktı. Bir kuş patlak bir ayakkabıyı gagalıyordu.

Bir adam, ağır yürüyordu adam, köprünün öbür başından İrene'ye doğru geliyordu.

İrene bekledi onu. Adam yere bakıyordu. Kendi ayak seslerine kulak kabartıyordu belki.

Adam yanından geçerken onun kulağına baktı İrene:

Elektrikçiyi görmedin mi.

Adam olduğu yerde kaldı, iki adımın arasında:

Bildiğim kadarıyla hayır.

Ağzını kapadı ve arkasına döndü.

Sonra İrene bir gözüyle onun sırtını, ötekiyle rayları gördü.

Ve adamın sırtı ilk evlere ulaştığında İrene caddeden aşağıya böyle ağır yürüyenin kendisi olup olmadığından emin olamadı.

Sonra cadde boşaldı ve yamuk ışık evleri delip geçti.

Kuş uçup gitmişti.

Ağaçların gölgeleri çukur açmış gibi asfalta uzandılar. Arkada altgeçit vardı.

Ve altgeçidin arkasında, diye sordu İrene. Adamın cümlesiyle cevap vermek ve bu cümleye bir kesinlik katmak istedi:

Dediğim gibi, bildiğim kadarıyla yok bir şey.

Holde ışığı yaktı İrene. Ayakkabıları çıkardı. Ayakkabının içinde bir çakıl taşı buldu. Onu odaya götürdü. Hızlı yürüyordu.

İrene dairede elektriğin kesilmesini bekledi, çünkü Georg'un kim olduğunu bilmiyordu.

Pencere camı lambayı yansıtıyordu. Dışarısı karanlık olduğu için, yine, ipin ucunda beyaz bir küre olarak avlunun ortasında asılıydı lamba.

İrene çakıl taşını elinde tutuyordu. Onu nereye koyması gerektiğini bilmiyordu. Saksının içindeki toprağa attı.

Pencere pervazında bir kirpik duruyordu. İrene üfledi. Ahşaba yapışmıştı kirpik.

İrene parmak ucunu ıslattı ve onu aldı. Kendisine ait olmadığını biliyordu. Saksının içindeki toprağa attı.

Televizyonda bir grup çalıyordu. Müzik ve ışık hüzmeleri birbirine dokunuyordu. İrene dışarıda kalmıştı.

Ellerini masanın üstüne koydu ve onları alnında hissetti. Ve bir şey daha hissetti İrene: bir anda, belirleyici olması gereken bir anda her şeyi kaçırıvermiş olduğunu.

İrene ne zaman gerçekleşmiş olabileceğini ve bunu nasıl fark etmiş olması gerektiğini bilmiyordu. Neyi kaçırmış olduğunu da bilmiyordu İrene.

Dairede bir uçtan diğerine yürüdü ve ışıkları söndürdü. Önce holdekini. Sonra mutfaktakini. Sonra banyodakini. Sonra odadakini.

İrene yatağa uzandı ve gözyuvarlarının parlayışını gördüğü izlenimine kapıldı.

İrene aydınlatılmış dikdörtgeni düşündü:

Küçük bir oda, bir gece lambası, odanın köşesinde büyük bir yatak. Yatağın ayakucunda bir buzdolabı. Gece lambası yanıyordu.

Bir adam yatıyordu yatakta çıplak. Bluzsuz kadın ayakucunda duruyordu. Külotlu çorabını ve külotunu aynı anda bacaklarından aşağıya sıyırdı.

Enseye uzandı. Ağır, kahverengi bir kolyenin klipsini açtı. Üç sıra boğumdan oluşuyordu kolye. Onu buzdolabının üstüne bıraktı, el hareketleri yavaştı. Büsbütün kolyeyle meşgulmüş gibi görünüyordu, sanki sırf kolyeyi çıkarmak için soyunmuştu.

Bir an yatağa baktı, gülümsedi; sanki kendisine gülümser gibiydi. Bileziği sıyırarak çıkardı. Üç sıra kahverengi boğumdan oluşuyordu bilezik. Bileziği buzdolabının üstündeki kolyenin yanına bıraktı.

İki kez başını yana eğdi, her bir kulak memesinden kahverengi bir boğumdan oluşan bir küpe çıkardı, iki küpeyi buzdolabının üstüne bıraktı.

Kadın kıkırdadı, buzdolabının kapısını açtı. Gece lambası gibi parlak olan lamba karnını ışıttı.

Kadın buzdolabından boş bir tepsi aldı. Kolyeyi, bileziği ve küpeleri tepsinin üstüne koydu. Tepsiyi yeniden buzdolabına soktu, buzdolabının kapısını kapattı. Adam aynı anda gece lambasını söndürdü.

Kadın inledi ve adam karanlıkta soludu.

Sonra buzdolabının içindeki lamba yandı. Hemen ardından gece lambası parladı.

Kadın tepsiyi buzdolabından çıkardı.

Yavaş yavaş, büsbütün kendisiyle meşgul bir edayla kolyeyi, bileziği, küpeleri taktı; sanki sırf takıları yeniden takmak için yatmıştı adamla. Takılar hareket ediyordu. Kahverengi boğumlar canlı salyangozlardı.

14

BUNCA ZAMAN ne yaptın, diye sordu Stefan, çünkü İrene'nin gelmesini beklemişti.

İrene şöyle dedi:

Acele etmedim.

Makyaj yapmıştı İrene. Aynanın karşısında burun kemerlerindeki gözeneklere ve göz kenarlarındaki buruşuk çizgilere rötuş yaptığını Stefan'a söylemek istemiyordu.

Ve parmakları göz farını aceleyle dağıtırken her şeyi yavaşlatan bir duygusuzluğun içinde olduğunu.

Ve bu çehrenin ardında hep bir başkası var fikri sıcak ve soğuk olarak İrene'nin aklından geçerken rimel gözyuvarının ortasında durmuştu.

Gözyuvarındaki rimel yanıyordu.

İşe bak, dedi Stefan, inanılır gibi değil, meydanı gıcır gıcır yaptılar.

Stefan ne zaman bürodan gelse şöyle diyordu: Acayip burnumdan soludum. Ne zaman bir erkekle kavga etmiş olsa, bir güzel sıçıp sıvadım, diyordu Stefan. Bir kadınla kavga ettiğinde şöyle diyordu: Birbirimizi fena benzettik.

Sokakta aniden dönüp arkasına bakıyordu Stefan. Bir kadının arkasından bakıyordu: Cazip. Bir adamın arkasından bakıyordu: Yamuk herif.

Bazen şöyle diyordu Stefan: Bu gerçek olamaz. Veya şöyle: Kendime hâkim olamayacağım. Veya: Yumurta gibi, değil mi.

Başkalarının cümlelerinin arasında şöyle diyordu Stefan: Budur. Şahane. Muhteşem. Süper. Harika. Ve kendi cümlelerinin arasında şöyle diyordu: Belki.

Sabah genellikle telefon sesiyle uyandırılıyorum, dedi İrene. Taviz vermez bir biçimde. Bir komut bu. Kafanın içinde çınlıyor, uyanana kadar. Yalpalayarak gidiyorum telefona. Çalış komutuyla ardından konuşan sakin ses arasında bir orantısızlık oluyor. Gözlerim kapalı dinliyorum, dedi İrene. Berbat, dedi Stefan, berbat tabii. Ve şöyle dedi: Fazlasıyla dostanesin. Herkes için ulaşılabilirsin. İnsan seçmiyorsun. Neler olduğunu bilsen daha çok şaşarsın.

Stefan'ı İrene mi seçmişti. Franz'ı. Bilmiyordu.

Kendine bir baksana, dedi Stefan, doğunun gülümseyişine sahipsin hâlâ.

İrene'yi yanağından öptü. İrene gülümsedi:

Hissettin mi.

Neyi.

Doğunun gülümseyişini.

Hayır, hüzünlü olduğunu hissettim sadece.

Stefan telesekreterden söz etti.

Gebersen de konuşmak istemediğin birisi olursa konuşmuyorsun o zaman.

Gebersen de demişti. İrene onun yüzüne baktı:

Karşı koyacağım. Öyle değil. Gebermekle ilgisi yok bunun.

Stefan'ın bakışı bu cümlelere direnmedi. Mahcubiyetten güldü. İrene baktıkça daha da küçülüyordu yüzü. Elmacık kemikleri ezilmişti.

Karnımda kelebekler, dedi Stefan. Ne zaman seyahat etsem heyecana kapılıyorum. Gördüğüm her şey tenime işliyor.

Grup halinde seyahat eden insanlar da heyecanlanır hep. Memurlar ve sekreterler, dönüşürler adeta. Bilir misin bu coşkuyu, heyecandan sürekli güler ve yemek yerler. Gaz ve hıçkırıklar eşliğinde yeni bağlantılar kurmaya bakarlar. Heyecanları gruptan taşıp başkalarına yönelmek ister hep.

Yatmaya gidene kadar hiçbir sonuç alınamazsa, dedi Stefan, otellerde komşu odaları ziyaret ederler. Geceleri koridorlara süzülürler. Bilir misin bu süzülme halini, kendi kendine yanan ışığı, yarı kapalı perdeleri; istasyonlar yakınlarda ışıldar. Ve geçitler hangi yöne götürürse götürsün her yerde ay gibi yuvarlak, ışıklandırılmış istasyon saatleri. Perde aralığından şavkırlar. İnsan halı zeminde kendi ayak seslerini duymaz. Sadece aşağılarda asansörün takırtısı ve resepsiyondaki gece görevlisinin sessizce telefonda konuşması. Ve yapılan her şey hırsızlığa girer.

Yasak olduğundan değil, dedi İrene, sadece vicdan azabından.

Stefan hayır anlamında başını salladı.

Hepsi faturada yazar, dedi İrene, tasarlanmıştır bu, insan yapmasa da hesaba yansır. Personel bunu bekler. Bunu ve daha fazlasını. Ben sadece çorap ve külot yıkamayı bilirim otellerde, dedi İrene. Ellerin üzerindeki su. Dışarısı karanlık olur, sanki kenti hiç görmemişim gibi. Köpük öyle külrengi olur ki, sokakları yeniden görürüm. Bakmak istemem daha fazla. Sadece aynaya bakarım ve yüzümü hesaba katmam. Sonra çorap ve külot orada, diş fırçasının yanında durur. Gider suyu emer. Elbise askısındaki çoraptan damlalar akar. Dolap kapısında asılı durur. Su bir süre halıyla dolabın arasındaki kenarda birikir. Sonra aklımdan geçen her şeye karşın yatmaya niyetlendiğimde külotun kuruması geceleri. Sonra sesleri duymaya devam ettiğim yarı uyku hali. Arada

bir dolap veya iskemle çıtırdar. Hava tozlu battaniyeler gibi kokar. Genellikle ışığı yakarım ve kendime askılardaki çorapların geceleri niçin uzattığını sorarım.

Ne zaman kente ayak bassam, dedi Stefan, hemen sen geliyorsun aklıma. Böyle bir niyet gütmüyorum önceden. Ama öyle oluyor, ne kadar uzak kaldığım fark etmiyor. Bana kalsa hemen bavulu bırakıp sana telefon ederim. Sonra büyük salonlarda dikiliyorum, sonra aklıma hiçbir şey gelmiyor. Susmaktan başka bir şey gelmiyor elimden. Öylece dikilmek ve susmak.

Seninle başka türlü olurdu, dedi Stefan. Seninle nasıl olacağını hayal edemiyorum. Seni tanıyorum.

Merak, dedi İrene. Bende de var merak. Beni sıkboğaz etmeyen bir şey eşliğinde. Beni ikaz eden bir şey.

İrene Stefan'ın solgun yüzüne alışmıştı. Yoksa solgun değil miydi. Sadece gölgeler mi koyu renkti. Yanaklarının ezilmişliği, gölge değildi.

Bu ezilmiş elmacık kemikleri, sustuğu zamanlarda Stefan'ın kulağına bir şey söylüyorlarmış izlenimine kapılıyordu İrene.

Garip, dedi İrene, sen ne zaman kadınlardan söz etsen aynı anda birçok kadın oluyorum ben. Onları tanımıyorum. Anlattığın sürece onlar gibi oluyorum. Tüketilmiş aşk bu, benimle birlikte sonradan gelen. Yalnız olmayacağım, beni sana karşı ikaz eden şey bu.

Stefan bardağını delercesine baktı. Bira köpüğü kaşlarını saklıyordu.

Stefan'ın ağzı eğri duruyordu.

Seni hissediyorum. Masaya dayanıyorsun ve ben sanki masaymışım gibi hissediyorum seni, dedi.

İrene başını Stefan'ın omzuna yasladı. Boynunda bir kıvrım hissetti. Başını onun omzuna çok ani düşürdü, kavşakta hızlanıyormuşçasına.

Stefan'ın ceketinin üstündeki ağızla şöyle dedi İrene:

Şimdi sana yaslanmış vaziyetteyim ve sanki masaymışsın gibi hissediyorum seni.

Stefan çenesini yukarıya kaldırdı:

Kim inanır sana. Boynuna baksana.

Giderek daha sık başıma geliyor, dedi İrene. Cümleyi kesti, bar tezgâhına baktı. Sonra başka bir cümleymiş gibi şöyle devam etti:

Giderek daha sık başıma geliyor, sonrasıymış gibi hissediyorum. Burada insanlarla oturuyorum, sanki çoktan gitmişler gibi. Seninle de öyle.

Stefan İrene'nin boynunu öptü:

Ve seninle.

Stefan'ın bardağı boştu. Köpük izleri kenara yapışmıştı. Stefan bardağı kaldırdı ve yana eğdi. Limon dilimi hareket etti.

İrene'nin parmak uçlarını öptü ve tavana baktı. Gözyuvarları hareket ediyordu, dönmekte olan bir nesneye bakar gibiydiler.

Herkesin gittiğini hayal et, dedi İrene. Bir adam boş bir barda oturuyor ve öpüşme taklidi yapıyor.

Stefan bir an İrene'ye baktı. Gözlerinin kırmızısı İrene'nin gözlerine girdi.

Nerede, diye sordu Stefan.

İrene onun iskemlesini gösterdi.

Bir defasında geceleyin, galiba marttı, dedi İrene, telefon ettin. Küçük bir oteldeydin. O zaman pat diye, hayatında aldatmadığın tek kadının ben olduğumu söyledin.

Hatırlıyorum, dedi Stefan, sana gelmek istiyordum. Bir saat sürebilirdi veya bir an. Bilmiyorum şu anda. O zaman da bilmiyordum.

O gece yataktan düştü İrene.

Rüyalar yüzünden değil.

İrene'nin yatağının odanın uzun duvarına dayalı durduğu diğer ülke yüzünden. Burada kısa duvara dayalı duruyordu İrene'nin yatağı.

Diğer ülkede yatağın boyu olan şey, burada eniydi.

İrene uykuda boya göre yatağın enine uzandığı için yere düştü.

İrene korktu. Işığı yaktı.

Çıplak ayak aynanın karşısında dikildi. Yüzü aynaya henüz teşrif etmemişti. Sarıydı.

Niye gülüyordu İrene, sabahleyin bunu anlatırken niye gülüyordu.

15

BÜRO bir bekleme odası gibi görünüyordu. Yazı masasının arkasında ikinci bir kapı vardı.

Yazı masasının arkasındaki kadın, kapıdan dolayı mı yoksa yüz ifadesinden dolayı mı böyleydi bilmiyordu İrene, resepsiyonist gibi görünüyordu.

İrene'nin yazı masasının kenarına koyduğu belgelerin noter tasdikli çevirilerini okuyordu.

Oda sarmaşığı asılıydı kapı çerçevesinde. Küçük çiviler tutuyordu onu.

Orijinali, dedi.

Resepsiyonist dudaklarının arasına bir ataş soktu:

Alman vatandaşlığı bu, uzun sürer.

Belgelerin sırasını değiştirdi. Doğum belgesi gittikçe arkaya kayıyordu.

Ne kadar sürer, diye sordu İrene.

Dudakların arasındaki ataş hareket etti: Sormanın anlamı yok. Hızlandıramazsınız.

Çevresinde sarmaşık asılı olan kapının arkasında bir telefon çaldı. Altı kez çaldı. Sustu. Şef mi telefonu açmıştı yoksa arayan kişi mi vazgeçmişti, bunu bilmiyordu İrene.

Sizi haberdar ederiz, dedi resepsiyonist.

İrene kapının kulpunu elinde tutuyordu.

Resepsiyonistin dirseğinin yanında telefon çaldı.

Resepsiyonist ahizeyi kaldırdı.

İçişleri, dedi.

İçişleri kelimesini telaffuzu mide bağırsak gibi gelmişti İrene'nin kulağına.

Duraklar duvarın öbür tarafındaydı, başka devletin yönetiminde.

Hiçbir işe yaramayan, ot bile bitmeyen çıplak şeritte dürbün gözlüktü.

Fazlasıyla uzun kalan hükümetler, diye düşündü İrene, bireyin bekleyemeyeceği kadar uzun.

Sınır polisleri güneşli akşamüstünde bisikletlerle yoldaydı, gözetleme kulelerinin ve tellerin arasında.

Ebabil kelimesini söyledi İrene.

Kayın çalılıkları leylakları sarmıştı.

Ve İrene yüzüne uzandığında teninde yabancı bir el vardı. Ve bağırsak, İrene bağırsağını görüyordu neredeyse. Kavanozda taşır gibi taşıyordu onu karnında. Ve kalp ile dili dondurulmuş meyveler gibi.

Çiçek, diye düşündü İrene. Kendime çiçek satın alacağım şimdi.

Orta yaşlı kadın, siyahlara bürünmüştü kadın, çiçekçi dükkânına girdiğinde ürktü. Kadın bir ayağını kapının eşiğine atar atmaz çan çıngırdadı.

Yüzündeki ürküntü durduğu sürece ona göz yumacakmış gibi görünüyordu kadının yüzü.

Çabuk toparlandı yüz. Önce gözler, sonra çene.

Bir kül kavanozunun defini için başlık, dedi kadın.

Boyundaki damar da seğirmiyordu artık.

Ne çiçeği, diye sordu kadın tezgâhtar.

Zambak ağır olur benim için. Azı çoğundan fazladır kimi zaman.

Siyahlar içindeki kadın kaşlarını kaldırdı: Kurallar vardır ama mutlaka.

Çiçek, dedi İrene.

Umarım kendi çelenklerimi kendim bağlarım, dedi tezgâhtar.

Siyahlar içindeki kadın mezarlığın adresini dikte etti.

Defin büroları her zaman boş oluyordu. Vitrinlerde çiçekler duruyordu. Nefti yeşildiler. Dikkat çekmeden yapılıyordu bakımları. Fonda dekorlar duruyordu; mermer merdivenler ve mermer sütunlar. Ve aralarında tabutlar. Kanal kapaklarının kalın demir halkalarıyla tabutlar.

İrene şu sırada yaşadığı kentte defin töreni görmemişti henüz hiç. Bazen otoyolda ölüleri taşıyan arabalar gördüğünü sanıyordu. Beyaz, uzun, üstleri yazısız kamyonetlerdi bunlar. Yavaş seyrediyorlardı. Ve bir de diğerlerinden pek farklı olmayan küçük, siyah arabalar vardı. Sadece tekerlekler; titreşerek parlıyor ve arkalarına ışık düşürüyordu tekerlekler.

Otobüs duraklarında asılıydı defin bürolarının reklam afişleri. Cesetlerin doğum yerine nakline dair reklam yapılıyordu.

Toprak, ateş, deniz ve hava definciliği vardı.

İrene ne zaman kentin semalarında beyaz bir egzoz izi bırakan ve ses çıkarmayan bir uçak görse onun hava defini için uçtuğunu biliyordu.

Yoldan geçen kimsenin dikkatini çekmiyordu: kimse bu ölüyü gözlerle takip etmiyordu.

Egzoz izi kaybolduğunda İrene şunu soruyordu kendine:

Hangi ülkeye düşüyor şimdi acaba ölü.

Nollendorf Meydanı'nda bu ülkeden anavatan olarak söz etmişti Franz. Kenti reddettiği için devleti kullanmıştı.

Yurtdışında birkaç kez anavatanına arka çıkmak zorunda kaldığını söylemişti.

Burada, meydanda bu ince ayrımla uğraşmak ve anavatan anlamına gelen şeyin sınırları dışında kalmak istiyordu.

Bir devlet. Franz ve tam ortada kaburgalarının oylumu.

Şakaklarına soğuk kan hücum etmişti bile.

Bir soru armağan edememişti İrene ona:

Birdenbire senin isteğine rağmen peyda oluyorsa, nerede taşıyorsun onu, anavatanını.

Franz park yeri bulamıyordu sokakta. Direksiyona asılıyor ve kente sövüyordu.

İrene'nin yaşadığı kente sövüyor ve onun yüzüne bakıyordu.

İrene bu sokağı ve bu günü sevdiğini ilk kez fark etti. Ve yarınki günü.

Bir kent ve bir adam, diye düşündü İrene.

Franz motoru durdurdu. Müziği de. Burada kalamazsın, diye düşündü İrene, şöyle dedi:

Burada kalamaz araba.

İrene indi. Park etmiş arabaların üzerlerinden ileriye baktı. Kaldırıma çıktı. Bir park yeri düşünmedi. Zira kaldırım boştu, o kadar boştu ki, İrene rüzgârı bacaklarında hissediyordu. Çalılıkların hışırtısı ellerini yalıyordu.

Franz araba kapısını çarparak kapattı.

İrene Franz'ın asla değişmeyen çok sayıda jeste sahip olduğunu bir kez daha gördü. Yaşlı insanlarınki gibiydi, kesin olarak belirlenmiş, inatçı. Bunlar kemikleşmişti ve onu yaşlı gösteriyordu.

Franz on yaş gençti İrene'den. Ama jestleri öylesine göze batıyordu ki, yaptığı her şeyin önüne geçiyordu.

Şiddetle fırlatılmış gibiydi bu jestler. Ürkütücü bir kesinlikle öyle kısa zamanda vuku buluyorlardı ki, insanın gözünün önünde ayrıntılar gibi kalakalıyorlardı. Ve kalakalıyorlardı, zira bütünlüklüydüler. Her bir jest bir diğerinden ayrılmış olarak. Franz'ı İrene'den daha yaşlı kılan şey buydu işte.

Jestlere kadar tastamam, diye düşündü İrene, ve yirmi beşinde hayatın tam ortasında durduğuna öyle emin ki.

Franz yan sokakta bir park yeri aradı.

İrene torpido gözünü açtı:

En güzel yıllarında, diye düşündü.

Bir bezle bir eldivenin arasında bir tampon duruyordu. İrene'ye ait değildi.

Gözü kapattı İrene.

Bunu bir daha düşünürsem, onu hayatının tam ortasına yerleştirirsem eğer, diye düşündü, ömrünü kısaltacağım.

Kız kardeşimin o, sandığın gibi değil, dedi Franz.

Onun jestleri, direksiyon, şıngırdayan anahtarlar arasında ne düşünüyordu İrene.

Hadi canım, dedi İrene. Ben de inanacağım.

Yüzüne batan bir şey gibi hissetti İrene, Franz'ın bakışını.

Kendini bir görebilseydin, dedi.

İrene avludan geçerken, merdivenlerden geçerken, odadan geçerken konuştu:

Henüz burada değilken, diğer ülkedeyken seninle aramızdaki mesafeyi hayal ettim sık sık. Pek çok mesafe vardı. Her gün bir başkası. Ve hepsi doğru çıktı. Daha havalimanına inişte doğru çıktı, çünkü Stefan vardı limanda. Ancak haftalar sonra, senin

yüzünü gördüğümde doğru olmadığı belli oldu düşündüklerimin. Tek başıma yola çıkmıştım, iki kişi olarak varmak istiyordum. Her şey tersine gelişti. İki kişi olarak yola çıkmıştım. Vardığımda tek başımaydım. Sürekli kart yazdım sana. Kartlar dolup taşıyor. Ve ben boşum. Bizi bir kez daha tehdit eden o rastlantı yok şimdi.

Franz birkaç çift ayakkabı koydu bavula. Üste bir gömlek. Sonra bir ceket.

Franz'ın gidişi bir büzüşme gibiydi. Kendisini harap eden bir şeyin özlemini duymuştu sanki.

Varış, bavulun boşaltılması, bavulun toplanması, gidiş arasında hiç zaman yoktu neredeyse.

İrene bir kart yazdı: Franz, ne zaman sana yönelsem her şey hayali kalıyor. Hayatımı büsbütün hayali olacak şekilde ayarlayabilirim. Ama bütün bu hikâyeler, onları nasıl canlı tutar insan.

Marburg'a yaptığı son yolculuktan Franz'ın bir başka resmini getirmişti İrene yanında. Franz'ın bakışı o sırada dağınıktı ve bütün sokaklara eşit şekilde üleştirilmişti. Jestleri yaşlı değildi. Yanlıştı.

Franz İrene'nin gidişinden önce bir kez daha istasyonla taksi durağı arasındaki kaldırımı kuşatma altına almak istemişti. Başaramamıştı bunu.

Franz gittiğinde İrene kente girdi. Bir mağazaya girdi İrene.

Deneme kabinindeki ışık mağazanın içindekinden daha keskindi. Adam perdeyi biraz araladı:

Adele, etek lacivert.

Tezgâhtar kadın siyah olduğunu söyledi. Kadın aynaya baktı.

Sana öyle geliyor. Ben körüm o halde.

Kadın elini eteğin altına soktu. Elinin üstündeki kumaşa baktı:

Dün akşamdan beri benimle tartışmak istiyorsun sen.

Tartışmak mı. Seni öldürebilirdim, dedi adam.

İrene perdeyle zemin arasında kalan şeritte kadının çizme giydiğini gördü.

16

SENİ DÜN mağazada gördüm, dedi İrene, bugün itibariyle on yıl içinde gördüm seni.

Thomas'ın dudakları seyirdi:

Bugünün dünü itibariyle on yıl içinde.

Dünün dünü. Ve bugünün bugünü. Ve yarının yarını itibariyle on yıl içinde. On yıl söz konusu olunca münferit günler sayılmaz.

Nasıl görünüyordu.

İrene Thomas'ın yüzüne baktı, deri üstüne deri koyar gibi.

Thomas'ın gırtlağı seyirdi.

Yüz biraz daha geniş, dedi İrene. Kırışıklık yok, ama bir gün kırışıklıkların olacağı yerler var. Gırtlak daha sert ve daha hızlı. Eller seninkiler gibi. Tırnak diplerin biraz ete gömülmüş. Seninkilerden biraz daha fazla.

Yine de beğendin mi beni.

Bilmiyorum, dedi İrene. Mesele seninle ilgili değildi. Mesele onunla ilgili değildi. Benzerlikle ilgiliydi.

Thomas tırnak diplerine baktı:

Birisine benzemek istemiyorum.

O sana benziyor.

O daha yaşlı, demek ki ben ona.

Onu tanımıyorum.

Annemin bir arkadaşı vardı ben çocukken. Onun da bir oğlu vardı. Benden büyüktü. Ama ben de olmam gereken yaştan daha büyüktüm. Aynı yaşta görünüyorduk. Yıllarca aynı şeyleri giymek zorunda kaldık: aynı ayakkabılar, pantolonlar, gömlekler, bereler. Pazar günleri aynı çoraplar. Sokakta el ele tutuşmak zorundaydık. İkiz gibi görünmek zorundaydık. İki arkadaş ancak böyle hoşnut oluyordu bizden. Birlikte okula gitmek ve okuldan sonra birlikte eve gelmek zorundaydık. Hiçbir zaman dost olmadık. Sonraları kaçtım ondan. Nefret ettim. Daha sonra galiba onun sayesinde bir kadını sevdim, birkaç yıl boyunca.

Thomas, eğilmeden, siperlikli bir kasketin içine bozuk para attı.

Bunların işi bitmiş dünyada, dedi Thomas. Hiçbir planları yok.

İrene yürüyen ayakkabılara bakıyordu sadece.

Her yerde ufukta oturan birisi vardı. Kente ait olan. Her şeyden habersiz olma halini kaybetmiş olan. Acele etmeyen.

Merhamet değildi bu. Hafif bir tiksintiydi. Ve korku. Kendisinin de bir gün bu insanlar gibi ufukta oturabileceği düşüncesi dahi mesafeli kılıyordu İrene'yi.

İrene'nin bakışı soğuktu. Thomas'ın bakışında da aynı soğukluğun olduğunu gördü. O da soğuk düşünmüş ve acılı konuşmuştu.

Metroda bir çocuğun bakışına direnmeye çalıştı İrene.

Thomas biletlerden birini parçalıyordu. Bu yolculuğun biletini. Thomas bileti varlığıyla parçalıyordu. Yaptığı şeyi düşünüyordu. İmha ediyor, küçük parçaları en küçük parçalara ayırıyordu.

İçini gördüğüm duygusuna kapılıyorsa, diye düşündü İrene, yanılmıyor. Onun içini görüyorum, kendimi korumak için.

Thomas elini Irene'nin dizine koydu. El sıcaktı. İrene ayağıyla geriye kaykıldı, eli dizin üstünde tutmak için.

Hiçbir planı olmayan bir sürü insan tanıyorum, dedi Thomas. Başlangıçta bir kişiydi. Ona yardım etmek istedim. Yanıma aldım onu. Sonra eşcinsel olduğumu fark etti ve her şeyi yanlış anladı.

Nedensiz yere mi, diye sordu İrene.

Onunla yatmak istedim. Gece yarısı kaçtı. Sordum. Zorlamadım onu. Thomas parçalanmış bileti yere serpti:

Mutsuzluğu kaldıramıyorum ortadan. Bölüştürebiliyorum sadece, dedi Thomas.

Diğer ülkede, dedi İrene, insanları neyin bu denli bozduğunu anladım. Nedenler apaçıktı. Her gün nedenleri görmek çok acı veriyordu. Bir araba etek ucuna konmak istiyormuş kadar yakın ve sessiz yanaştı İrene'nin yanına. Thomas İrene'yi elinden tutup çekti:

Gel, yeşil.

Ve burada, dedi İrene. Biliyorum, nedenler var yine. Onları göremiyorum. Her gün nedenleri görmemek acı veriyor.

Yüzüme bak, dedi Thomas bir vitrinin önünde.

İrene onun yüzüne bakmak yerine saçının üzerinden baktı.

Yüzüme bakarsan nedenleri de görürsün. Nedenleri ve sonuçları.

Hiçbir şey görmüyorum.

Bir posta arabası durdu. Bir adam bir çuvalı posta kutusunun altına gerdi.

Adam bir çuval dolusu mektubu posta arabasına taşıdı. Kapıyı iterek kapattı. İrene Thomas'ın koluna yaslandı. Thomas'ın gırtlağı hopluyordu. Güldü Thomas. Araba vınladı.

Daha önce senin ayakkabının durduğu yerde beşinci ayakkabı duruyor şimdi, dedi İrene.

Thomas ayağını kaldırdı. Ayakkabısının tabanına baktı:

Nedenlerden biri bu.

Parmak ucuyla tabanına vurdu.

Gördüğüm şeye inanmıyorum, dedi İrene.

İrene bir çiçek demetini gösterdi eliyle. Donuk ve beyazdı.

Bir ara kentteki şebboyları göstermem gerektiğini söylüyordun bana. Moru da vardır.

Satıcı gülümsedi:

Hezaren çiçeği, moru da var.

Başka bir demeti gösterdi eliyle.

Mor olanı biliyorum, dedi İrene, beyazı bilmiyorum.

Beyaz lütfen, dedi Thomas. Kâğıt istemez.

Demeti İrene'nin çenesinin altına tuttu.

Duyuyor musun, hezaren bu.

Dedin ki, gördüğüm şeye inanmıyorum.

İrene kokladı çiçekleri:

Kokmuyor.

Thomas genç bir adamın arkasından baktı. Sonra adamın peşinden koşan köpeğin. Veya onun peşinden koşan köpeğin içinden geçerek hâlâ adamın.

İrene çiçeği aşağıya doğru tuttu. Hezaren çiçeğinin uçları kaldırıma değdi.

Thomas İrene'nin yüzünü paltosuna bastırdı.

Thomas başını eğdiğinde başparmağıyla işaretparmağı arasına bir saç perçemi aldı İrene. Perçemi ağzı boyunca çekti. Dudakları açtı.

Ağız kenarının bir ucundan ötekine uzanan dudakların arasında Thomas'ın saçının gittikçe inceldiğini fark etti. Yok olana kadar.

Doğunun krallarını tanıyorum, dedi Irene. Korkuyorum. Ve sen de korkuyorsun, onları tanımıyorsun.

Bazen, dedi Thomas, konuştuğunda ve anlattığın şeyi elinle gösterdiğinde ben de tanıyorum onları.

Doğunun krallarını burada anlattığımda batının kralları oluyorlar belki de.

İrene parmak uçlarını ağzına dayadı.

Thomas çenesini düzenli bir tempoda hareket ettirdi:

Arada fark var mı.

İrene'nin parmak uçları hezaren kokuyordu.

Belki, dedi İrene, isteklerimiz hep değiştiği için.

Benimkiler ve seninkiler mi, diye sordu Thomas.

Hayır, benimkiler ve benimkiler. Kendi isteklerimiz: İple boğulacak olsak suda boğularak ölmeye razı geliriz. Ve soğuktan donacak olsak terlemeye razı geliriz.

Thomas bakışını yukarıya kaldırdı:

Aklımızın olmadığı düşünülebilir kimi zaman. Akla ihtiyacımız da yok zaten. Duyusal güç gerek, sadece yaşamak için. İnsan bunu nerede fark ediyor biliyor musun, rüzgârlı sokaklarda, istasyonların dışında ve köprülerin üstünde. Oralarda insanlar neredeyse gökyüzüne dokunacak kadar hafif ve utanmazlar.

Bazen, dedi İrene, yanımdan geçen insanların keyfinin yerinde olduğunu görüyorum. Hedefleri yok, sadece duyusal adımlar sürüklüyor onları, sokakları geçerken. Adımları adımlara bulaşıyor. Hava yüzümü yalayarak bana çarpıyor. Bütün ağaçların yaprakları uyluklarımın arasında uğulduyor gibi geliyor. Güvenim gidiyor. Keyfim yerinde olsa, ne hale düşeceğim kim bilir.

Kendimi en iyi hissettiğim zamanlar, dedi Thomas, param olduğu ve tek başıma kaldığım zamanlar. O zaman kendimle ilgili düşüncelere kapılmadan çıkabiliyorum sokaklara. Kendimi his-

setmiyorum. Nedensiz gülebilecek hale geliyorum. Bir sürü gömlek, ayakkabı, atkı deniyorum, bir şey giymeye gücüm kalmayana kadar. Ve kendimi görecek halim kalmayana kadar, aynada. Başka bir yöne giden insanlardan sanıyorum bazen kendimi.

Yorulduğumda bir gömlek götürüyorum kasaya. Hep bir gömlek oluyor bu, ayakkabıların ve atkıların arasında hep hile. Ayakkabı almak istiyorum ve gömlek parası ödüyorum.

Çaktırmadan fıldır fıldır bakınmam ve raflardaki tozu görmem ne fesat.

Ve giysilerin her yerinden sarkan iplikleri. Beyaz giysilerde siyah iplikler, yeşil giysilerde kırmızı iplikler. Ve gevşek düğmeler.

Sırf gevşek düğmeyi koparmak için gömlek deniyorum. Düğmeyi onun yanında asılı duran başka bir gömleğin cebine atıyorum. Bir yol çantasının içine bırakıyorum. Veya bir ayakkabının.

Yorulduğumu hissettiğimde denediğim gömleği uzun uzun arıyorum önce. Yaka buruşuk olmayacak. Düğmeler gevşek olmayacak. Ve iplikleri sarkmayacak.

Sokakta çıtırdıyor torba. Hafif adımlarla yürüyorum: Sabırsız hissediyor, evde tek başıma aynanın karşısında durmak istiyorum. Daireye geliyor, ışığı yakıyorum. Giysileri gövdemden çekip çıkarıyorum ve onları yere atıyorum. Gömleği giyerken titriyorum. Aynadaki yüzüme bakıyorum. Sonra sadece gömleği görüyorum.

Gömlek benim dairemdeki tek önemli şey. Dairede bulunan her şeyin üstünde.

Yüzüme bakıyorum ve kendimi sanki ilk kez görüyormuş gibi oluyorum: Memnuniyetle, olmak istediğim adamın yüzüne sahip oluyorum. Kendimi seviyorum. Organımı hissediyorum. Banyoya gidiyorum ve kendimi inletiyorum, tıpkı bir erkeğin başka bir

erkeği inletmesi gibi. İnsan kendisini ne kadar öpebilirse öyle öpüyorum. Kendimi yabancı bir kişi gibi seviyorum.

Gömleğin üstünden bir gece geçmeli. Onu iskemlenin arkalığına asıyorum, yataktan görebileceğim şekilde. Işığı açtığımda gömleği her an görebileceğim şekilde. Olur ya, gömleği görmek istediğim için uyanabilirim.

Ne zaman odada yeni bir gömlek asılı dursa hiç uyanmıyorum ne yazık ki. Alışverişten yorgun düşmüş oluyorum. Derin uyuyorum. Sabah geçiyor. Gömlek bütün öteki gömlekler gibi oluyor. Evdeki bütün nesneler gibi: Sayılmıyor artık. Her şeyin üstünde olmuyor.

Gömleği giyiyorum. Ancak onu giydiğimde bakıyorum aynaya. Olmak istemediğim bir adamın yüzüne sahip oluyorum.

Bir gün önce kendimi birisinden ödünç almış ve gece uykuda geri vermiş gibi hissediyorum, dedi Thomas.

Ne sıklıkta yapıyorsun bunu, diye sordu İrene.

Sosyal hizmetlere sor, dedi Thomas, ayda bir.

Ayda bir, bu yeter, dedi İrene.

Ne düşünüyorsun şimdi hakkımda, dedi Thomas.

Eğer benden iğreniyorsan yüzüme bak.

17

KONDÜKTÖR kompartımanın kapısını açtı. İki adamdan genç olanı kendisinden istenmeden biletini ve kimliğini ceketinin cebinden çıkardı.

Kondüktör üç kadının ve orta yaşlı bir adamın biletini zımbaladı.

Daha genç olan adam uzun uzun kimliğindeki fotoğrafa baktı. Anne ve babasının ismini, doğum yerini, doğduğu tarihi okudu.

Kondüktör elini adamın biletine uzattı. Adam sonuna kadar okumamıştı henüz. Kondüktör bileti onun elinden çekerken irkildi.

Kimlik yere düştü. Adamın bakışı öyle şaşkındı ki, kimliğini okurken ne zamandır yaşadığını ilk kez kavramıştı sanki.

Kondüktör kompartımanın kapısını yeniden kapattığında adamın tedirginliği öylesine büyümüştü ki, sanki bir sohbetin ortasındaymış gibi orta yaşlı adamla konuşmaya koyuldu. Bütün gövdesi cümlelere kilitlenecek kadar kaptırmıştı söylediklerine kendini. Nefesi yetişmiyordu. Yutkundu, öyle ki, yüzünden gözyaşları süzüldü. Onay veya itiraz beklemiyordu.

Kimliğinde yazan şey onu bütün hayatını anlatmaya zorlamışçasına zikretti babasının ve annesinin adını.

Küçük bir istasyonda hepsi indi.

İrene Marburg'a gidip gitmediğinden emin değildi artık. Bileti el çantasından çıkardı. Kentin adı emin olmasını sağlamadı. Bir yolculuk hedefi değildi ad.

Yolculuğun anlamı soğuk parmak uçları gibiydi, orada, bedenin bittiği yerde. İrene hissetmiyordu onu. Yolculuğun anlamı zahmetle ilişkiliydi. Franz'la ilgiliydi ayrıca.

Tren penceresinin ardındaki kırsalın yassılaştığı yerdeki alana baktı İrene, yüksekteydi burası. Yüksek plato. Burada tarla çamlara tahammül edemiyordu, çamlar da tarlaya.

Geçip giden köy sisin içindeydi. Sokaklarda kimse yoktu.

Köyün kıyısında, bir evin çatısında bir adam duruyordu. Bacaya çıkıyordu.

Spor sahası köyün epey uzağındaydı. Ormanlara o kadar yakındı ki, insan koşarken ister istemez odunu hissediyordu.

Boş spor sahasındaki çimin üstüne, önüne bakarak yanan projektörlerden ışık düşüyordu.

Tren durduğunda istasyon saatine baktı İrene. Kadranda yazan: Parade Meydanı.

Bir kadın bindi.

Tren yoluna devam ettiğinde İrene kadının gidiş yönüne sırtını vererek oturduğunu gördü. Karşısındaki koltuk boştu. O zaman İrene kadının yer değiştireceğini düşündü. Bekliyordu bunu.

Kadın böyle yapmadığı için İrene onun yüzüne baktı: Dizi, uyluklarda duran parmakları. Eteği, bluzu. Kulak memeleri, çenesi.

İrene yanaklara geldiğinde kadın uyuyakalmıştı. İrene'den daha yavaş soluyordu. Ve düzenli.

Kadının bu denli yavaş ve düzenli soluyor olabilmesine canı sıkıldı İrene'nin. İrene'nin kadınla ilgili çizdiği resimle ilgilenmemesine. Resmi düzeltmek istememesine.

İrene indiğinde kadının daha epey yolu olduğunu biliyordu. Oturma biçimi ve uykunun sayesinde bütün dünyaya sırtını döndüğünü biliyordu.

İrene'nin gördüğü her şeyin önüne bu kentte yaşayıp yaşayamayacağı sorusu çıkıyordu.

İrene insansız hayal etti kenti. Suyun ve bir sıradağın yakınlarda olduğunu hissetti. Serindi yakınlık. Kaçış olarak düşünülmemişti. İnsanın adım atmak zorunda olmadığı bir yakınlıktı bu.

İrene'nin ziyaretleri sıklaştıkça sadece Marburg değil, başka kentler de yabancı hale geliyordu. Ona yakın olan insanların yaşadığı kentlerdi bunlar.

İrene bu kentlere bakışıyla, ona yakın olan insanları buralardan uzaklaştıracakmış duygusuna kapılıyordu. Yabancılığını göstermemek için çaba sarf ediyordu.

Ne var ki İrene'ye yakın olan insanlar, bu kentlerin kendilerine ne kadar yakın olduğunu göstermek için hiçbir fırsatı kaçırmıyorlardı.

Her ortamda ne yapmaları gerektiğini tam olarak biliyorlardı.

Hızla alışveriş yapıyorlardı. Derhal bir kahve ısmarlıyorlardı. Yoldan geçerken vitrinlere, duvarlara, çitlere dokunuyorlardı. Parklarda ilk karşılaştıkları fundalıktan bir yaprak koparıyor, hatta yaprağı ağızlarına alıyorlardı. Köprülerin üstünden suya taş atıyorlardı. Meydanlarda ilk banka oturuyorlardı. Hemen konuşmaya başlıyorlardı.

İnsan kaynayan büyük caddelerde kimseyle çarpışmamayı maharetle beceriyorlardı. İrene bir adım geride kalıyordu onlardan.

Sonra İrene kendisine yakın olan insanların yaşadıkları kenti sırtlarında taşıdıklarını gördü.

Bu anlarda İrene hayatının gözlemlere doğru aktığını biliyordu. Gözlemler eylemden yoksun bırakıyordu onu.

İrene ne zaman kendini eyleme zorlasa, olmuyordu. Başlangıç aşamalarında tıkanıp kalıyordu eylem. Dağılan başlangıçlardı bunlar. Tek tek jestler bile bütünlüğünü korumuyordu.

Böylece şeylerde değil, onların sonuçlarında yaşıyordu İrene.

İrene Franz'la veya başkalarıyla yürümüş olduğu yollarda, bir kez daha, tek başına yürüyordu.

Bunun için bahanelere ihtiyaç duyuyordu.

Bazen yalan söylemek zorunda bile kalıyordu.

Arabaların ezilmiş gibi ağaçların arasındaki bir sürelik seyrinin uzaktan görülebildiği büyük caddelerin kenarlarında yıldız çiçekleri vardı. Hışırdıyorlardı, ağırdılar. Su ve tuz kokuyorlardı.

İrene ne zaman yıldız çiçeklerinin yanından geçse ve tek başına olsa şöyle düşünüyordu: İnsanın bu kentte ya bir vazosu olmalı ya da mezarı.

İrene kendisine yakın olan insanlara söylemiyordu bunu. Arabaların ezilmiş gibi ağaçların arasındaki bir sürelik seyrinin uzaktan görülebildiği büyük caddelerin kenarlarında yıldız çiçekleri olduğunu, bunu söylüyordu sadece.

Ve ne zaman böyle söylese kendisine yakın olan insanların içinde bir şey kıpırdıyordu.

Sokaklar, arabalar, ağaçlar ve çiçeklerden değil. Sadece bağlamdan dolayı.

Bulundukları yere öyle bir duygusuzluk içinde yapışmışlardı ki, bağlam onlara acı çektiriyordu. Sivri bir nesne gibi içlerine batıyordu. Çaresiz kalıyorlardı, öyle ki İrene bunu söyledikten hemen sonra ortadan kaybolmak istiyordu.

Eğer bu birinci gün oluyorsa ve İrene bunu söyledikten sonra birkaç gün daha kalıyorsa her gün bir veda haline geliyordu.

Bir anıt vardı meydanda. Taksi sürücüsü gazete okuyordu. İrene bindi. İrene indi:

Hayır, Franz'ı görmek istemiyordu.

Çıplak kadın suyun içinde duruyordu. Suyun çevresinde banklar vardı. Güneş bir yönden düşüyordu. Böylece fıskiyenin suyu yarı güneşte yarı gölgede uzanmıştı.

Meydanda kimse hareket etmiyordu. Güneşte duran bankların üstünde erkekler oturuyordu. Fıskiyenin taş kenarında ekmek öğütüp toz haline getiriyorlardı.

Erkekler konuşmuyorlardı birbirleriyle. Bakmıyorlardı birbirlerine. Sadece aynı şeyi yapıyorlardı hep birlikte: Saatlerce fıskiyenin taş kenarında ekmek öğütüp toz haline getiriyorlardı.

Erkeklerin bu kadar uzun süre ekmek öğütüp toz haline getirmesi bir işkenceydi. Zira anıtın üstünde, yukarıda külrengi kuşlar oturuyordu. Parmak kadardılar. Sabırsızlıkla titriyorlardı.

Güneş bir gökdelenin arkasına çekildiğinde su kapkara oldu.

Erkekler ekmek kırıntılarını banklardan topladılar. Ayağa kalktılar ve giysilerini silkelediler. Ve gittiler. Peş peşe gidiyorlardı, sanki her biri diğerine gözden kaybolması için zaman tanıyordu.

Sonuncusu gittiğinde meydan öyle dinginleşti ki, sanki hiçbiri orada olmamıştı. Sanki ekmek taş kenarda kendiliğinden bitmişti.

Sonra kuşlar geldi, sürüler halinde. Yiyorlar, bir yudum su içiyorlardı. Uçup gidiyorlardı. Anıta konuyorlardı. Bakınıyorlardı. Tekrar geliyorlardı.

Kuşlardan birini tanıdı İrene. Üç kere yemişti o. Uyluğunda kel bir nokta vardı. Derisi orada tüyleri kadar griydi. Uyluğu bir cırcırböceğinin bacağından daha büyük değildi.

Işık batıyordu ve ağırdı.

Kuşlar hafif kalıyordu. Birkaç saniye içinde, gövdelerinin ağırlığından fazlasını yiyorlardı.

Su şırıldıyordu.

İrene kendini dışarıdan yaşlı, içeriden reşit değilmiş gibi hissetti.

Kaldırım taşları yamuktu. İrene, dikleşip karışan bir taş yığını gibi yürüdü.

Asla olamayacak şeylere inandırıyordu kendini. Ve kaybolup gidemeyecek şeylere kanmıyordu.

Bu şeylerden birisi de Franz'dı. Evet, bu şeylerden birisi. Zira insanlarla arkadaşlık edilirdi. Ve İrene Franz'la arkadaşlık edemiyordu.

Bir anlığına bırakıyordu İrene Franz'ı.

Ama sonra yine bir düşüncenin kıyısıyla ille aklına geliyordu, adına dokunup geçiyordu sadece ve reşit olmama hali zuhur ediyordu yeniden.

Bunun suçunu diğer ülkeye atıyordu İrene. Denize, tren yoluna, kuma yapılan resme ve Marburg olan minik taşa. Arzuların taşkınlığı ve dışarıdaki şeylerin kıtlığı üst üste binmişti. Hiç karşılaşmaması gerekenler, bir ve aynı şey olmuştu diğer ülkede.

İrene ve Franz da. Ve o kopuk yaz.

İrene yıllar geçtikçe yanıltılmış hissediyordu kendini. Kışkırtılmış ve aldatılmış.

Beklemek, demişti Franz son gelişinde, ne anlıyorsun bundan.

Günün birinde geleceğini biliyordum. Yani bekledim.

Daha fazlasını mı istiyordun. Anlaşılan, demişti Franz, daha fazlasını istiyordun. Hasret istiyordun, çünkü sende vardı. Şimdi buradasın. Ve ben buradayım, bu odada. Ve senin hasretin aynı, sanki burada değilmişsin gibi, ben burada değilmişim gibi.

Çocuksu hasretler var sende, demişti Franz, kasıtlarını bilmeyen arzular.

İrene katılaşmıştı. Ne zaman Franz'la birlikte olsa yürüyemiyordu.

Sanki bir kumaş kesiyordu, sanki derisinden bir giysi dikiyordu; Franz'la birlikteyken ne olduğunu tam olarak biliyordu İrene. Ne olmadığını.

Deriyle deri arasında küçük dokunuşlar meydana gelmiyordu.

İrene ne zaman bir şey çekip alsa bir dişli oluyordu. Geri tepen, çetrefil bir makineydi bu.

İrene ne zaman bir kartpostal satın alsa Franz'ın yüzünü getiriyordu gözünün önüne.

Franz'ın yüzüne izin vermeyen, ortaya çıktığında onu püskürten kartpostalları satın almıyordu.

İrene'nin kartpostalların arka yüzüne ne yazacağı kendiliğinden belirleniyordu.

Kartpostalların seçimi İrene'ye kalmıştı. Franz'ın sayesinde.

Kentin kimi yerleri Franz tarafından işgal edilmişti. İrene buralarda Franz'ı düşünmüştü. Ne zaman bu yerlere yeniden adım atsa buralarda onu düşünmüş olduğu aklına geliyordu. Ne düşünmüş olduğu da geliyordu aklına.

Bu nedenle aynı şeyi yazmadan hiçbir kartpostal yazamıyordu İrene buralarda. Ve İrene Franz'a daha önce yazmış olduğu şeyleri yeniden yazmak istemiyordu.

İşgal edilmiş yerler düşüncelerine o kadar karışıyordu ki, yeni düşünceler için serbest alan kalmıyordu.

İrene kentin içinden geçerken buralara yaklaşmaktan kaçınmak, başka bir mevsim gelene kadar yolunu değiştirmek zorunda kalıyordu.

Sonra yeniden yabancı hale geliyordu bu yerler. Veya artık tanış olmaktan çıkıyordu. İrene'nin düşünceleri karşısındaki mesafeyi muhafaza ediyordu. Yeni rastlantılar vardı buralarda. Franz buraları yeniden terk etmiş oluyordu.

İşgal edilmiş ve terk edilmiş yerlerin gelişi ve gidişiydi bu. İrene'yi Franz'a hem bağlıyor hem de ondan ayırıyordu. İrene ile kent arasındaki ilintiydi.

Ne var ki yorucuydu, ilinti; genellikle kentle kafanın arası o denli dağınıktı ki, İrene onu icat etmek zorunda kalıyordu.

Franz tarafından işgal edilmiş yerler ansızın peyda olan, gizlenmiş nesnelerle dolup taşıyordu.

Dolambaçlar, diye düşündü İrene, Franz peyda olmak ve ortadan kaybolmak için dolambaçlı yolları kullanıyordu.

Kartpostalları okurken Franz'ın yüzünü asla göremiyor oluşu acı veriyordu İrene'ye. Mesafelerin en büyük kifayetsizliği buydu İrene için.

Franz'ın yaşadığı kent de kendi sokaklarında sapma yapıyordu giderek. Ve akşam avluya düşüyordu. Yoksa ışık yittiği için yapraklarını kulaklar gibi dallarına yaklaştıran mürver ağacı mıydı bu.

Marburg o kadar uzaktı ki, adı kalmıştı bir tek. Haritadaki isim Frankfurt'tan daha küçüktü. İrene'nin tırnağı kadardı kent.

Tutmak için harfleri parmak ucuyla kapattı İrene.

Marburg'un bulmuş olduğu pek çok yol kadar geçit yoktu İrene'nin kafasında, uzaklaşmak için.

İrene'nin parmak ucu ile de uzaklaşıyordu Marburg. Yürüdüğünde İrene'nin ayakkabıları ile de.

İrene her gün Franz'ın yaşadığı kente uzaklaşma fırsatı veriyordu. Zira İrene tek bir yöne gidebilirdi sadece. Franz'ın yaşadığı kent başka bir yöne doğru uzaklaşıyordu.

Marburg uzaklaşmak için bütün caddelerin en dış noktasını arıyordu kendine.

İrene ne zaman Franz'ın yaşadığı kenti belleğinde bulsa, uzun, kızıl saplarıyla sarı yaprakların altında uzanıyor oluyordu burası.

Televizyonda iniş yapan bir uçak gördü İrene. Uçağın rötarlı indiğini söylüyordu haber spikeri.

Rötarı ekranda görmedi İrene.

Sadece kar, haber spikerinin söylediğine göre rötarın nedeni bu olmalıydı.

Moskova karlıydı şu anda.

Uçaktan inen adam hem pilottu hem de devlet konuğu.

Gökyüzünün yarısı aydınlık, yarısı karanlıktı. Askeri müzik çalıyordu.

Pilot ve devlet konuğu kara ayak bastığında koyu renk takım elbisesiyle İrene'nin bildiği bütün öteki bağlamların içinde olduğundan daha enine ve daha boyuna göründü.

Belki gökyüzünün yarısı aydınlık, yarısı karanlık olduğu için, belki kar bembeyaz ve takım elbise kopkoyu olduğu için İrene şöyle dedi:

Her iniş bir saldırıdır kente.

Devlet konuğu selam verirken cümleyi yüksek sesle söyledi İrene.

18

YAŞLI ADAM İrene'nin dairesinde yalpalıyordu. Kapıyı açık avucuyla ardından kapattı. İrene onun tırnaklarının kenarlarındaki pisliği gördü.

Saçları kır ve kırıktı, tıpkı saçı dökülmemiş ihtiyarlarda olduğu gibi. İçinde bu cansız, uzayan renkten başka bir şey olmadığı için sıklaşmıştı saç. Suratı pahasına uzuyordu. Omuzlara kadar uzanıyordu.

Banyoda küvetin içindeki ten rengi çorapların üstüne su akıyordu. Şişiyordu çoraplar. Kenarlarından köpükler fışkırıyordu.

Yaşlı adam küvete baktı:

Sudaki cesetler gibi.

İrene damlalar akan ellerini kuruladı:

Nereden geliyorsun.

Nollendorf Meydanı'ndan.

Kasketin nerede.

Metroda.

Nereye gidiyor metro.

Krumme Lanke gölüne.

Ne yapacak orada. İnerken kim yardım edecek ona.

Öyle ya, ne yapacak orada.

Ve yarın, sen yarın ne yapıyorsun.

Göreceğiz.

Kasketin olmazsa kimse para vermez sana.

Geri gelir belki.

Adam mutfak duvarındaki kolajı gördü. Önündeki parke kaldırımın boşluğa sürüklendiği, ardına kadar açılmış büyük kapıyı gösterdi:

Caddeyi iyi bilirim. Her taşını. Ve tozun nasıl sürüklendiğini. Durgun günlerde de eser rüzgâr. Parke kaldırım kapıdan dışarıya doğru uzanır. Senin resminde kapıdan içeriye doğru uzanıyor. Senin resmin ters yön.

Seni kim gönderdi buraya.

Thomas. Resmin boş, İrene. Sadece boş değil. Aynı zamanda ölü. Öyle sanıyorsun, çünkü hep orada oturuyorsun, resmin üstünde değilsin.

Üstünde olsaydım resim gibi olurdum.

Adam mutfak masasına baktı:

Bir defasında bana on mark verdin. Parayı kasketin içinde bırakmadım, paraya uzandım ve sen bana baktın. O zamandan bu yana tanıyorum seni. Rüzgâr esmişti.

Bir yıl önceydi bu.

Altı ay önce. O zamandan bu yana bana hiçbir şey vermedin. Parayı niye taksit taksit vermedin bana.

Senden uzak durdum. Seni sık sık düşündüm. Biliyorum, para yerine geçmez.

İrene kolajı gösterdi. Parmak uçlarının üstünde yükseldi ve bir resim gösterdi:

Su kenarında dikilen küçük dolandırıcıları görüyor musun. Senin kasketinden var başlarında. Kentlerden kaçıyorlar.

Dolandırıcılık imkânı yoksa yalnız kaldıklarını söylüyor Thomas. Görüyor musun, resimdeler, ölü değiller.

Genç onlar. Benim yaşıma geldiklerinde farklı olacak.

O kadar yaşarlarsa.

İrene bu ülkenin aylarını küçük dolandırıcıların ellerine saymak isterdi. Onların ince, pervasız, sert nesneler yüzünden yaralanmış parmaklarına sayıları yüksek sesle ve ısrarla söylemek isterdi. Yanlış sayılar olurdu bunlar ve dolandırıcılık imkânı doğardı.

İrene kentlere dönene kadar mutfak masasının üstündeki ellerine bakmak yerine bu biçare parmaklara bakmayı tercih ederdi.

Adam kulak kabarttı:

Sudaki cesetleri unutma, yüzerek geliyor onlar bize. Bak, bir Berlin paltosu var üstümde. Düğmeleri görüyor musun.

Adamın üstünde kocaman, üç düğmesi olan bir trençkot vardı.

Kasketinin geri döneceğine inanıyorsun. Sana vereyim mi bir tane.

Adam gülümsedi:

Eşya almam, sadece para alırım ben.

İrene meyve kasesindeki bir elmayı alıp yukarıya kaldırdı. Oradan bir kağıt para çekti ve elmayı yerine koydu.

Parayı sakladın. Kimden.

Kendimden. Unutacağımı düşündüm. Biriktirmek istiyordum. İrene parayı adamın mutfak masasındaki elinin karşısına koydu.

Adam işaretparmağını kaldırdı ve başını hayır anlamına gelecek şekilde oynattı.

Sadece sokakta para alırım ben.

Trençkotun düğmeleri gümüş kenarlıydı. Kenarlar yüksekti. Ve düğmeler çukur. İrene'nin kahve fincanlarından daha çukurdular.

Bu gece burada kalabilirsin, dedi İrene.

İkinci kez çaldığında telefonun yanına gitmişti İrene. Dört kez çalmasını bekledi, sonra açtı.

Minik bir iyi günler, dedi Stefan, kentteyim yine. Ramallah'da seni düşündüm sık sık, şayet her şey gözetim altındaysa havanın gözleri olduğuna dair cümleni.

Takip mi edildin, diye sordu İrene.

Gözetlenme. Ben dosyalarımı taşıdım, askerler silahlarını. Aynı şey, ama yine de değil. İnsanlar benimle konuşmaya korktu.

Gizlice.

Bazen. Bu kadar sarışın olmasaydım daha sık başıma gelirdi.

Ya saçını boyatsan.

Ve yüzümü ve gözlerimi, dedi Stefan.

İrene avluda sessiz iskeleyi gördü.

Yanımda bir şey getirdim. Karşılaştırma yapabiliriz, dedi Stefan.

Kauçuk bir mermi.

Demir kalınlaşmış ve kauçuk daha da incelmiş. Yumurta gibi, göreceksin.

Bana bir mermi göstermek istiyorsun ve yumurtalardan söz ediyorsun.

Amma titizsin, her kelimeye asılıyorsun. Nasıl da asılıyorsun her kelimeye. Thomas nasıl.

Bu soruyu kendine sorduğunda dolap kapısını açıyor ve aynada yüzüne bakıyor. Onu görmek istiyor musun.

Hayır.

O da öyle diyor. Sonra seni soruyor. Bir rol mü oynuyorum ben.

Sen dilenci değilsin ki, yoksa sen de mi şantaja maruz kaldın. Yolundan şaşma. Şöyle, dedi Stefan: Deniz kıyısındaki bir kadın bir öğrenciyle tanışıyor. Öğrencinin bir kız kardeşi var. Yıllar önce bir sosyologla berabermiş, onunla arada bir buluşuyor hâlâ. Bir gün ona telefon ediyor ve onu erkek kardeşinin adına havalimanına gönderiyor. Şöyle diyor: Deniz kıyısındaki kadın geliyor.

Yaşlı adam el salladı.

Dairenin kapısı kapandı.

Böylece sosyolog deniz kıyısındaki kadınla tanışıyor. Stefan güldü:

Ve bilindiği gibi devamı şöyle: sosyolog sonbaharda bir oyuncudan ayrılmış olan bir kitapçı tanıyor. Öğrenci ve deniz kıyısındaki kadın, nadiren yakın ve sık sık uzak gibiler. Ve kitapçı yalnız. Ve deniz kıyısındaki kadın yabancı. Ve sosyolog genellikle seyahatte. Ve bilindiği gibi devamı şöyle: kitapçı sosyoloğun pabucunu dama atıyor.

İrene sustu.

Gerçekten yanlış söylediğim hiçbir şey yok mu, yoksa yanlışlarıma göz mü yumuyorsun, diye sordu Stefan.

Kötü niyetli ve kederli halde kadınlardan söz ettiğinde bunu yapmak zorunda kalmayacağım biçimde konuşuyorsun.

Berbere gidiyorum şimdi, yolculuğun bakımsızlığı var üstümde.

Belli oluyor sesinden.

Bu akşam görüşüyoruz.

Kauçuk mermileri unutma.

Ben seni görmek istiyorum ve sen karşılaştırma yapmak istiyorsun, dedi Stefan.

Para mutfak masasının üstünde duruyordu ve dilenci yanında üç yeşil elma götürmüştü.

Stefan menüyü yüksek sesle okuyordu:

Fener.

Fener ne, diye sordu İrene.

Bir hayvan.

Nilüfer gelmedi aklıma.

Bir deniz hayvanı.

Denizden bir şey olmasın.

Mercan, dedi Stefan.

Hayır.

Dağlardaki dereden.

Biliyorum. Yusufçukları düşünmedim.

Leziz.

Bir süre.

Bu akşam.

Yıllarca. Geçti bunlar.

Niye mercana karşısın.

Diğer ülke.

Balıkla ne ilgisi var bunun.

Balık yerken, dedi İrene, beni düşünmek zorunda kalmayasın.

Ama istiyorum.

Bilmiyorsun bunu, dedi İrene.

İrene'nin eliyle tabak arasında kauçuk bir mermi duruyordu.

Biraz ekmek ye, balığın lezzetini alırsın, dedi Stefan.

Çok fazla ekmek yiyen kadınların çocukları oluyor, dedi İrene.

Niye çocuklarla aran yok hiç senin, diye sordu Stefan.

Düşünmeden şöyle dedi İrene: Büyüme çağında oldukları için ürkütücü geliyorlar bana.

İrene ancak bu cümleden sonra çocuklarla arasının olmadığını Stefan'ın nereden bildiğini sordu kendine. İrene ancak bu cümleden sonra bunu nasıl da saklamak istediğini fark etti.

Stefan ses çıkarmadan güldü.

Stefan'ın gözyuvarından çıkan kırmızı bir damar sürüne sürüne burun köküne ilerliyordu.

Oyun oynadıkları zaman korkuyorum onlardan, dedi İrene.

Bardaki ışık bulanıktı. Duman abajurların altında birleşiyordu.

Herkes çocukları sever gibi yapıyor, dedi İrene.

Stefan bardağı ağzına götürdü:

Sen çocuk değil miydin. Sana bakınca bilemiyorum.

İrene camdan dışarıya baktı. Sokaktan içeriye sesler giriyordu; bir çağıltı, bir kazıma, bir hareketlilik.

Çocuktum, dedi İrene. Güzel ve iyi olmayan bir çocuk. Seviliyordum. Oyun oynamak ve büyümek zorundaydım sadece. Kendimi değiştirmek zorunda değildim.

Galiba yağmur yağıyor, dedi Stefan.

Veya kum atıyor birisi, dedi İrene, geç oldu. Sevgi yüzünden dayak yedim ben.

İrene çocuk korkusunun büyüdüğünü biliyordu. Burada yaşadığından beri büyüdüğünü.

Çocuklar nadiren yalnız oluyordu sokakta.

Üçer ya da beşer koşuyorlardı, birbirlerinin peşi sıra. Kendi aralarındayken bisikletlerini kafalarının üstüne koyuyorlardı. Tanımadıkları insanlar onlara doğru geldiğinde ya posta kutularını takırdatıyor ya da kuru dallarla duvarları veya sokağı kırbaçlıyorlardı.

Sesler acı çekiyordu. İrene'nin hissettiği şeyden esef duyuyor gibiydi bisikletler, posta kutuları ve kuru dallar.

İrene çocukları görünce yolunu değiştiriyordu. Onlarla karşılaşmamak için caddelerin yasak noktalarında karşıdan karşıya geçiyordu.

Çocuklar fark ediyordu İrene'nin korkusunu. Arkasından sesleniyorlardı. Genellikle ne dediklerini anlamıyordu İrene. Ama dilin melodisi üstünlük taslar gibiydi. Bunu anlıyordu İrene.

Bir pazar akşamüstü sokak bir kilise kadar boştu. Büyük bir kapı girişinin önünde çocuklar oynuyordu. İrene yolunu değiştiremedi ve yasak bir bölgeye adım atıyormuş duygusuna kapıldı. Çocuklar sessiz figürler gibi oyun oynuyordu.

İrene hızlı yürüyordu. Yanaklarına ateş bastığını hissetti.

Kaltak, dedi oğlan. İki kız bebekleriyle yüzlerini örtüp güldüler.

İrene olduğu yerde kaldı. Bebeklerin eteklerinin altındaki küçük ipek külotları gördü.

Faşist olmaktansa kaltaklık yeğdir, dedi İrene ve korkuya kapıldı.

Oğlan beş yaşından büyük değildi. Kelimeyi tekrarladı: faşist.

İrene o gece, alnıyla ağzı arasındaki mevkide, yastığın üzerinde birbirini tanımayan insanları buluşturdu. İrene'nin gözüne kestirdiği işçi, Franz, Thomas ve Stefan bir balık restoranındaki masada oturuyorlardı.

Duvarlarda siyah çerçeveli resimler asılıydı. Bir sürü çerçeve ve bir çerçeve içinde bir sürü illüstrasyon. Deniz hayvanlarıydı bunlar; siyah beyaz, balık istifi gibi dizilmişlerdi; sivri uçlu makaslar ve tüylü kıskaçlarla birbirlerinin üstüne salınmışlardı sanki.

İrene balık restoranına girdiğinde, insan onlara uzun süre baktığında bazılarının ölü bazılarının canlı olduğunu fark ediyor, dedi Franz.

Şebboy ve balık kokuyordu mekan.

İrene masaya oturduğunda kendisine benzeyen bir kadının orada oturduğunu fark etti. Yüz hatları aynıydı. Ama yüz bütün olarak garip bir ifade taşıyordu. Öteki İrene'ydi bu. Kalın bir sesi vardı. Ton balıklı salata yiyordu.

Küçükken, dedi İrene kalın sesiyle, sevginin kırmızı, sadakatin mavi ve kıskançlığın sarı olduğunu duydum hep. O zaman dünyayı anladım.

Ve umudun yeşil, dedi işçi.

Umut sürüsüne bereket yeşil, dedi Franz. Kimden bu.

İrene'nin yüzüne baktı.

Bilmiyorum.

Benden.

İşçi güldü.

Salata yaprakları sirkeden gevşemişti.

Devamını getirmek konusunda engelleyen şey nedir seni, diye sordu Stefan.

Öteki İrene işçinin göbeğine uzandı:

Yıllar, yıllardan başka bir şey değil.

İşçi onun elini öptü:

Göbeği olmayan adam kötürümdür madam.

İrene Thomas'la Franz'ın arasında oturuyordu. Elma suyu içiyordu. Benim için seyahat etmek üşümek anlamına geliyor hâlâ, dedi. Ah, bu yaz donu. İstasyondan ayrılır ayrılmaz asfaltın ayak parmaklarımın arasından aktığını fark ediyorum. Her yanda deri püsküllü ayakkabılar. Kadınların çıplak kol altları, kent büzüşerek orada toplanıyor. Sadece kuruntu olduğunu biliyorum, yanılgı olduğunu.

Bakın şuna, diye seslendi Stefan, bu barmen, bu ufak tefek, becerikli barmen Filistinli.

İşçi öteki İrene'yi ağzından öptü. Şöyle dedi ıslak dudaklarla:

Büyükbaba büyükanneyi aldığında matmazel ve madamın ne olduğu bilinmiyordu henüz.

İşçi İrene'nin yüzüne baktı:

Ve güneşten gelen mayolu adamlar kiliseye. Yasak etmek gerekirdi bunu.

Evet, her şey yanılgıdan ibaret, dedi Stefan İrene'ye. Niye inanıyorsun buna. Uydurmaca bu ve sen inanıyorsun.

Evet, diye gülümsedi İrene, sevecek kimse olmadığında, kentler ise bu denli çetrefil olduğunda hayatıma bir suçla başlama arzusu duyuyorum.

İrene Thomas'ın yüzüne baktı. Sonra Franz'ın. Biri ötekinin yüzünü almıştı.

Şimdi kendime çilekli dondurma ısmarlamaya gidiyorum, dedi Franz Thomas'ın ağzıyla.

Öteki İrene iskemleden kalktı:

Sanırım sıcak bastı bana. Resimlerdeki deniz hayvanlarına daha fazla bakamayacağım.

Şebboy bunlar, dedi Stefan, şebboylardan sarhoş olmak üzereyim.

Öteki İrene'nin sesi daha da kalınlaştı:

Peki, artık söyleyecek bir şey gelmiyorsa aklımıza, gidiyorum ben. Yarın telefonlaşabiliriz. Kim uyandırıyor beni yarın: Telefon çaldığında asla açmam, ama uyuyorsam merak ederim. Kendime hâkim olamam. Kim olduğunu bilirsem kapatmayı tercih ederim.

İşçi İrene'nin yüzüne baktı. Sonra öteki İrene'nin:

İkinizden hangisi tuzak.

Thomas veya Franz İrene'ye eve kadar eşlik etti. İrene bir ağacın arkasında duran aya baktı. Sonra ağacın gölgesine, evin kapısında asılı kalmıştı gölge. Ayla gölgenin arasında İrene'yi öpen yüzün rengi mavimsiydi. Uzun öpüşmeden sonra da onu Thomas'ın mı yoksa Franz'ın mı öptüğünü bilmiyordu İrene.

İkisinden biri şöyle dedi:

Öpüşürken aya bakmamalı, ağaçlara bakmamalı ve gölgelere bakmamalı. Gözlerin sadece benim için olmalı.

Yoruyor bu, dedi İrene. İkiniz birlikte terk etmemelisiniz beni.

Ve ikisinden biri şöyle dedi:

Seni değil. İlle böyle olacaksa öteki İrene'yi.

19

İKİ mektup düştü posta kutusundan. İrene birisini, gri ve kaba zarfı tanımıştı; incelemeye gerek duymadan eline aldı.

İrene Dana'yı düşündü ve merdivenlerde öteki mektubu yırtarak açtı. Merdivenleri çıkarken okudu: Mektubun başında İçişleri. Altında: Alman vatandaşlığını almış olduğu. Vatandaşlığın verilmesi için bir hafta içinde oda 304'e başvurmalıydı.

İrene sevinmedi. Devamını okudu, bu haber onunla ilgili değildi sanki. Son paragrafta "ziyafet" ve "hoş geldiniz konuşması" kelimelerinin geçtiği bağlamı anlamadı İrene.

Mide gırtlakla diz arasında süzülüyordu. Onu yakalamak için mutfak masasına oturdu. İskemleyi hissetmiyordu, gerçekten oturup oturmadığını anlamak için aşağıya baktı. Dana'nın mektubunu açtı.

Davulcunun kendini astığını yazıyordu Dana.

İskemle arkalığı sırta bastırdı.

Davulcu İrene'nin yaşındaydı.

İrene öne doğru eğildi, çenesini masaya dayadı. Katışıksız ölüm adayları, demişti davulcu bir defasında İrene'ye. Önce kendini, sonra İrene'nin tanımadığı diğer iki adamı göstermişti. Gülümsemişti; onu diğer iki adamla tanıştırmamıştı, sanki bunun bir anlamı yokmuş gibi.

Sık sık seni soruyordu, diye yazmıştı Dana. Ama sonra, ona senden söz ettiğimde dinlemiyordu. Üzgünüm, diye yazmıştı Dana.

Onun kendini asmış veya dinlememiş olmasının nesine üzülüyordu ki. İrene bilmiyordu.

İrene yaşayanların ve ölülerin eşit bir dağılımın içine girecekleri bir zamanın geleceğini biliyordu. Ama sonra, bu zaman daha sonra gelecek, diye düşünmüştü İrene eskiden. İnsan daha uzun yaşayamaz olduğunda gelecekti bu zaman.

Onun yaşında ölmüş olan bir sürü arkadaşı vardı İrene'nin. Öldüklerinden beri birbirlerine benziyorlardı. Kıyıda bir benzerlik. Ama aynı kıyıydı bu.

Yaşayanlar da, ki yabancıydı bunlar hep, ölen arkadaşlara benziyordu. İrene'nin yaşadığı kentteki yabancılar ve başka kentlerdeki yabancılar. İrene'yi korkutan yaşayanlardı bunlar. Ölüleri bir kez daha yanından geçiriyorlardı. Bilmiyorlardı. İrene'nin bakışının kendini dizginlemeden neden o kadar uzun süre onlara takılıp kaldığını da bilmiyorlardı.

Şaşılacak şey değil, diye yazıyordu Dana. Bir teferruat yüzünden ölmeye hazırdı. Son zamanlarda yüzüne hep ateş basıyordu ve ânın içine kafa üstü düşüyordu.

Sadece arkadan görünen adam kolajın başkişisiydi.

İrene Dana'nın mektubunu yarım bir kartpostal boyutuna gelinceye kadar katladı ve zarfsız olarak çantasına soktu.

İrene henüz evin kapısının önünde olmakla birlikte, kentin ortasında olduğunu fark etti.

Bir kadın yaşayan bir gül takmıştı saçına.

Üç gündür her yerde, sokaklarda sağ veya sol işaretparmağı olmayan insanlar görüyordu İrene. Bugün, üçüncü gün itibariyle

işaretparmaklarının tehlikede olduğunu hissetmişti. Onları kullanmaktan kaçınıyordu.

Kapıları, ahizeyi, çatal bıçağı, sigaraları ve anahtarı tutarken başparmağını ve ortaparmağını kullanıyordu İrene. İşaretparmaklarını dokunduğu nesnelerden uzak tutuyordu. Nesneler İrene'nin işaretparmaklarını aramıyordu. Değişmişlerdi. İrene'nin işaretparmakları gereksizmiş gibi davranıyorlardı. Birkaç gün sonra işaretparmakları İrene'yi rahatsız etmeye başladı. İşe yaramaz hale gelmekle kalmamışlardı. Aynı zamanda öteki parmaklardan daha çirkin ve daha yaşlı hale gelmişlerdi.

O zaman İrene işaretparmaklarının yok olmasını arzuladı.

İrene Landwehr Kanalı'nda Thomas'la buluştuğu noktayı gördü.

Sarmaşıklar un misali çiçekler saçıyordu. Sudaki yansıma tıpkı o zamanki gibiydi. Çürümüş kazıkların arasından bir yüz peyda oldu.

İrene görmek istemiyordu onu: Diğer ülkedeki diktatörün karısı, Rosa Luxemburg'a benziyordu.

Rosa Luxemburg'un yüzünün lanetiydi bu. Diktatörün karısı bu yüzü çoktan yaşlılığa taşımıştı. Kadın diktatördü o.

Akşamları diktatörün yanında villanın içinde dolaşıyordu. Odalarda uyuyacak güvenli bir yer arıyordu. Hizmetkârlar yatakları kulak kabartan kadifenin yanından taşıyarak kapılardan geçiriyordu.

Villada gece dikkatle tartılıyordu. Nöbetçi ekip ve köpekler yağmurda bir yaprak bile parlasa yön değiştiriyordu.

Ülkede yoksulluk uyuyordu.

Bir kuş hışırdadı dalların içinde. Kırmızı itüzümleri büyüyordu çalılığın içinde. İrene otobüs durağında volta atıyordu.

İki kadın oturuyordu bankta.

Daha önce hiç hastalık kapmadım, dedi kadınlardan birisi, çamaşırlarımı kaynatıyorum ben.

Bana bir şey olduğunu düşünecek Albert, dedi öteki kadın.

Otobüs yavaş gidiyordu. Arabaların yanından geçmesine izin veriyordu. Küçük yüzlerle doluydu. Otobüs durduğunda sallanıyorlardı.

Bir adam kendisinden çok daha genç bir kadını öptü.

Cadde öyle bir birleşme noktasına geldi ki, otobüs evlerin çok yakınından geçmeye başladı. Son köşesine kadar düşünülmüş bir sessizlik vardı damların üstünde. Hiçbir şey başa çıkamazdı onunla, ne rüzgâr ne de motorlar. Hele bu bayılacak gibi görünen küçük yüzler, hiç. Susuyorlardı. Kasıtlı bir suskunluk değildi bu.

Hareket halindeki otobüsün içindeki suskunluk damların üstündeki kasıtlı sessizliğin karşısında gülünç duruma düşürüyordu kendini.

Yaya kaldırımında kafalar kaynıyordu, çantalar ve ayakkabılar.

O esnada akşamüstünün içine beklenmedik bir saat ayarı daldı gökten inerek. Mağazaların kapanış saati.

Sanki saat ayarını aşanlar cadde tarafından yutulacakmışçasına, hızla terk ediyordu yayalar caddeyi.

Kilitli mağaza kapılarının altından su şeritleri sızıyordu asfalta. Kadın tezgâhtarlar köşelerde sessizce kayboluyordu.

Sonra yaya kaldırımı boşaldı. Güneş seğiriyordu. Su şeritleri fazla ilerlemedi.

Yan sokakların birinden bir adam çıktı. Rulo haline getirilmiş bir havlu taşıyordu kolunun altında. İrene'ye havuzun nerede olduğunu sordu. Yabancıydı adam. Sesi o kadar güvensizdi ki, sanki yanlışlıkla metruk bir kente seyahat etmişti.

İrene adamın deniz ayakkabılarına, havluya baktı. Ağzını açamadı. Adam gitmişti bile.

Adamın durduğu noktada bir vitrin vardı. Küçük kutularda güneşin parlattığı, kanlı yakutlarıyla iri gözlü altınlar duruyordu.

İrene kırıklar olsa gerek, mobilya ve cam parçalanmış olsa gerek, diye düşündü, çünkü sokak bu ışığın ardı sıra damların üzerinde yükseliyordu.

İrene kırmızıda karşıdan karşıya geçti. Arabaların önünden son anda kendini öbür tarafa attı. Hızlı hızlı soluyordu, hem hayatını tehlikeye atmış olma hem de kurtulma duygusu vardı içinde.

Ne ölü ne diri, diye düşündü İrene. Sevinçti neredeyse. İrene kimi günlerde bir kazaya hazır halde çıkıyordu evden.

Daha avludan geçerken biliyordu ki, dışarıda, sokaklarda trafik lambalarının kırmızı ışığıyla oyun oynayacaktı.

İrene bunu bildiği için bir uyuşukluk yörüngesi harekete geçiyordu içinde. Aynı anda hem uykulu hem uyanık.

İrene bedeninin uzun yaşamaya ayarlı olduğunu fark ediyordu: O zaman hayatın güvenli olmadığı bir darboğaza zorla giresi geliyordu.

Bunu yaparken en kötüsüne hazırlıklı olmasına ve en küçük şeylerin öngörülemezliğiyle başa çıkamamasına şaşıyordu.

Bak, diye yazdı İrene, her sabah mutlaka yanlış bir şey yapacağım diye kalkıyorum. Bundan emin olmasam yattığım yerden kalkmaz, yatak örtüsüne bakar ve beklerdim. Eğer sabah bir konuşma olsaydı, bir portakal veya bir gazete olsaydı onu kullanabilirdim. Sonra kente gidiyorum. En güzel evlerde işkence görmüş birileri. Bu yüzden orada olmalarına sevinemiyorum. Alman dulların köşeli suratları, kar ve çelik gibi kıvırcık saçları var.

Duvarın yanındaki toprak deliklerde adatavşanları yuva yapıyor. Silahlardan korktuğumdan daha çok korkuyorum onlardan. Dönüşmüş ölüler onlar. Toprak rengi. Ancak koştukları zaman görüyor insan. O zaman gözleri karınlarından daha büyük hale geliyor. Burada yaşadığımdan beri ayrıntılar bütünden büyük. Bana göre hava hoş. Şeylerin pek hoşuna gitmiyor ama bunu göstermeye hevesli değiller.

İrene Franz'ın adresini karta yazmak istediğinde eli gevşedi.

Thomas'ın adresini yazdı.

İrene avludan geçerken gözüne kestirdiği işçi iskelede yoktu. Duvarın yanında duruyordu, çimenlerin içinde. İrene onun yüzünü gördü. Küçük siyah noktalarıyla armut derisi. İyice olgun bir armut. Ve gözleri yeşildi. Yoksa mürver yaprakları mıydı bunlar, altta yanakları ve yanda şakaklarıyla. Ve gözyuvarından çıkan, sonra geri çekilen bir tedirginlik.

Beton karıştırma makinesi dönüyordu.

Yalnız yaşıyorsun, dedi işçi.

Neden.

Pencerede dikiliyorsun. Yalnız geliyor, yalnız gidiyorsun.

Sen de yalnız geliyorsun ya, dedi İrene.

Ben işe geliyorum.

Sen hiç pencerede dikilmiyor musun.

Bir süre belki, evi havalandırdığım zaman.

İskeleyi işaret etti:

Her an pencereye çıkacağın konusunda iddiaya giriyor bunlar. Her gün iddiaya tutuşuyorlar.

Ve.

Ve sen her gün pencerede dikiliyorsun. İddiaya girdikleri zaman sanki çağrılmış gibi dikiliyorsun pencerede.

Beni gözlüyorsunuz, dedi İrene.

Ve sen de bizi gözlüyorsun.

Daha çok işiniz var mı.

İnsan pencerede dikilince görür bunu zaten.

İşçi elini ceketinin cebine attı. Kırmızı radyoyu açtı.

Harç kepçesi dönüyordu.

İşçinin cebinden senfonik müzik yükseldi.

Çantalı bir adam geldi bir ara buraya.

Kısa bir süre sonra da yola çıkmak üzere ayrıldı, dedi İrene.

Biliyorum, dedi işçi.

On dördü sekiz geçe.

Sabah banyoda bir kuştüyü vardı. Açık gri ve hafif.

Kanatlardaki daha koyu renkli tüylerin altında kalmış olmalı, diye düşündü İrene.

Diş macunu çıksın diye tüpe bastırdı. Diş fırçasını lavabonun kenarına koydu.

İrene tüyü aldı. Küvetin zeminine baktı. Akan suda bir kıl hareket etti döne döne. Bir saç teli kenara yapıştı. Küvette kıl ve saç teli. Başparmak ve işaretparmağı arasında kuştüyü.

İrene kuştüyüyle boynunu okşadı. Yumuşaktı tüy. Güvercin katili kelimesi geldi İrene'nin aklına.

Bir karta güvercin katili kadın diye yazdı. Kartı ve kuştüyünü zarfa koydu. Zarfın üstüne kendi adresini yazdı.

İrene posta kutusundan geri geldiğinde banyoya gitti. Diş fırçasının üstündeki diş macunu ve lavabonun kenarındaki diş fırçası huzursuz etti onu.

İrene öğleden sonra kentten geldiğinde odada bir kuştüyü vardı, vazonun yanında.

Kuştüyü, banyodaki kuştüyünden daha koyu ve sertti. İrene onu çalışma masasının üstüne koydu.

Akşam bina görevlisi şöyle dedi merdivenlerde:

Dışarıya çıkarken pencereleri kapatmalısınız.

Uyumadan önce kuştüyünü dolabın içindeki giysilerin arasına koydu İrene.

Telefon beş kere çaldıktan sonra İrene elindeki ahizeye uzaktan bakar gibi baktı.

İrene Stefan'ın sesine yakalanmış gibi hissetti kendini. Ses sordu:

Ne yapıyorsun.

Ve ses İrene'nin kendi ağzından daha yakındı.

Hiç. Niye hep akşamları dönüyorsun bana.

Gündüz konuşuyorsun veya açmıyorsun. Veya açıyorsun ve kapatıyorsun.

Bütün erkekler eşcinsel mi olmak zorunda, diye sordu Stefan.

İrene yutkundu:

Kim demiş bunu.

Kimse. Senin sayende geliyor aklıma bu düşünceler.

Niye. Yanılıyorsun.

Stefan'ın sesi alçaldı:

Bu defa değil. Thomas senden memnun. Pörsümüş elmadan sonra bile.

İrene kendi soluğunu duydu. Telefonun üstündeki sayılar titreşiyordu.

Üşüyor musun, diye sordu Stefan.

İrene kapattı telefonu. Bakışı öylesine sertti ki, kendi yüzüne bile acı verdi; zemin boyunca telefon kablosunu takip etti, kablonun duvara girdiği yere kadar.

Masanın üstünde apliğin gölgesi. Kapı kulpunun parıltısı. Kapıdaki anahtarın gölgesi.

Saat tik tak ediyordu. Gece yarısını çoktan geçmişti. Artık İrene kadranı ve telefondaki sayıları ayırt edemiyordu. İkisi de hedef tahtasıydı. İrene'nin düşünebildiği tek şey bir güvercin tüyüydü: açık gri ve alnın gerisinde hafif eğik.

İrene avludaki aydınlık pencereyi gördü. Bluzsuz kadın konuşmuyordu. Sadece oturuyor ve bakıyordu.

İrene'nin bakışıyla aydınlık pencere arasındaki temasta soğukluk ve dik başlılık vardı. Ve zorlama bir sessizlik.

Bir sapma yapmak için dolabın yanına gitti İrene. Dolap kapısını anahtarla kilitledi.

Uyuma arzusu iptila gibiydi.

Ve uzaklara gitme arzusu. Kompartıman penceresinden bakmak, yeşil kaymalarla dönüp giden ve gözden kaybolan manzaranın anaforuna çekilmek arzusu. Ve kompartımandakilere eklenen insanlar. Yemek yiyenler ve uyuyanlar. Kendilerini hiç ifşa etmeyenler. Büyük istasyonlarda inip gürültünün içinde bir süre kararsız dikilenler. Bekleyenlerin arasından duraksayarak geçip kente gidenler.

Öyle duraksıyorlardı ki bunlar, gözden kaybolduktan çok sonra bile niye buruşuk giysileri içinde rüzgârda dikilmiş oldukları bilinmiyordu. Ancak kollarının altındaki çantalarla, kaybolmuş halde, meydanları aştıkları tahmin edilebiliyor veya sezilebiliyordu. İçlerinde ne olduğuna bakmadan vitrinlerin önünden geçtikleri. Yabancı nehirlerin kıyısına vurmuş kazazedeler gibi ıslak banklarda oturdukları. Anıtların altındaki merdivenlerde boşluğa baktıkları.

Bu şehirlerde ince ayakkabılı yolcular olup olmadıklarını artık bilmeyen insanlar. Veya bu şehirlerin el bagajlı sakinleri.

İrene karanlıkta yattı ve şehri düşündü.

İrene veda düşüncesine direndi.

Çağdaş edebiyatın en önemli seslerinden Nobel ödüllü yazar Herta Müller'den sorularla dolu ve soru işaretlerinden yoksun bir roman: **Tek Bacaklı Yolcu**. Müller'in benzersiz dili ve anlatımı eşliğinde sert, soğuk ve müdanasız bir ahir zamanlar portresi. Bir kadın ve üç erkek; bir kadın, birkaç ülke, bir deniz, dört duvar ve bitimsiz kentler... Aştıkça yenileri keşfedilen sınırların üzerinde bir denge mücadelesi, kuşatan korkular, ıssız odalar.

Herta Müller, Romanya'dan Almanya'ya göçtükten sonra yazdığı bu ilk romanda yabancılaşmanın öyküsünü hücresel kesitlerle betimliyor; var olmanın imkânsızlığını, kolektif acıları ve yüreğe çöken yabancıyla düşülen yolları anlatıyor. Yaşam hastalığından iyileşen çıkmıyor; yolcular hep utanç, yalnızlık ve yoksunluk eşliğinde yürüyor. Yaşam illetinin devası, içinde yaşadığımız şu karanlık, suçlu ve suçlayan dünyada, bulunmuyor.

Herta Müller, **Tek Bacaklı Yolcu**'da yalnızlığı taştan bir duvar gibi örüyor önümüze; taş kadar soğuk, taş kadar somut. Öyle bir yol ki tutulan, yolcuların hepsi ağır yaralı.

Ve diktatörler, işkenceciler, gözlerini dikip her şeyi izleyenler, yalnız ve örselenmiş bedenlerin içinde, her daim nöbette. Kauçuk mermi, yürekte.

SİREN YAYINLARI | ZAMANIN RUHU

ISBN 978-605-5903-435

9 786055 903435